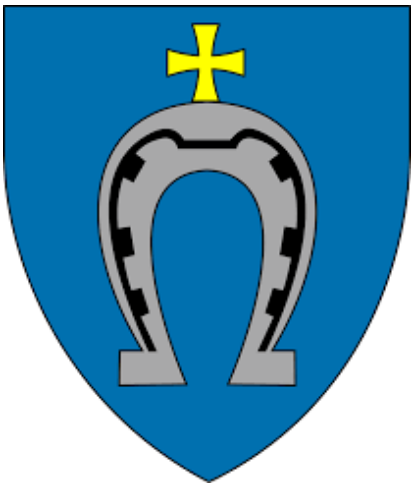

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
DO PLANU OGÓLNEGO GMINY WIELGOMŁYNY

główny projektant: mgr inż. arch. Małgorzata Krupa

zespół projektowy:
mgr inż. arch. Małgorzata Hendzlik
mgr inż. Sylwia Krej-Wacowska
Borys Krupa
dr inż. arch. Beata Kałka

Wielgomłyny, maj 2026 r.

Spis treści

1	**Wprowadzenie**			5
	1.1	Podstawa formalno - prawna opracowania		5
	1.2	Cel, zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie		5
2	**Zawartość, główne cele projektowanego dokumentu oraz jego powiązania z innymi dokumentami**			7
	2.1	Cele i zawartość dokumentu		7
	2.2	Powiązania z innymi dokumentami		12
3	**Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy**			72
4	**Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania**			**72**
5	**Transgraniczne oddziaływanie na środowisko**			73
6	**Streszczenie w języku niespecjalistycznym**			73
7	**Charakterystyka środowiska przyrodniczego obszaru objętego sporządzaniem planu ogólnego**			73
	7.1	Charakterystyka i lokalizacja terenu opracowania		73
	7.2	Położenie geograficzne, rzeźba terenu i geologia		75
	7.3	Budowa geologiczna, warunki budowlane		77
	7.4	Surowce mineralne		78
	7.5	Gleby		79
	7.6	Użytkowanie gruntów		80
	7.7	Hydrologia i hydrogeologia		80
	7.8	Zaopatrzenie w wodę		83
	7.9	Warunki klimatyczne		83
	7.10	Szata roślinna		84
	7.11	Fauna		85
	7.12	Formy ochrony przyrody		85
		7.12.1	Obszary Natura 2000	86
		7.12.2	Obszary Chronionego Krajobrazu	87
		7.12.3	Użytki ekologiczne	88
		7.12.4	Pomniki przyrody	89
	7.13	Powiązania ekologiczne		90

	7.14	Zasoby krajobrazowe	91
8	**Stan zasobów i funkcjonowania środowiska**		91
	8.1	Stan środowiska	91
	8.2	Ocena stanu środowiska, jego zagrożeń i możliwości ich ograniczeń	97
9	**Tendencje zmian środowiska przy braku realizacji ustaleń projektu planu ogólnego**		98
10	**Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu**		99
	10.1	Identyfikacja głównych zagrożeń	99
11	**Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia realizowanego dokumentu oraz sposobu w jaki te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu**		105
12	**Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmioty obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko**		106
	12.1	Oddziaływanie na ludzi	106
	12.2	Wpływ na zwierzęta i rośliny	109
	12.3	Wpływ na ekosystemy i różnorodność biologiczną	109
	12.4	Oddziaływanie na wodę	110
	12.5	Oddziaływanie na powietrze	110
	12.6	Oddziaływanie na powierzchnię ziemi	111
	12.7	Oddziaływanie na krajobraz	111
	12.8	Oddziaływanie na klimat	112
	12.9	Oddziaływanie na zasoby naturalne	112
	12.10	Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne	113
	12.11	Oddziaływanie na obszary Natura 2000 i inne obszary chronione na mocy ustawy o ochronie przyrody	113
13	**Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu**		114
	13.1	Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na cele i przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru	115
14	**Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym**		**115**

	dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru	
15	**Akty prawne uwzględnione w opracowaniu**	**115**
16	**Materiały źródłowe**	**116**

1. WPROWADZENIE

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do planu ogólnego gminy Wielgomłyny, sporządzonego zgodnie z uchwałą Nr VI/39/2024 Rady Gminy Wielgomłyny z dnia 9 września 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Wielgomłyny.

1.1 Podstawy formalno-prawne opracowania

Obowiązek sporządzania prognozy oddziaływania na środowisko wynika z art. 46 oraz art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Prognoza w myśl art. 46 wyżej wymienionej ustawy stanowi element strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko organ opracowujący projekt dokumentu:

- uzgadnia z właściwymi organami zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko;
- poddaje projekt wraz z prognozą opiniowaniu przez właściwe organy;
- zapewnia możliwość udziału społeczeństwa w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko;
- bierze pod uwagę ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, opinie organów oraz rozpatruje uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa.

Projekt dokumentu, nie może zostać przyjęty (o ile nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody), jeżeli ze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wynika, że może on znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000.

1.2 Cel, zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie

Celem prognozy jest identyfikacja potencjalnych oddziaływań na środowisko ustaleń projektu planu ogólnego, określenie rozwiązań eliminujących, ograniczających lub kompensujących negatywne oddziaływania na środowisko oraz w miarę potrzeb przedstawienie rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.

Zakres merytoryczny prognozy określa ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Prognoza uwzględnia ustalenia Zamawiającego, który uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Łodzi w piśmie z dnia 05 lutego 2025 r. (znak pisma: WOOŚ-III.411.49.2025.AJa) oraz z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Radomsku w piśmie z dnia 12 lutego 2025 r. (znak pisma: ZNS.90280.6.2025).

Prognoza przedstawia wyniki analiz i ocen w formie opisowej.

W prognozie ocenia się stan i funkcjonowanie środowiska, odporność na degradację i zdolność do regeneracji wynikające z uwarunkowań określonych w opracowaniu ekofizjograficznym oraz tendencje do zmian przy braku realizacji ustaleń planu ogólnego. Rozpatrywane są także skutki realizacji ustaleń planu ogólnego. Projektowane użytkowanie i zagospodarowanie terenów jest analizowane pod kątem zgodności z uwarunkowaniami określonymi w opracowaniu ekofizjograficznym, z przepisami prawa dotyczącymi ochrony środowiska, skuteczności ochrony bioróżnorodności i właściwych proporcji pomiędzy terenami o różnych formach użytkowania. Ocenia się również określone w planie ogólnym warunki zagospodarowania przestrzennego, wynikające z potrzeb ochrony środowiska, prawidłowości gospodarowania zasobami przyrody oraz ochrony gruntów rolnych i leśnych. Uwzględniane są ponadto zagrożenia dla środowiska i wpływ na zdrowie ludzi, skutki dla istniejących form ochrony przyrody i innych obszarów chronionych i zakres zmian w krajobrazie, oraz możliwość rozwiązań eliminujących lub ograniczających negatywne oddziaływanie na środowisko. W prognozie zawarte są, jeżeli zachodzi taka potrzeba, również propozycje innych rozwiązań w projekcie planu ogólnego, sprzyjających ochronie środowiska.

Prognoza wykonana jest zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt. 1, 2 i 3 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko:

- zawiera informacje o zawartościach, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami;
- zawiera informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy;
- zawiera propozycje dotyczące przewidywanych metod analiz skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania;
- zawiera informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko oraz streszczenie w języku niespecjalistycznym;
- określa, analizuje i ocenia istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
- określa, analizuje, ocenia stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem na środowisko;
- określa, analizuje i ocenia istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów chronionych;
- określa, analizuje i ocenia istniejące problemy ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym albo krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele ochrony środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu;
- określa, analizuje i ocenia przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na środowisko;
- przedstawia rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu;
- przedstawia rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru.

2. ZAWARTOŚĆ, GŁÓWNE CELE PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ JEGO POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI

2.1 Cele i zawartość dokumentu

Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r., poz. 1688) wprowadziła szereg zmian w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130), która między innymi określiła nowe zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego i wprowadziła plan ogólny jako nowy akt planowania przestrzennego.
Na podstawie art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 2023 roku studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin zachowują moc do czasu uchwalenia planu ogólnego gminy, jednak nie dłużej niż do końca 2025 roku.
Zgodnie z art. 13 i ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku przed sporządzeniem projektu planu ogólnego rada gminy podejmuje uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia planu ogólnego.
Rady Gminy Wielgomłyny dnia 9 września 2024 r. podjęła uchwałę Nr VI/39/2024 w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Wielgomłyny.

W oparciu o uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy wymienione w art. 13b ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, zostało wyznaczonych 11 stref planistycznych, tj.:

1) SW – STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ MIESZKANIOWĄ WIELORODZINNĄ;
Na terenie gminy Wielgomłyny wyznaczono strefy wielofunkcyjne z zabudową wielorodzinną o łącznej powierzchni 77 757,016 m^2.
Wyznaczone w Planie ogólnym gminy strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową wielorodzinną obejmują istniejącą zabudowę i tereny przeznaczone pod tę zabudowę w planach miejscowych.
W celu umożliwienia elastycznego podejścia do kształtowania przestrzeni na etapie sporządzania planów miejscowych lub decyzji o warunkach zabudowy do stref SW wprowadzono pełen katalog profili dodatkowych. Wyjątek stanowią jedynie zasady dotyczące możliwości realizacji w tych strefach obiektów handlu wielkopowierzchniowego.
Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych uwzględniają miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w tej strefie, w tym minimalną powierzchnię biologicznie czynną zgodną z rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów. W związku z powyższym określone gminne standardy urbanistyczne dla tej strefy kontynuują spójną politykę przestrzenną.

2) SJ – STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ MIESZKANIOWĄ JEDNORODZINNĄ;
Na terenie gminy wyznaczono strefy wielofunkcyjne z zabudową jednorodzinną o łącznej powierzchni 1 587 624,750 m^2.
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna stanowi istotny element w strukturze przestrzennej gminy. Do stref wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową jednorodzinną włączono tereny istniejącej zabudowy i tereny przeznaczone na ten cel w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Podkreślić należy, że strefą tą objęte zostały również

tereny, dla których w mpzp zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna stanowiła wyłącznie dopuszczenie lub funkcję uzupełniającą. Inne rozwiązane pozbawiałoby możliwości realizacji przedmiotowej zabudowy.
Ponadto, pod dalszy rozwój zabudowy jednorodzinnej wskazano tereny położone w granicach OUZ. Są to jednak jedynie niewielkie obszary, stanowiące uzupełnienie luk w istniejącej zabudowie.
W zakresie dodatkowych profili funkcjonalnych w strefach wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową jednorodzinną, z uwagi na brak uzasadnienia dla lokalizacji tego typu zabudowy w przestrzeni miejskiej, na terenie miasta wyłączono możliwość lokalizacji zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej.

Strefy te zostały wyznaczone w granicach:

- terenów istniejącej zabudowy mieszkaniowej, które charakteryzują się podobnymi uwarunkowaniami przestrzennymi, standardami kształtowania zabudowy i zasadami zagospodarowania terenu;
- terenów przeznaczonych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, m.in. pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną;
- obszarów uzupełnienia zabudowy.
  Wyznaczając przedmiotową strefę w obszarach uzupełniania zabudowy uwzględniano częściowo wnioski złożone w procedurze planistycznej oraz ustalenia obowiązującego dotychczas studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

3) SZ – STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ ZAGRODOWĄ;
Na terenie gminy wyznaczono strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową o łącznej powierzchni 4 940 240,697 m^2.
Na terenie gminy, znajdują się tereny zabudowy zagrodowej a także w dużej mierze jako pozostałość po dawnym sposobie użytkowania gruntów wsi, zlokalizowane są enklawy istniejącej zabudowy zagrodowej. Tereny te w Planie ogólnym wyznaczono jako strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową. Poza wskazaniem zabudowań istniejących, w tym ustalonych w planach miejscowych, wyznaczono niewielkie uzupełnienia zabudowy, jako nowych nowych terenów pod zabudowę zagrodową, na gruntach chronionych. W zakresie profili funkcjonalnych, z uwagi na położenie stref SZ w sąsiedztwie terenów otwartych, często cennych przyrodniczo, z katalogu dopuszczonych profili wyłączono możliwość lokalizacji wielkotowarowej produkcji rolnej oraz biogazowni.

Strefy te zostały wyznaczone w granicach terenów:

1. istniejącej zabudowy zagrodowej, które charakteryzują się podobnymi uwarunkowaniami przestrzennymi, standardami kształtowania zabudowy i zasadami zagospodarowania terenu;
2. przeznaczonych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę zagrodową;
3. obszarów uzupełnienia zabudowy.

4) SU – STREFA USŁUGOWA;
Na terenie gminy wyznaczono strefy usługowe o łącznej powierzchni 217 053,933 m^2.
Do strefy usługowej zakwalifikowano zdefiniowane w przestrzeni gminy tereny usługowe, na

które składają się usługi zarówno publiczne jak i komercyjne. Grupę usług publicznych reprezentują usługi związane z publiczną nauką i oświatą, kulturą, opieką zdrowotną i społeczną oraz administracją. Poza ww. do stref SU włączono również mniejsze obiekty usługowe funkcjonujące na terenie całej gminy: kościoły, obiekty handlowe, biurowe i inne obiekty usługowe funkcjonujące w ramach osiedli mieszkaniowych.
Dla tej strefy określono profil dodatkowy zgodny z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 ze zm.), który umożliwia uzupełnienie przeznaczeń profilu podstawowego, nie generując konfliktów przestrzennych i umożliwia zachowanie zasad ładu przestrzennego.
Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowych dokumentach planistycznych oraz umożliwiają realizację nowej zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego, w nawiązaniu do lokalnego krajobrazu kulturowego i w oparciu o wykształcony układ dróg. Określone gminne standardy urbanistyczne umożliwią m.in. ochronę wartości uzdrowiskowych gminy, jakości krajobrazu w tym przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji krajobrazu, z zachowaniem zwartego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia.

5) SP – STREFA GOSPODARCZA;
Na terenie gminy wyznaczono strefy gospodarcze o łącznej powierzchni 314 243,613 m^2.
Strefa obejmuje obszary istniejącej lub planowanej zabudowy produkcyjno-usługowej, na których zakłada się rozwój funkcji produkcyjnych, w tym odnawialnych źródeł energii, magazynowo-składowych czy też baz transportowych.
Do strefy włączono również tereny przewidziane pod lokalizację instalacji produkcji energii z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 1000 kW.
W celu umożliwienia elastycznego formułowania zapisów na etapie sporządzania planów miejscowych lub w decyzjach o warunkach zabudowy w strefie gospodarczej ustalono pełen katalog profili dodatkowych.
Dla tej strefy określono profil dodatkowy zgodny z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 ze zm.), który umożliwia uzupełnienie przeznaczeń profilu podstawowego, nie generując konfliktów przestrzennych i umożliwia zachowanie zasad ładu przestrzennego.
Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowych dokumentach planistycznych oraz umożliwiają realizację nowej zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego, w nawiązaniu do lokalnego krajobrazu kulturowego i w oparciu o wykształcony układ dróg. Określone gminne standardy urbanistyczne umożliwią m.in. ochronę jakości krajobrazu w tym przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji krajobrazu z zachowaniem zwartego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia.

6) SR – STREFA PRODUKCJI ROLNICZEJ;
Na terenie gminy wyznaczono strefy produkcji rolniczej o łącznej powierzchni 580 232,669

m^2.
Strefa obejmuje obszary istniejącej lub planowanej zabudowy produkcyjno-usługowej związanej ściśle z produkcją rolniczą, na których zakłada się rozwój funkcji produkcyjnych w rolnictwie, w tym odnawialnych źródeł energii, czy magazynowo-składowych związanych z produkcją rolniczą.
Strefy produkcji rolniczej wskazano na terenach istniejącej produkcji w gospodarstwach rolnych, wyznaczono je zgodnie z ustaleniami obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Ponadto strefy produkcji rolniczej zostały wyznaczone w sąsiedztwie zabudowy zagrodowej w ramach uzupełnienia istniejących terenów zabudowy oraz w terenach istniejącej zabudowy gospodarczej w gospodarstwach rolnych. Tereny przeznaczone pod strefy produkcji rolniczej mają za zadanie umożliwić rozwój istniejących gospodarstw rolnych i działalności rolniczej. Wyznaczone strefy produkcji rolniczej umożliwią rozwój istniejących i powstanie nowych obiektów służących gospodarce rolnej w tym zakresie. Zasięg stref SR został wyznaczony w sąsiedztwie stref wielofunkcyjnych z zabudową zagrodową w celu zapobiegania fragmentaryzacji zwartych kompleksów rolnych i umożliwienia prowadzenia racjonalnej gospodarki rolnej.
Dla tej strefy nie określono profilu dodatkowego, zgodnie z zasadami ustalonymi w załączniku nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 ze zm.), który umożliwia uzupełnienie przeznaczeń profilu podstawowego, ale mógły spowodować generowanie konfliktów przestrzennych.
Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowych dokumentach planistycznych oraz umożliwiają realizację nowej zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego, w nawiązaniu do lokalnego krajobrazu kulturowego i w oparciu o wykształcony układ dróg. Z uwagi na charakter strefy, określono standardy urbanistyczne, które uwzględnią wymogi technologiczne obiektów budowlanych związanych z produkcją rolniczą. Określone gminne standardy urbanistyczne mogą zostać doprecyzowane na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego przy uwzględnieniu istniejących uwarunkowań przestrzennych i przepisów odrębnych i wymogów technologicznych. Gminne standardy urbanistyczne umożliwią m.in. ochronę jakości krajobrazu w tym przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji krajobrazu z zachowaniem zwartego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia.

7) SI – STREFA INFRASTRUKTURALNA;
Na terenie gminy wyznaczono strefy infrastrukturalne o łącznej powierzchni 19 879,410 m^2.
Wyznaczone w Planie ogólnym gminy strefy infrastrukturalne obejmują przede wszystkim tereny, ważnych z punktu widzenia funkcjonowania gminy, elementów infrastruktury technicznej związanej z odprowadzaniem ścieków, dostarczaniem wody, zasilaniem w ciepło i energię elektryczną, gaz oraz zagospodarowaniem odpadów. Strefy te zawierają w sobie tereny, na których zlokalizowane są lub będą obiekty, budowle lub instalacje zawierające się w ww. systemach infrastrukturalnych. W profilach funkcjonalnych dodatkowych ujęto również tereny produkcji i usług mając na uwadze możliwość produkcji energii, w tym z odnawialnych źródeł energii (OZE), i jej magazynowania. W Planie ogólnym zrezygnowano z wyznaczenia stref infrastrukturalnych (SI) dla terenów, gdzie przewiduje się w przyszłości przekształcenia

lub stwierdzono, że infrastruktura techniczna może rozwijać się w sposób elastyczny i bazować na terenach infrastruktury technicznej ujętych we wszystkich strefach planistycznych.
Odrębną grupę terenów włączonych w Planie ogólnym do stref infrastrukturalnych stanowią tereny planowanych inwestycji, niezbędnych dla realizacji podstawowego układu komunikacyjnego (drogowego i kolejowego), których lokalizacja nie została dotychczas potwierdzona ustaleniem linii rozgraniczających tereny.
Dla terenów SI wskazano pełen katalog profili funkcjonalnych dodatkowych.

8) SN - STREFA ZIELENI I REKREACJI
Na terenie gminy wyznaczono strefy zieleni i rekreacji o łącznej powierzchni 386 049,933 m^2.
Strefa zieleni i rekreacji stanowi, obok strefy otwartej, podstawowy element systemu zieleni gminy. Jednym z celów polityki gminy w zakresie ochrony i kształtowania systemu zieleni jest zarówno utrzymanie funkcji przyrodniczych, wzmocnienie odporności gminy na zmiany klimatu, jak również poprawa estetyki i podnoszenie jakości ich walorów oraz dążenie do zwiększenia dostępności mieszkańców do terenów zieleni.
Do strefy SN włączono przede wszystkim: większość parków, zieleńców i skwerów funkcjonujących w przestrzeni gminy, tereny zieleni urządzonej, które zostały wskazane w obowiązujących planach miejscowych, nowe tereny zieleni urządzonej na obszarach zurbanizowanych, tereny sportu i rekreacji wskazywane dotąd w Studium.

9) SC – STREFA CMENTARZY;
Na terenie gminy Wielgomłyny wyznaczono strefy cmentarzy o łącznej powierzchni 50 668,163 m^2.
Do strefy cmentarzy włączono wszystkie funkcjonujące na terenie gminy czynne cmentarze.
Dla przedmiotowych stref dopuszczono pełen katalog profili dodatkowych, do uszczegółowienia lokalizacji funkcji na etapie sporządzania planu miejscowego.
Dla tej strefy określono profil dodatkowy zgodny z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 ze zm.), który umożliwia uzupełnienie przeznaczeń profilu podstawowego, nie generując konfliktów przestrzennych i umożliwia zachowanie zasad ładu przestrzennego.
Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowych dokumentach planistycznych oraz umożliwiają realizację nowej zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego.

10) SO – STREFA OTWARTA;
Na terenie gminy wyznaczono strefy otwarte o łącznej powierzchni 114 238 807,946 m^2.
Tereny zakwalifikowane do strefy otwartej stanowią podstawowy element systemu zieleni gminy. Sposób zagospodarowania głównej struktury systemu zieleni jest podporządkowany ochronie wartości i zasobów przyrodniczych. System zieleni, poza niezaprzeczalnymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi, jako całościowe założenie stanowi również niezwykle cenny element dziedzictwa kulturowego. Głównym celem ochrony systemu zieleni jest zapewnienie właściwego przewietrzania i napowietrzania gminy, retencjonowanie wód,

ochrona przyrody, a także zapewnienie atrakcyjnej krajobrazowo i przyrodniczo przestrzeni rekreacyjnej dla mieszkańców.
Do strefy SO zaliczono m.in.: tereny rezerwatów przyrody, użytków ekologicznych, większość terenów położonych w obszarze chronionego krajobrazu, teren będących przedmiotami ochrony obszarów Natura 2000, inne obszary cenne przyrodniczo, których szczególne walory przyrodnicze zostały zidentyfikowane w specjalistycznych opracowaniach przyrodniczych, w tym korytarze ekologiczne największych dolin rzecznych, inne tereny zieleni nieurządzonej, tereny leśne i wskazywane do zalesień, przewidziane do zachowania użytki rolne (grunty rolne, sady, łąki, pastwiska, nieużytki, tereny odłogowane), tereny zadrzewione oraz wody powierzchniowe.
Z uwagi na walory przyrodniczo-krajobrazowe, dla terenów położonych w strefie otwartej zrezygnowano z wprowadzania profili funkcjonalnych dodatkowych umożliwiających lokalizację elektrowni wiatrowych, słonecznych, geotermalnych, wodnych, a także biogazowni.

11) SG – STREFA GÓRNICZA.
Na terenie gminy wyznaczono strefy górnictwa o łącznej powierzchni 562 709,294 m^2.
Strefą zostały objęte udokumentowane złoża kopalin pozostające w eksploatacji.

2.2 Cele i zawartość dokumentu

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego został przyjęty Uchwałą nr LV/679/18 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 sierpnia 2018 r. w sprawie uchwalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego i jest on zgodny ze Strategią rozwoju województwa łódzkiego 2030+.
Plan nie jest aktem prawa miejscowego – jest aktem kierownictwa wewnętrznego wiążącego organy i jednostki organizacyjne samorządu województwa. Nie stanowi bezpośredniej podstawy prawnej decyzji administracyjnych ustalających lokalizację inwestycji. Nie narusza uprawnień gmin w zakresie miejscowego planowania przestrzennego.

Plan stanowi podstawę dla:

- uzgadniania bądź opiniowania projektów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów i programów rewitalizacji oraz miejscowych planów odbudowy,
- opiniowania projektów dokumentów rządowych dotyczących polityki przestrzennej i regionalnej,
- zgłaszania uwag i wniosków do programów rządowych,
- współtworzenia programów operacyjnych i kontraktów terytorialnych,
- konstruowania budżetu województwa w zakresie realizacji programów i zadań wojewódzkich,
- opiniowania w zakresie problemów wspólnych z sąsiednimi województwami.

Obszar gminy Wielgomłyny został zaliczony do tzw. pozostałych obszarów funkcjonalnych. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego określa sposoby wykorzystania poszczególnych obszarów funkcjonalnych, w dostosowaniu do ich specyfiki.

W województwie łódzkim wskazano osiem zwartych przestrzennie, obszarów funkcjonalnych składających się na wyspecjalizowane obszary funkcjonalne wyznaczone w „Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020". Są to:

- Sieradzki oraz Kutnowsko-Skierniewicki Rolnicze OF, tworzące Obszar Rozwoju Intensywnego Rolnictwa,
- Bełchatowsko-Szczercowski i Złoczewski Górniczo-Energetyczne OF, składające się na Zagłębie Górniczo-Energetyczne Bełchatów – Szczerców – Złoczew,
- Opoczyosko-Tomaszowski Ceramiczno-Budowlany OF tożsamy z Zagłębiem Ceramiczno-Budowlanym Opoczno – Tomaszów Mazowiecki,
- Turystyczne OF Dolin Pilicy, Warty i Bzury, tożsame z Obszarami Turystycznymi Dolin Rzecznych Pilicy, Warty i Bzury.

Turystyczny OF Doliny Pilicy

Obszar Doliny Pilicy wyróżnia się walorami przyrodniczymi i kulturowymi, które stanowią podstawę dla rozwoju różnych form turystyki117. Powierzchnia obszaru zajmuje łącznie 2 062 km2, tj. 11% powierzchni województwa, z czego 161 km2 (8%) zajmują obszary miejskie. Pozostałe 1 901 km2 obejmują obszary wiejskie stanowiące 11,0% powierzchni obszarów wiejskich regionu.

Dolina Pilicy, stwarza warunki dla różnych form wypoczynku i rekreacji, m.in. kajakarstwa, turystyki pieszej, rowerowej (w oparciu o dobrze rozwiniętą sieć szlaków w środkowej i północnej części obszaru), turystyki jeździeckiej (wykorzystującej Łódzki Szlak Konny i ośrodki jeździeckie z wiodącym w Bogusławicach), turystyki wypoczynkowej i weekendowej (m.in. w Spale, Sulejowie, Przygłowie, i Włodzimierzowie), turystyki zdrowotnej (wykorzystującej potencjał ośrodków z ofertą SPA & Wellness), a także turystyki kulturowej (w oparciu o cenne obiekty zabytkowe i szlaki kulturowe).

Obszar charakteryzuje się wysokimi walorami dziedzictwa kulturowego z unikatowymi w skali kraju zabytkami architektury romańskiej (kościół św. Idziego w Inowłodzu i Opactwo Cystersów w Sulejowie, uznane w 2012 r. za pomnik historii, gdzie krzyżują się Europejskie Szlaki Kulturowe Romański i Cysterski, oraz ogólnopolski Szlak Grunwaldzki). Na obszarze znajduje się wiele obiektów sakralnych, w tym: sanktuaria w Studziannej-Poświętnem, Smardzewicach, Witowie i Piotrkowie Trybunalskim. Obszar cechują malownicze i urozmaicone krajobrazy, rozległe kompleksy leśne dawnej Puszczy Pilickiej i specyficzny mikroklimat. Znaczna część obszaru objęta jest formami ochrony przyrody tj.: parki krajobrazowe (Spalski, Sulejowski, Przedborski), rezerwaty przyrody, obszary Natura 2000, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe i obszary chronionego krajobrazu. Potencjałem obszaru jest dobrze zachowany zespół skamieniałości morskich i lądowych sprzed 148 mln lat w gminie Sławno - unikat w skali światowej.

Do najważniejszych problemów obszaru należą przede wszystkim:

- zanieczyszczenie wód Zbiornika Sulejowskiego,
- presja urbanizacyjna na tereny cenne przyrodniczo i obszary zalewowe,
- słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna oraz zdekapitalizowana baza ośrodków wypoczynkowych,
- utrudniona dostępność transportowa,
- brak systemowych rozwiązań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

Obszary Turystyczne Dolin Rzecznych Pilicy, Warty i Bzury, dysponujące znacznym potencjałem środowiska przyrodniczego, dziedzictwa kulturowego i krajobrazu do rozwoju i kształtowania funkcji turystycznych i rekreacyjnych, charakteryzujące się przeplatającymi się formami zagospodarowania charakterystycznymi dla strefy rolnej i rolno-leśnej.
Przyjmuje się, że uruchomione i wzmocnione czynniki rozwojowe pozwolą na kształtowanie m.in. obszarów turystyki uzdrowiskowej, kulturowej, sportowej i aktywnej o znaczeniu ponadlokalnym. Nastąpi rozwój bazy turystycznej i szlaków turystycznych, a także funkcji konferencyjno-kongresowej. Podejmowane działania na rzecz rozwoju funkcji uzdrowiskowej pozwolą na wykreowanie marki i popytu na usługi balneologiczne, uzdrowiskowe i rehabilitacyjne. Budowanie zintegrowanych produktów turystycznych opartych na walorach kulturowych i przyrodniczych, w tym geologicznych, przyczyni się do wykreowania wizerunku regionu jako atrakcyjnego turystycznie. Jednocześnie prowadzone działania na rzecz poprawy czystości wód powierzchniowych, w tym szczególnie Zalewu Sulejowskiego, a także rozwiązanie problemów w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, wpłyną na poprawę stanu środowiska, a tym samym zwiększenie atrakcyjności obszarów. Zwiększenie zewnętrznej i wewnętrznej dostępności transportowej pozwoli na budowanie spójności terytorialnej regionu i przeciwdziałanie procesom peryferyzacji.
Poza tym, uwzględniając specyficzne uwarunkowania obszarów wiejskich, zakłada się wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich i rozwój rolnictwa ekologicznego pozostałych obszarów wiejskich w regionie. Przyjmuje się, że realizacja planowanych założeń w rolnictwie przyczyni się do ochrony najlepszych gleb i zachowania ich możliwości produkcyjnych oraz wpływać będzie na racjonalne wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Nastąpi poprawa struktury agrarnej wsi, tj. wzrost średniej powierzchni gospodarstwa rolnego, spadek ogólnej liczby gospodarstw oraz podniesienie standardów jakościowych, sanitarnych i ochrony środowiska, jak również wzmocnienie ekologicznych funkcji obszarów wiejskich. Zakłada się także wykorzystanie potencjału środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego, a także walorów krajobrazowych obszarów wiejskich dla rozwoju funkcji turystycznych, w tym uzdrowiskowej, i rekreacji.

Kierunki działania
1.5. Rozwój miast o znaczeniu lokalnym i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, m.in. poprzez:
1.5.1. wzrost zasięgu oddziaływania przestrzennego miast o znaczeniu lokalnym, w tym m.in.:

- podnoszenie standardu wyposażenia infrastrukturalnego zasobów mieszkaniowych m.in. w ośrodkach: Żychlin, Głowno, Ozorków, Konstantynów Łódzki, Aleksandrów Łódzki, Rzgów, Tuszyn, Zelów, Szadek, Warta, Błaszki, Złoczew, Kamieńsk, Przedbórz, Sulejów, Wolbórz, Biała Rawska, Stryków, Uniejów;
- rozwój wysokiej jakości bazy i usług infrastruktury społecznej o znaczeniu lokalnym, w tym usług edukacji przedszkolnej, ochrony zdrowia i pomocy społecznej oraz usług kultury m.in. miastach: Krośniewice, Drzewica, Przedbórz, Rzgów, Złoczew, Warta, Szadek, Tuszyn, Zelów, Żychlin, Ozorków;
- rozwój terenów rekreacyjnych i sportowych, z uwzględnieniem potrzeb różnych grup wiekowych ludności we wszystkich miastach o znaczeniu lokalnym oraz gminach wiejskich;

- rozwój atrakcyjnych, wysokiej jakości terenów inwestycyjnych o dobrej dostępności komunikacyjnej, wyposażonych w podstawowe elementy infrastruktury technicznej (kompleksy SSE) m.in. w: Brójcach, Aleksandrowie Łódzkim, Kleszczowie, Koluszkach, Konstantynowie Łódzkim, Ksawerowie, Mniszkowie, Ozorkowie, Paradyżu, Sławnie, Strykowie, Ujeździe, Widawie, Woli Krzysztoporskiej, Wróblewie, Wolborzu, Zelowie, Żychlinie;
- rozwój wyspecjalizowanych funkcji gospodarczych, opartych na unikalnym potencjale endogenicznym, oraz usług dla przedsiębiorstw we wszystkich miastach o znaczeniu lokalnym oraz gminach wiejskich;
- wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw sektora pozarolniczego we wszystkich miastach o znaczeniu lokalnym oraz gminach wiejskich;
- przywracanie walorów dziedzictwa kulturowego m.in. poprzez rewitalizacje historycznych struktur miejskich we wszystkich miastach o znaczeniu lokalnym.

III.6. Rozwój systemów kanalizacyjnych, m.in. poprzez:

III.6.1. budowę, rozbudowę zbiorczych systemów kanalizacji w wyznaczonych zasięgach aglomeracji oraz budowę, rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK), w tym m.in.: Łódź (m. Łódź, m. Pabianice, m. Konstantynów Łódzki, gm. Ksawerów), Piotrków Tryb., Kutno, Tomaszów Maz., Łowicz, Radomsko, Bełchatów, Sieradz, Zduńska Wola, Głuchów, Skierniewice, Zgierz, Wieluń, Łask, Zlewnia Opoczno, Ozorków, Aleksandrów Łódzki, Brzeziny, Poddębice, Wola Krzysztoporska, Łęczyca, Andrespol, Warta, Rawa Mazowiecka, Miasto Głowno, Krośniewice, Błaszki, Zelów, Działoszyn, Wieruszów, Koluszki, Żychlin, Moszczenica, Sulejowa, Drzewica, Tuszyn, Wartkowice, Gorzkowice, Stryków, Wolbórz-Południe, Przedbórz, Rzgów, Pajęczno, Czarnocin, Lubochnia, Szczerców, Gidle, Rzeczyca, Lgota Wielka, Łubnice, Biała Rawska, Osjaków, Wierzchlas, Inowłódz, Bolesławiec, Lipce Reymontowskie, Mokrsko, Gomunice, Paradyż, Białaczów, Rokiciny, Wolbórz-Północ, Opoczno-Zlewnia Libiszów i Mroczków, Uniejów, Biała, Żarnów.

III.6.2. budowę, rozbudowę zbiorczych systemów kanalizacji oraz budowę, rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków poza zasięgami aglomeracjami w KPOŚK, szczególnie na obszarach gdzie występują duże dysproporcje między długościami sieci wodociągowych a kanalizacyjnych, w tym m.in.: Bielawy, Burzenin, Dalików, Daszyna, Drużbice, Kiernozia, Klonowa, Kluki, Krzyżanów, Masłowice, Nowosolna, Ozorków, Pęczniew, Rusiec, Sadkowice, Strzelce Wielkie, Witonia, Wróblew, Zadzim, Zgierz oraz obszary wiejskie: Aleksandrowa Łódzkiego, Białej Rawskiej, Błaszek, Koluszek, Krośniewic, Przedborzu Szadku, Tuszyna, Uniejowa i Warty oraz w zasięgach istniejących i prognozowanych lejów depresji „Bełchatów – Szczerców" i „Złoczew".

IV.6. Zachowanie najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych oraz zapewnienie ciągłości systemu ekologicznego, m.in. poprzez:

IV.6.1. kształtowanie spójnego systemu obszarów chronionych, w tym m.in.:

- utrzymanie 7 parków krajobrazowych: Bolimowski, Międzyrzecza Warty i Widawki, Przedborski, Spalski, Sulejowski, Wzniesień Łódzkich oraz Załęczański;
- utrzymanie 9 istniejących obszarów chronionego krajobrazu (posiadających aktualne uchwały sejmiku w sprawie ich utworzenia): Brąszewicki, Dolina Chojnatki, Dolina Prosny, Doliny Widawki, Doliny Wolbórki, Nadwarciański, Piliczański, Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej, Przedborski;

- weryfikację istniejących obszarów chronionego krajobrazu (nieposiadających aktualnych aktów prawnych) w celu utworzenia 7 obszarów chronionego krajobrazu: Doliny Neru (obejmującego niewielki fragment istniejącego Puczniewskiego OChK), Doliny Słudwi-Przysowy (obejmującego fragmenty istniejących OChK: Dolina Przysowy, Doliny Bzury), Górnej i Środkowej Rawki (obejmującego fragmenty istniejących OChK: Bolimowsko-Radziejowickiego z doliną środkowej Rawki oraz Górnej Rawki wraz ze zniesieniem ochrony138), Koluszkowsko-Lubochniańskiego (obejmującego niewielki fragment istniejącego OChK Górnej Rawki), Mrogi-Mrożycy (obejmującego fragment istniejącego OChK Mrogi i Mrożycy wraz ze zniesieniem ochrony), Puczniewsko-Grotnickiego (obejmującego fragment istniejącego Puczniewskiego OchK), Tuszyńsko-Dłutowskiego (obejmującego fragment istniejącego OChK Środkowej Grabi);
- utworzenie 10 nowych obszarów chronionego krajobrazu: Białaczowskiego, Bzury i dorzecza Sokołówki, Dolnej Wolbórki, Ochni-Głogowianki, Pajęczańsko-Gidelskiego, Sokolnicko-Piątkowskiego, Spalsko-Sulejowskiego, Strugi Strzeleckiej, Załęczańskiego, Złoczewskiego;
- utrzymanie 3 istniejących zespołów przyrodniczo-krajobrazowych: Doliny Grabi, Osjakowskiego, Wzgórz Ożarowskich;
- opracowanie, aktualizacja i wdrażanie planów ochrony parków krajobrazowych m.in. w zakresie uwzględnienia wyników audytu krajobrazowego;
- stworzenie monitoringu środowiskowego dla systemu obszarów chronionych.

V.2.2. wzmacnianie tradycji wywodzących się z doby XIX-wiecznego uprzemysłowienia w oparciu o zachowane zabytki, w tym m.in.:

- pasma Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej, z wykorzystaniem obiektów kolejnictwa: w Skierniewicach, Gałkówku, Lipcach Reymontowskich, Koluszkach, Piotrkowie Trybunalskim;
- dziedzictwa postindustrialnego regionu (ze szczególnym uwzględnieniem MOF Łodzi), w postaci XIX-wiecznych zespołów fabrycznych, rezydencjonalno-przemysłowych, osad tkackich (m.in. w Łodzi, Aleksandrowie Łódzkim, Ozorkowie, Pabianicach, Piotrkowie Trybunalskim, Tomaszowie Mazowieckim, Zelowie, Zduńskiej Woli, Zgierzu) oraz skansenów (m.in. Łódzkiej Architektury Drewnianej w Łodzi oraz w obrębie parku kulturowego „Miasto Tkaczy” w Zgierzu);
- Staropolskiego Okręgu Przemysłowego, z wykorzystaniem zabytków związanych z historycznymi formami przemysłu, m.in. zabytkowych pieców i młynów w okolicach Inowłodza, Drzewicy i Przedborza.

V.2.3. kreowanie sieci ośrodków historycznych o randze europejskiej, krajowej, regionalnej i lokalnej w tym m.in.:

- wzmacnianie instytucji kultury działających w ośrodkach historycznych, odpowiednio do rangi:
  - o zasięgu ponadregionalnym: w Łodzi (m.in. Muzeum Sztuki, Centralne Muzeum Włókiennictwa, Muzeum Kinematografii), Piotrkowie Trybunalskim, Sieradzu, Łęczycy, Łowiczu i Wieluniu;
  - o zasięgu regionalnym: w Kutnie, Opocznie, Pabianicach, Radomsku, Rawie Mazowieckiej, Skierniewicach, Tomaszowie Mazowieckim, Uniejowie, Wieruszowie, Wolborzu i Zgierzu;

- o zasięgu lokalnym: w Bełchatowie, Brzezinach, Działoszynie, Łasku, Poddębicach, Przedborzu, Oporowie, Warcie, Zduńskiej Woli;
- poprawę dostępności i podnoszenie jakości usług kulturalnych w istniejących instytucjach kultury, w tym podnoszenie standardu infrastruktury kultury, wykorzystanie nowych technologii komunikacji i rozwijanie współpracy pomiędzy instytucjami

VI.1.1. wzmacnianie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, w tym m.in.:

- budowa, rozbudowa i poprawa jakości bazy oraz oznakowanie atrakcji na rzecz kształtowania różnych form turystyki w tym m.in.:
  - turystyki kulturowej:
    - poprzemysłowej opartej m.in. na Europejskim Szlaku Dziedzictwa Przemysłowego ERIH, obiektach zabytkowych z uwzględnieniem pomnika historii (w Łodzi), parków kulturowych (w Łodzi i Zgierzu) oraz miejscowościach z XIX-wiecznym dziedzictwem wielokulturowym i poprzemysłowym (m.in. w Łodzi, Pabianicach, Zgierzu, Ozorkowie, Aleksandrowie Łódzkim, Konstantynowie Łódzkim i Brzezinach, Piotrkowie Trybunalskim, Tomaszowie Mazowieckim, Zduńskiej Woli);
    - filmowej związanej z tradycjami filmowymi Łodzi - Miasta Filmu w Sieci Miast Kreatywnych UNESCO (w tym m.in. PWSTViT, plejada gwiazd światowego i krajowego kina związanych z Łodzią, wytwórnie i plenery filmowe, inicjatywy i podmioty zajmujące się produkcją i postprodukcją filmową, Muzeum Kinematografii oraz Łódzka Aleja Gwiazd, a także planowane Narodowe Centrum Kultury Filmowej (EC1) oraz szlakiem Filmowe Łódzkie, m.in. w Łodzi, Inowłodzu, Lipcach Reymontowskich, Nieborowie, Pabianicach, Piotrkowie Trybunalskim, Sulejowie, Zgierzu;
- festiwalowej w oparciu o cyklicznie organizowane festiwale i koncerty o międzynarodowej randze (związane m.in. z filmem, fotografią, modą);poznawczej wykorzystującej walory dziedzictwa kulturowego, w tym zabytki reprezentatywne, pomniki historii, parki kulturowe, muzea, skanseny, folklor (m.in. łowicki, łęczycki, opoczyński), zabytki techniki oraz miejscowości na szlakach kulturowych (Bursztynowym, Romańskim, Cysterskim, Książąt Mazowieckich, Szlaku Zamków, Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej);
- sentymentalnej uwarunkowanej dziedzictwem wielokulturowym;
- religijnej i pielgrzymkowej w oparciu o obiekty sakralne, m.in. sanktuaria, drewniane kościoły typu wieluńskiego, obchody świąt religijnych (m.in. procesje Bożego Ciała: w Łowiczu wpisaną na Krajową Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego, w Spycimierzu - znaną z tradycji układania dywanów kwietnych);
- związanej z kolejnictwem (kolejki wąskotorowe - Rogowska i Krośniewicka, Szlak Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej), w tym zabytki techniki (m.in. Parowozownia – Muzeum Kolejnictwa w Skierniewicach, Skansen Lokomotyw w Zduńskiej Woli – Karsznicach);
  - turystyki zakupowej związanej z modą i designem rozwijającej się w jednym z największych w Polsce - rynku handlu hurtowego i detalicznego „Ptak Fashion City - jedyne w Europie Miasto Mody” w Rzgowie oraz centrach handlowych w Łodzi (m.in. Manufaktura, Port Łódź);

- turystyki uzdrowiskowej w Uniejowie i zdrowotnej związanej z rozwojem wysoko wyspecjalizowanych ośrodków hydroterapii i rehabilitacji balneologicznych na bazie wód geotermalnych m.in. w Kleszczowie, Łodzi, Łowiczu, Poddębicach, Skierniewicach, oraz leczniczych w Rogóźnie tworzących powiązania z województwem mazowieckim (m.in. Mszczonów) i wielkopolskim (Kłodawa) oraz w oparciu o korzystny mikroklimat w Spale;
- turystyki medycznej wykorzystującej zaplecze intelektualno-technologiczne Uniwersytetu Medycznego w Łodzi;
- turystyki wystawienniczo-targowej m.in. w Łodzi i Piotrkowie Trybunalskim;
- turystyki biznesowej i szkoleniowo-konferencyjnej w ośrodkach dysponujących odpowiednim zapleczem oraz kongresowej (m.in. w Łodzi, Spale, Ossie);
- turystyki aktywnej:

- rowerowej na ponadregionalnych i regionalnych szlakach;
- konnej z wykorzystaniem ośrodków jazdy konnej i oznakowanych szlaków konnych (m.in. Łódzki Szlak Konny);
- wodnej, w tym kajakowej na rzekach Bzurze, Pilicy, Warcie, Grabi, Luciąży, Widawce, Mrodze oraz sportów wodnych na Zbiornikach Jeziorsko i Zalewie Sulejowskim;
- narciarstwa, w tym biegowego w Parku Krajobrazowym Wzniesień Łódzkich i zjazdowego w Zgierzu, Szczercowie i na Górze Kamieńsk,
- turystyki sportowej m.in. w oparciu o wydarzenia sportowe w Łodzi, infrastrukturę sportową (m.in. nowoczesną halę widowiskowo-sportową Atlas Arenę w Łodzi, pola golfowe w Łodzi, Pabianicach, Woli Błędowej, COS w Spale, Arenę Lodową w Tomaszowie Mazowieckim, ośrodek japońskich sportów i sztuki walki w Starej Wsi, tor kajakarstwa górskiego w Drzewicy), propagowanie dyscyplin sportowych (m.in. baseball w Kutnie, palant w Grabowie, spadochroniarstwo w Piotrkowie Trybunalskim) oraz kluby sportowe będące wizytówką regionu (m.in. Skra Bełchatów);

- turystyki przyrodniczej, w tym edukacyjnej m.in. w oparciu o Ośrodek Hodowli Żubrów w Smardzewicach, parki krajobrazowe, Arboretum w Rogowie, Ogród Botaniczny im. J. Mowszowicza wraz palmiarnią oraz Ogród Zoologiczny w Łodzi, atrakcje geoturystyczne (m.in. kamieniołomy w gm. Sławno, w okolicach Wielunia i Działoszyna, jaskinie, wychodnie skał na Wyżynie Wieluńskiej), miejsca dla obserwacji ptaków w obszarach NATURA 2000;
- turystyki rodzinnej w oparciu o parki edukacyjno-rozrywkowe m.in. Lutomiersk, Kołacinek, Solca Mała, Ujazd, Zoo Safari Borysew, Podskarbice Szlacheckie;
- turystyki wypoczynkowej (m.in. w parkach krajobrazowych, w dolinach rzek Pilicy i Warty, na terenach wiejskich, przede wszystkim poprzez rozwój agroturystyki, budownictwa letniskowego);
- turystyki kulinarnej w oparciu o tradycyjne potrawy i produkty regionalne (m.in. kugiel w Przedborzu, gęsi pipek w Uniejowie), organizowane święta i imprezy związane z kulinariami (m.in. Festiwal Zalewajki w Radomsku).

VII.2.3. kształtowanie otwartego krajobrazu wiejskiego, w tym m.in.:

- zachowanie zadrzewień przydrożnych i śródpolnych oraz ochronę lasów i zadrzewień śródpolnych, tworzących tradycyjny krajobraz rolniczy, przed lokalizacją farm fotowoltaicznych;
- wprowadzanie nasadzeń z gatunków rodzimych;

- utrwalenie pozostałości historycznych układów pól i miedz oraz zagród, szczególnie na obszarze Wyżyny Wieluńskiej, Pasma Przedborsko-Małogoskiego i Wzgórz Łopuszańskich;
- zachowanie i odtworzenie historycznych kompozycji zieleni, w tym m.in. założeń dworsko-parkowych i pałacowo-parkowych.

Inwestycje celu publicznego postulowane przez samorząd województwa
W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego na terenie gminy nie wyznaczono zadań samorządowych służących realizacji inwestycji celu publicznego, przyjętych przez Sejmik Województwa Śląskiego. Do inwestycji celu publicznego służących ponadlokalnym celom publicznym, które mogą być realizowane w granicach gminy można jednak zaliczyć: przebudowę i rozbudowę dróg wojewódzkich i powiatowych, ścieżek rowerowych, budowę i przebudowę przesyłowych linii elektroenergetycznych, kanalizacji ściekowych.

W wykazie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym nie wymieniono gminy Wielgomłyny.

Audyt krajobrazowy województwa łódzkiego
Marszałek Województwa Łódzkiego sporządził Audyt krajobrazowy województwa łódzkiego przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Łódzkiego nr XIII/150/25 z dnia 15 kwietnia 2025 r. w sprawie uchwalenia Audytu krajobrazowego województwa Łódzkiego.

Audyt krajobrazowy obejmuje cały obszar województwa. Celem audytu jest identyfikacja krajobrazów występujących na terenie województwa i wskazanie krajobrazów priorytetowych, określenie cech charakterystycznych oraz ocena ich wartości, a także sformułowanie rekomendacji i wniosków mających służyć ich ochronie. W audycie krajobrazowym wskazuje się ponadto granice parków kulturowych, parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, obiektów znajdujących się na listach Światowego Dziedzictwa UNESCO, obszarów Sieci Rezerwatów Biosfery UNESCO lub obszarów i obiektów proponowanych do umieszczenia na tych listach. W obrębie krajobrazów priorytetowych wskazuje się także lokalne formy architektoniczne zabudowy.

Krajobrazy priorytetowe na terenie gminy Wielgomłyny: 10-342.11-45, 10-342.11-13, 10-342.11-73.

Typy i podtypy krajobrazu na terenie gminy Wielgomłyny
źródło: Audyt krajobrazowy województwa łódzkiego, 2025

Krajobraz - 10-342.11-45

Metryczka krajobrazu

Kod krajobrazu	10-342.11-6
Nazwa	DOLINA PILICY W REJONIE PRZEDBORZA
Grupa	A - Krajobrazy przyrodnicze, kulturowo (zazwyczaj ekstensywnie) użytkowane, funkcjonujące głównie w

	wyniku działania procesów naturalnych jedynie w różnym stopniu modyfikowanych przez działalność człowieka.
Typ	1. wód powierzchniowych
Podtyp	1b. systemy wód płynących
Położenie administracyjne	Gminy: Żytno, Wielgomłyny, Masłowice, Przedbórz, Ręczno, Aleksandrów
	Nadleśnictwa: Gidle, Radomsko, Przedbórz
Położenie fizycznogeograficzne (kod, nazwa mezoregionu)	342.16 – Niecka Włoszczowska, 342.11 – Wzgórza Radomszczańskie, 342.12 – Wzgórza Opoczyńskie
Powierzchnia	3 528,19 ha
Obszary chronione w obrębie krajobrazu	- Sulejowski Park Krajobrazowy, - Piliczański Obszar Chronionego Krajobrazu, - Przedborski Obszar Chronionego Krajobrazu, - Natura 2000-Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk – Dolina Środkowej Pilicy PLH100008, - Natura 2000-Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk – Dolina Górnej Pilicy PLH260018, - Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków województwa łódzkiego.

Syntetyczny opis krajobrazu

Walory krajobrazowe

Walory przyrodnicze

- Duża liczba form ochrony różnej rangi dowodzi ważności tego obszaru z punktu widzenia zachowania jego wartości krajobrazowych. Jest to obszar o urozmaiconej budowie geologicznej i rzeźbie terenu, gdzie osią jest rzeka Pilca. Obszar ten reprezentuje dobrze zachowaną dolinę rzeki wyżynnej obfitującą w liczne formy hydromorfologiczne jak meandry, niewielkie wyspy i skarpy. Teren wzbogacony jest bogato rozwiniętą siecią niewielkich cieków, oczek wodnych, starorzeczy, strumieni oraz bezodpływowych zagłębień i mokradeł. Najbardziej urokliwe w krajobrazie są wysokie skarpy porośnięte zwartym drzewostanem mieszanym (w okolicach Pukarzowa) na szczególną uwagę zasługują rosnące na tym obszarze okazałe dęby szypułkowe, będące pomnikami przyrody, ich wiek szacowany jest na 200-300 lat. Równie malownicze jest zakole Pilicy pomiędzy Przedborzem a Chałupami, z wysokim brzegiem oraz rozległą piaszczystą plażą.
- **Hydrograficznie** obszar wyróżnia meandrująca rzeka Pilca wraz ze starorzeczami, licznymi ciekami, oczkami wodnymi, mokradłami i stawami (okolicach wsi Pierzaki i Pukarzów) i dopływami (Strugi, Ojrzanki, Biestrzykówk, Czarnej, Kurzelówki). Na rzece został wyznakowany szlak kajakowy.
- **Flora** obszaru jest bogata i zróżnicowana, występują tu

	siedliska łąk wilgotnych tj.: starorzecza jako naturalne eutroficzne zbiorniki wodne, nizinne rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników, murawy kserotermiczne i ich krzewiaste facje, ziołorośla nadrzeczne i zbiorowiska okrajkowe, niżowe łąki kośne, torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (siedlisko priorytetowe), torfowiska przejściowe i trzęsawiska, obniżenia na podłożu torfowym. - Różnorodność siedlisk stworzyła warunki dla występowania cennych gatunków roślin tj.:obuwik pospolity Cypripedium calceolus (1902), mech sierpowiec błyszczący Drepanocladus vernicosus (1393), sasanka otwarta Pulsatilla patens (1477), aster gawędka Aster amellus, zawilec wielkokwiatowy Anemone sylvestris, goryczka krzyżowa Gentiana cruciata, salwinia pływająca Salvinia natans, wierzba borówkolistna Salix myrtilloides, 6-8 gatunków storczyków. Na polach utrzymują się rzadkie, ginące gatunki dzikich roślin towarzyszących uprawom. Na uwagę zasługują też gatunki roślin podlegające ochronie całkowitej, do których należą:rosiczka okrągłolistna Drosera rotundifolia, mącznica lekarska Arctostaphylos uvaursi, turzyca strunowa Carex chordorrhiza, bagnica torfowa Scheuchzeria palustris. - **Faunę** reprezentują cenne gatunki zwierząt m.in.: wydra Lutra lutra (1355), trzepla zielona Ophiogomphus cecilia (1037), zalotka większa Leucorrhinia pectoralis (1042), bóbr europejski Castor fiber (1337), mopek Barbastella barbastellus (1308), nocek Bechsteina Myotis bechsteinii (1323), nocek duży M. myotis (1324), dwa gatunki płazów: kumak nizinny Bombina bombina (1188), traszka grzebieniasta Triturus cristatus (1166) oraz inne:koza złotawa Sabanejewia aurata (1146), pachnica dębowa Osmoderma eremita (1084), szlaczkoń szafraniec Colias myrmidone (4030), czerwończyk nieparek Lycaena dispar (1060), poczwarówka zwężona Vertigo angustior (1014).
Walory kulturowe	- Krajobraz kulturowy obszaru jest związany z obecnością w dolinie Pilicy archeologicznych śladów osadnictwa pradziejowego i historycznego, udokumentowanych przez licznie występujące stanowiska archeologiczne, w tym także takie o formach krajobrazowych, jak: - grodzisko i relikt zamku Surdęga w Majkowicach, uznane za zabytki archeologiczne reprezentatywne w skali regionu, - relikt zamku w Pukarzowie. Ponadto lokalnie występują

niematerialne przejawy kultury kształtujące krajobraz tradycyjny w oparciu o genius loci.

Fizjonomia krajobrazu - Na obszarze dominującym jest krajobraz zalewowy Doliny Pilicy. W części północnej w okolicach Justynowa i Faliszewa pojawiają się krajobrazy nadzalewowe i równin bagiennych. Natomiast w Woli Przedborskiej w krajobrazie zalewowym występuje krajobraz nizinny glacjalny strefy staroglacjalnej – równinny i falisty w formie małej wysepki. Poniżej Przedborza, w okolicach Łączkowic pojawia się fragment krajobrazu eolicznego równinnego i falistego. Krajobrazy równin bagiennych wnikają od strony zachodniej w krajobraz zalewowy w okolicach: Pratkowic, Krzętowa oraz Woli Życińskiej wraz z krajobrazem nadzalewowym i fluwioglacjalnym strefy staroglacjalnej – równinnym i falistym. Natomiast krajobrazy pagórkowate pojawiają się po wschodniej stronie w okolicach Pukarzewa, w tym krajobrazy eoliczne pagórów wydmowych na tle eolicznych równinnych i falistych łącznie z krajobrazami równin bagiennych, które pojawiają się także w okolicy grodziska przy granicy z województwem śląskim.
Krajobraz doliny Pilicy to przede wszystkim meandrująca rzeka wraz z odnogami, starorzeczami, łąkami i mokradłami z dużą ilością niewielkich cieków i oczek wodnych.
Pokrycie terenu:

- lasy	- 22,06 %,
- grunty orne	- 6,83 %,
- łąki i pastwiska	- 59,94 %,
- sady i plantacje	- 0,03 %,
- wody	- 6,84 %,
- obszary podmokłe	- 2,89 %,
- obszary zabudowane	- 0,74 %,
- obszary pozostałe	- 0,68 %.

Walory estetyczno-widokowe (widokowo-kompozycyjne)

Dominaty krajobrazowe

- Kościół pw. św. Jana chrzciciela w Skotnikach (przedpole ekspozycji w granicach krajobrazu),
- Kościół pw. św. Aleksego w Przedborzu (przedpole ekspozycji w granicach krajobrazu),
- Kościół pw. św. Mikołaja Biskupa Wyznawcy w Maluszynie (przedpole ekspozycji w granicach krajobrazu i w krajobrazie sąsiednim),
- Dęby pomnikowe w Pukarzowie.

Panoramy

- 95C - Panorama Maluszyna (SW-NE) (przedpole ekspozycji w granicach krajobrazu oraz

w sąsiednim krajobrazie),
- 130B - Panorama Przedborza (S-SE) (przedpole ekspozycji w granicach krajobrazu),
- 146B - Panorama Skotnik (N) (przedpole ekspozycji w granicach krajobrazu).

Punkty widokowe
- Nr 2.1a - Pilica - Pukarzów (NE-E),
- Nr 2.1b - Pilica - Pukarzów (SW),
- Nr 2.2a - Pilica - Pukarzów (N-E),
- Nr 2.2b - Pilica - Pukarzów (E-SW),
- Nr 2.3a Pilica- Pratkowice (E-S),
- Nr 2.3b Pilica- Pratkowice (E-S),
- Nr 2.4a - Pilica - zakole pomiędzy Przedborzem a Chałupami (N),
- Nr 2.4b - Pilica - zakole pomiędzy Przedborzem a Chałupami (NW),
- Nr 2.5a - Pilica - Bąkowa Góra (NE-SE),
- Nr 2.5b - Pilica - Bąkowa Góra (SE-S),
- Nr 5.2a - Czarna Włoszczowska - Sudzin (N-NE),
- Nr 5.2b - Czarna Włoszczowska - Sudzin (N),
- PW283 - Most na rzece Pilicy w Krzętowie,
- PW284 - Most na rzece Pilicy w Maluszynie.

Ciągi widokowe
Rzeka Pilica

Wnętrza krajobrazowe
- Makrownętrze krajobrazowe doliny Pilicy
- Wnętrze krajobrazowe doliny Pilicy w okolicy Pukarzewa, Trupienia.

Akcenty krajobrazowe
Park podworski w Krzętowie (przedpole ekspozycji w granicach krajobrazu)
Relikt zamku Surdęga w Majkowicach
Grodzisko w Majkowicach
Archeologiczny relikt zamku w Pukarzowie.

Powiązania przestrzenne

Ekologiczne	- Międzynarodowy (główny) korytarz ekologiczny – Dolina Dolnej Pilicy, stanowiący oś korytarza o znaczeniu paneuropejskim, - Międzynarodowy (główny) korytarz ekologiczny – Lasy Przedborskie, stanowiący oś korytarza o znaczeniu paneuropejskim; - Biocentrum – Dolina Środkowej Pilicy, - Obszar rdzeniowy – Środkowa Pilica i Czarna.
Transportowe	- Drogi krajowe: DK42 – relacji: Namysłów - Kluczbork - Praszka - Rudniki - Działoszyn – Pajęczno - Nowa Brzeżnica - Radomsko - Przedbórz - Ruda Maleniecka - Końskie - Skarżysko Kamienna – Rudnik, - Drogi wojewódzkie: - DW742 – relacji: Strzelce Małe - Przedbórz - Gustawów, - DW785 – relacji: Żytno - Maluszyn, - Drogi powiatowe: 3921E, 3934E.
Turystyczne	- Szlaki piesze: szlak Rzeki Pilicy, szlak Taras, szlak Partyzancki im. mjra Henryka Dobrzańskiego, szlak Po Przedborskim Parku Krajobrazowym, szlak Królewskich Łowów, - Szlaki rowerowe: Nad Pilicą, Dolina Pilicy, Między Wartą a Pilicą,

- Szlak konny - Łódzki Szlak Konny,
- Szlak Wodny - szlak kajakowy Pilicy,
- Szlaki samochodowe - szlak Romański (łącznik).

Zestawienie zagrożeń

Kod zagrożenia	Rodzaj (charakter) działań i zjawisk stwarzających zagrożenia	Opis zagrożeń	Kod źródła zagrożenia	Zagrożenie wewnętrzne (w) lub zewnętrzne (z)	Skala zagrożenia (0–12)
A. ZAGROŻENIA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO					
A.1. DZIEDZICTWO GEOLOGICZNE I RZEŹBA TERENU					
A.1.7.	Erozja gleb	Obszar silnie zagrożony suszą.	III.5.	Z	1
A.2. EKOSYSTEMY I ICH ZESPOŁY					
A.2.1.	Osuszanie torfowisk i bagien oraz likwidacja ich naturalnej szaty roślinnej	-	III.2., III.1.5., IV.1.	Z	6
A.2.2.	Fizyczna i chemiczna degradacja siedlisk lądowych	-	III.2., III.1.5., III.5., IV.1.	W	6
A.2.3.	Naturalna i przyspieszona przez działalność człowieka sukcesja zbiorowisk zaroślowych i leśnych na naturalne i półnaturalne zbiorowiska nieleśne	-	III.1.2.	W	6
A.3. STRUKTURA EKOLOGICZNA KRAJOBRAZU					
A.3.3.	Wzrost zagęszczenia barier ekologicznych w krajobrazie	-	I.2.2.	W	3
A.3.5.	Zmniejszenie się różnorodności biologicznej	-	III.5.	Z	6
B. ZAGROŻENIA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO					
B.1. OSADNICTWO					
B.1.3.	Niszczenie dziedzictwa archeologicznego	-	III.1.	W	1
B.2. ARCHITEKTURA					
B.2.1.	Brak należytej ochrony i konserwacji zabytkowych obiektów i zespołów architektonicznych	-	V.1., VI.4.	W	3
B.2.3.	Zanik cech architektury regionalnej; unifikacja materiałów i form architektury wiejskiej i miejskiej oraz jej bezpośredniego	-	I.1.1., I.1.2.	W	3

	kontekstu krajobrazowego (ogrodzenia, podjazdy, zieleń)				
C. ZAGROŻENIA FIZJONOMII KRAJOBRAZU					
C.1. KOMPOZYCJA I ŁAD PRZESTRZENNY					
C.1.1.	Chaos przestrzenny i stylistyczny form zagospodarowania terenu	-	I.1.1., I.1.2., VI.4.	W	9
C.1.3.	Lokalizacja dominujących w krajobrazie obiektów wysokościowych i obszarowych	Maszt telefonii komórkowej i komin przemysłowy, ul. Cegielniana, Przedbórz.	I.3.	W	5
D. ZAGROŻENIA WALORÓW AKUSTYCZNYCH, ZAPACHOWYCH I SANITARNYCH					
D.2. WALORY ZAPACHOWE					
D.2.1.	Odory – oddziaływanie składowisk, zakładów przemysłowych, obiektów hodowli przemysłowej, itp.	Miejska Oczyszczalnia Ścieków w Przedborzu; planowany PSZOK w Przedborzu.	II.4.W	W	3
D.3. WALORY SANITARNE					
D.3.1.	Zanieczyszczenie terenu odpadami	-	VI.1., VI.2.	Z	6
D.3.2.	Zanieczyszczenie powietrza	-	II.3., II.1.2., I.2.3.	Z	9
D.3.3.	Zanieczyszczenie wód	-	II.1.3., III.1.5., III.2.	Z	9

Rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazu

Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków

OBSZARY WSKAZANE DO OBJĘCIA FORMAMI OCHRONY PRZYRODY	
FORMA OCHRONY PRZYRODY	REKOMENDACJE I WNIOSKI
PARK KRAJOBRAZOWY	- nie określa się
OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU	- nie określa się
ZESPÓŁ PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWY	- nie określa się

OBSZARY OBJĘTE FORMAMI OCHRONY PRZYRODY, KTÓRE ZE WZGLĘDU NA ZNACZĄCY SPADEK WARTOŚCI KRAJOBRAZU WYMAGAJĄ POGŁĘBIONEJ ANALIZY ZASADNOŚCI ICH DALSZEJ OCHRONY	
FORMA OCHRONY PRZYRODY	REKOMENDACJE I WNIOSKI
PARK KRAJOBRAZOWY	- nie określa się
OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU	- nie określa się
ZESPÓŁ PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWY	- nie określa się

OBSZARY WSKAZANE DO OBJĘCIA FORMAMI OCHRONY ZABYTKÓW

FORMA OCHRONY ZABYTKÓW	REKOMENDACJE I WNIOSKI
WPIS DO REJESTRU ZABYTKÓW	- nie określa się
WPIS NA LISTĘ SKARBÓW DZIEDZICTWA	- nie określa się
UZNANIE ZA POMNIK HISTORII	- nie określa się
UTWORZENIE PARKU KULTUROWEGO	- nie określa się
USTALENIA OCHRONY W MIEJSCOWYM PLANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO I INNYCH DECYZJACH	- nie określa się

OBSZARY WSKAZANE DO UZUPEŁNIENIA STANU WIEDZY	
OBSZAR/OBIEKT	REKOMENDACJE I WNIOSKI
SPALSKO-SULEJOWSKI OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU	- przeprowadzenie analiz w kierunku możliwości objęcia formą ochrony przyrody jako obszar chronionego krajobrazu, zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody
ŁĘGI NAD PILICĄ (NATURALNE ŁĘGI OLSZOWE, WIERZBOWE I WIĄZOWE ORAZ ZAROŚLA WIERZBOWE W NATURALNEJ MOZAICE ZE STARORZECZAMI I SZUWARAMI)	- przeprowadzenie analiz w kierunku możliwości objęcia formą ochrony przyrody (np. jako rezerwat przyrody), zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody
DOŁY POTORFOWE POD PRZEDBORZEM (ŚLADY TRADYCJI W ZAKRESIE EKSPLOATACJI TORFU)	- przeprowadzenie analiz w kierunku możliwości objęcia formą ochrony przyrody (np. jako użytek ekologiczny\ zespół przyrodniczo - krajobrazowy), zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody
STARORZECZA PILICY W OKOLICY WSI PRATKOWICE	- przeprowadzenie analiz w kierunku możliwości objęcia formą ochrony przyrody (np. jako użytek ekologiczny\ zespół przyrodniczo - krajobrazowy), zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody
CZARNA WŁOSZCZOWSKA II (OBSZAR NADRZECZNY Z ŁĄKAMI, TORFOWISKAMI I BAGNAMI)	- przeprowadzenie analiz w kierunku możliwości objęcia formą ochrony przyrody (np. jako zespół przyrodniczo - krajobrazowy), zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody
DOLINA PILICY OD JUSTYNOWA DO ZYGMUNTOWA (STARORZECZA, EKSTENSYWNIE UŻYTKOWANE ŁĄKI I PASTWISKA)	

Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów

POZIOM REGIONALNY (WOJEWÓDZTWA)	
Rekomendacje na poziomie regionalnym stanowią syntezę poszczególnych rekomendacji lokalnych i co do zasady są dedykowane polityce przestrzennej województwa. Dlatego odstąpiono od ich indywidualizowania w poszczególnych krajobrazach priorytetowych na rzecz generalizacji i uogólnienia zapisów w ramach poszczególnych podtypów krajobrazów. Rekomendacje te w odniesieniu do poziomu lokalnego należy rozumieć jako element dobrej praktyki planistycznej dedykowanej poszczególnym podtypom krajobrazów wykazujących wspólne cechy. W zależności od istotności zasad zagospodarowania dla podtypu krajobrazu i potencjalnej możliwości wystąpienia danego zjawiska wyróżniono zasady wiodące (W) i uzupełniające (U).	
ZADANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA	**ZASADY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO REALIZUJĄCE ZADANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA**

Kształtowanie spójnego i zrównoważonego systemu osadniczego	Kształtowanie struktur funkcjonalno -przestrzennych z poszanowaniem atutów lokalizacyjnych wynikających z ukształtowania terenu i walorów krajobrazowych.	**W**
	Zachowanie czytelnych granic między obszarami zabudowy a terenami otwartymi.	**U**
	Kształtowanie struktur funkcjonalno-przestrzennych z uwzględnieniem zapewnienia ciągłości krajobrazu, w tym m.in. zachowanie drożności systemów dolinnych oraz ciągłości wewnątrzmiejskich układów ekologicznych i powiązań z obszarami otwartymi.	**W**
	Unikanie wyznaczania nowych terenów mieszkaniowych wzdłuż tranzytowych ciągów komunikacyjnych na obszarach dotychczas niezurbanizowanych.	**U**
	Niedopuszczanie urbanizacji na terenach, których objęcie zbiorczymi systemami infrastruktury technicznej jest nieopłacalne, za wyjątkiem istniejących układów osiedleńczych. W odniesieniu do istniejących terenów zabudowanych o ograniczonych możliwościach objęcia zbiorczymi systemami infrastruktury technicznej należy zabezpieczyć odpowiedni standard indywidualnych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków.	**W**
	Planowanie lokalizacji osiedli mieszkaniowych z uwzględnieniem dotychczasowej funkcji terenów w celu ograniczenia negatywnych zjawisk przestrzennych (np. zespołów osiedlowych realizowanych w ramach tzw. urbanizacji łanowej, zabudowy rozproszonej). Dopełnianie istniejących struktur w kierunku tworzenia zwartych układów osiedleńczych.	**U**
	Planowanie struktur funkcjonalno-przestrzennych z uwzględnieniem rozwiązań opartych na przyrodzie NBS (m.in. terenów zieleni urządzonej, elementów małej retencji i mikroretencji), jako integralnej części krajobrazów osadniczych.	**U**
	Poprawa jakości przestrzeni publicznych z uwzględnieniem zasad kompozycji eksponującej walory krajobrazowe oraz uwzględniającej konieczność zwiększenia udziału powierzchni biologicznie czynnej, w tym zieleni.	**U**
Zapewnienie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego	Utrzymanie istniejących form ochrony przyrody oraz stanowienie nowych, szczególnie będących kluczowymi elementami regionalnego systemu obszarów chronionych (tj. parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu).	**W**
	Ochrona obszarów źródliskowych oraz istniejących zbiorników wodnych (m.in. starorzeczy, oczek wodnych, torfowisk, bagien i mokradeł).	**W**
	Ochrona obszarów występowania cennych krajobrazowo zbiorowisk roślinności, w tym m.in. leśnej i łąkowej oraz wodno-torfowiskowej.	**W**
	Ochrona cennych form rzeźby terenu.	**W**
	Ochrona i tworzenie stref ekotonowych.	**W**
	Renaturyzacja rzek i rewitalizacja terenów bagienno - torfowiskowych.	**W**
	Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej w celu zwiększania lesistości z uwzględnieniem różnorodności gatunkowej drzewostanu.	**U**
	Eksploatacja złóż ze szczególnym uwzględnieniem zasad ochrony innych zasobów środowiska (m.in.: wód podziemnych, obszarów cennych przyrodniczo, walorów krajobrazowych).	**U**
	Ograniczanie presji osadniczej na terenach pełniących funkcje korytarzy ekologicznych i przewietrzających; niewprowadzanie zabudowy w dolinach rzek i na terenach leśnych.	**W**

	Kształtowanie powiązań terenów zieleni w obszarach zabudowanych z ponadlokalnym systemem przyrodniczym.	**U**
Zachowanie dziedzictwa kulturowego	Ochrona dziedzictwa kulturowego, jako szczególnie cennego komponentu krajobrazu, poprzez wsparcie procesu stanowienia form ochrony obszarowej (m.in. parków kulturowych, pomników historii i wpisów obszarowych do rejestru zabytków nieruchomych).	**U**
	Kształtowanie struktur zabytkowych z poszanowaniem autentyzmu i integralności, w tym rewaloryzacja historycznych założeń przestrzennych miejskich i wiejskich, konserwacja, restauracja i rewaloryzacja zabytków.	**U**
	Zachowanie historycznych zespołów zakomponowanej zieleni, w tym m.in. założeń dworsko- i pałacowo-parkowych wraz z wielkoobszarowymi systemami pól i/lub stawów.	**U**
	Ochrona przejawów niematerialnego dziedzictwa kulturowego ważnego dla zachowania lokalnej tożsamości, m.in. poprzez wsparcie procesu wpisów na listę produktów tradycyjnych, Listę Niematerialnego Dziedzictwa UNESCO etc.	**U**
Zapewnienie krajobrazu wysokiej jakości	Ochrona wnętrz krajobrazowych w krajobrazie dolinnym, ze szczególnym uwzględnieniem ekosystemów wodnych i łąkowych.	**W**
	Ochrona tradycyjnej fizjonomii krajobrazu rolniczego (otwartego krajobrazu wiejskiego) poprzez zachowanie i odtwarzanie specyficznych cech, m.in. zadrzewień przydrożnych i śródpolnych, układów (rozłogów) pól i miedz, tradycyjnych upraw (w tym sadów ze starymi odmianami), sposobu kształtowania siedlisk (zagród).	**U**
	Ochrona przedpoli ekspozycji panoram, sylwet i dominant, punktów i otwarć widokowych, osi widokowych i kompozycyjnych cennych krajobrazów przyrodniczych i kulturowych.	**W**
	Kreowanie nowej zabudowy w sposób jednorodny, zwłaszcza w ośrodkach historycznych i na terenach wiejskich z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych, właściwych gabarytów, proporcji, stylu i estetyki, z wykorzystaniem tradycyjnych lokalnych materiałów budowlanych.	**U**
	Ograniczanie lokalizacji i eliminacja przestrzennych elementów dysharmonijnych (m.in. reklam, obiektów niedostosowanych skalą i formą), zwłaszcza stanowiących przesłonięcia z punktów i otwarć widokowych.	**U**
	Ograniczanie lokalizacji i eliminacja przestrzennych elementów dysharmonijnych (m.in. reklam, obiektów niedostosowanych skalą i formą), zwłaszcza stanowiących przesłonięcia z punktów i otwarć widokowych.	**U**
	Ograniczanie lokalizowania wielkogabarytowych i wielkopowierzchniowych inwestycji infrastrukturalnych na terenach cennych krajobrazowo (za wyjątkiem inwestycji służących ochronie środowiska np. infrastruktura oczyszczalni ścieków).	**W**
Zapewnienie dostępności do wysokiej jakości infrastruktury transportowej i technicznej infrastruktury technicznej	Ograniczanie negatywnego oddziaływania elementów infrastrukturalnych na struktury funkcjonalno-przestrzenne.	**U**
	Sytuowanie elementów infrastrukturalnych we wspólnych korytarzach, a tam gdzie jest to możliwe stosowanie rozwiązań przesłaniających lub podziemnych.	**U**
	Wprowadzanie zieleni przesłaniającej i izolującej dla terenów o funkcjach uciążliwych dla środowiska oraz obiektów dysharmonijnych i deformujących krajobraz.	**U**

POZIOM LOKALNY (GMINNY)	
Wytyczne odnośnie kierunków zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu terenów lub zasad ich zagospodarowania określających dopuszczalny zakres i ograniczenia tych zmian, w tym wytycznych odnośnie nakazów, zakazów, dopuszczeń i ograniczeń w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów	Kształtowanie struktury przestrzennej z uwzględnieniem jako dominującej funkcji przyrodniczej i kulturalnej.
	Dopuszcza się funkcję turystyczną i rolną oraz mieszkaniową jednorodzinną i rekreacyjną w obszarach istniejącej zabudowy.
	Utrzymanie dotychczasowego sposobu zagospodarowania, zgodnie z potrzebą zrównoważonego rozwoju i zasadą kształtowania ładu przestrzennego.
	Zapewnienie naturalnych procesów przyrodniczych w ekosystemach, zwłaszcza wodnych.
	Ograniczanie działań powodujących fizyczną i chemiczną degradację siedlisk przyrodniczych.
	Zapobieganie sukcesji na naturalne i półnaturalne zbiorowiska nieleśne przez zbiorowiska zaroślowe oraz leśne.
	Zapobieganie niekorzystnym zmianom jakościowym i ilościowym w drzewostanach.
	Ochrona i kształtowanie stref ekotonowych pomiędzy różnymi rodzajami ekosystemów, szczególnie w miejscach narażonych na zwiększoną antropopresję, m.in. na obrzeżach lasu czy wzdłuż cieków.
	Wprowadzanie pasów szuwarów, zakrzewień i zadrzewień, jako naturalnej obudowy biologicznej, celem ograniczenia spływu substancji biogennych z pól uprawnych.
	Ograniczenie barier przestrzennych oraz wprowadzanie rozwiązań umożliwiających zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych (np. wyznaczanie terenów wolnych od ogrodzeń i zabudowy pozwalających na migrację zwierząt). Dopuszcza się wprowadzanie systemów ogrodzeniowych związanych z prowadzeniem działalności rolniczej np. kwaterowy wypas zwierząt, ogradzanie plantacji krzewów jagodowych, systemy ogrodzeniowe służące zabezpieczeniu nasadzeń drzew i krzewów, tworzeniu stref buforowych i wprowadzaniu rozwiązań z obszaru agroleśnictwa, systemów leśnopastwiskowych (sylwopastoralizmu) i rolnictwa regeneratywnego.
	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej w sposób niezaburzający naturalnych procesów przyrodniczych w ekosystemach, w tym zapewnienie drożności w ciekach wodnych, umożliwiającej swobodną migrację organizmów.
	Prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej i rybackiej w sposób niezaburzający naturalnych procesów przyrodniczych w ekosystemach.
	Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej z uwzględnieniem zachowania trwałości lasów oraz wszystkich jego funkcji (w tym ekosystemowych, przyrodniczych, społecznych), w sposób niezaburzający naturalnych procesów przyrodniczych w ekosystemach.
	Prowadzenie racjonalnej gospodarki złożami przewidzianymi do eksploatacji, z uwzględnieniem maksymalnego ograniczenia wpływu na inne zasoby środowiska. Zakaz eksploatacji torfu.
	Dążenie do utrzymania łąk o charakterze ekstensywnym oraz zróżnicowanej i tradycyjnej struktury upraw, z zaleceniem ograniczania wielkoobszarowych upraw monokulturowych roślin wysokich wpływających na obniżenie walorów ekspozycji widokowych.
	Zachowanie zadrzewień, m.in. śródpolnych i przydrożnych, oraz przydomowych ogrodów i sadów tradycyjnych, z uwzględnieniem wprowadzania gatunków rodzimych.
	Zapewnienie jak najlepszego stanu zachowania zabytków, w tym stanowisk

	archeologicznych.
	Zachowanie walorów ekspozycyjnych dominant i akcentów krajobrazowych: - panoramy Skotnik, - panoramy Przedborza z sylwetą kościoła pw. św. Aleksego w Przedborzu, - panoramy Maluszyna z sylwetą kościoła pw. Mikołaja Biskupa wyznawcy w Maluszynie.
	Niewprowadzanie inwestycji mogących negatywnie wpływać na walory widokowo-kompozycyjne krajobrazu.
	Unikanie wprowadzania nowych budynków oraz innych obiektów ograniczających swobodny przepływ wody w obszarach zagrożenia powodzią (tzn. obszarach szczególnego zagrożenia powodzią 1% i 10%). W ww. strefie dopuszcza się obiekty służące zrównoważonej gospodarce wodnej, rybackiej, rolnej i leśnej oraz turystyce wodnej oraz inne związane z obsługą ruchu turystycznego - o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej. Dla ww. terenów oraz terenów położonych wzdłuż rzek, jezior i innych naturalnych cieków wodnych bez wyznaczonego zasięgu obszarów o prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi oraz sztucznych zbiorników wodnych usytuowanych na wodach płynących, położonych w formach ochrony przyrody (w tym parkach krajobrazowych i obszarach chronionego krajobrazu) obowiązują w tym zakresie zakazy zgodne z aktami prawnymi powołującymi daną formę ochrony oraz ustawą o ochronie przyrody.
	W przypadku realizacji zabudowy należy dążyć do zapewnienia jak największego udziału powierzchni biologicznie czynnej.
	Wykluczenie lokalizacji zabudowy przeskalowanej pod względem powierzchni lub wysokości, np. wielkopowierzchniowych obiektów usługowych; wielorodzinnych budynków mieszkalnych, zespołów osiedlowych realizowanych w ramach tzw. urbanizacji łanowej i zabudowy rozproszonej, za wyjątkiem inwestycji celu publicznego z zakresu gospodarki wodnej oraz ściekowej oraz za wyjątkiem istniejących układów osiedleńczych lub terenów zastanych podziałów.
	Lokalizacja nowych obiektów zabudowy na zasadzie uzupełnienia wolnych przestrzeni w obszarach zabudowanych z uwzględnieniem zachowania charakterystycznych cech schematu rozplanowania oraz walorów estetycznowidokowych.
	Niewprowadzanie zagospodarowania generującego wielkoskalowe uciążliwości sanitarne (spowodowane np. emisją odorów, hałasu lub zapylenia), za wyjątkiem oczyszczalni ścieków.
	Zalecenie estetyzacji i ujednolicenia lokalizowanych obiektów usługowych (handlowych i gastronomicznych) o charakterze sezonowym i nietrwałej formie (namioty, przyczepy, wiaty itp.), nietrwale związanych z gruntem służących do krótkotrwałej obsługi imprez i wydarzeń oraz stanowiących uzupełnienie infrastruktury turystycznej i gastronomicznej, zgodnie z przeznaczeniem terenu. Wykluczenie utrwalania w przestrzeni obiektów sezonowych o nietrwałej formie.
	Realizacja inwestycji celu publicznego w sposób zapewniający maksymalną ochronę walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych.
	Realizacja inwestycji, zwłaszcza w zakresie infrastruktury technicznej, w sposób zapewniający maksymalną ochronę walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych poprzez planowanie infrastruktury we wspólnych korytarzach podziemnych, a w przypadku gdy nie jest to możliwe, wprowadzanie zieleni przesłaniającej.
	Realizacja inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej w zlewni Pilicy w celu poprawy warunków sanitarnych krajobrazu.
	Ograniczanie zagospodarowania turystycznego, m.in. poprzez projektowanie infrastruktury turystycznej z uwzględnieniem chłonności turystycznej obszaru.
	Wprowadzanie rozwiązań mających na celu skuteczne kanalizowanie ruchu

	turystycznego.
Parametry i wskaźniki zagospodarowania terenu, maksymalna i minimalna intensywność zabudowy jako wskaźnik powierzchni całkowitej zabudowy w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej, minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej	nie określa się
Kształtowanie linii zabudowy, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych zabudowy	nie określa się
Zasady kompozycji przestrzennej nowej zabudowy i harmonizowania planowanej zabudowy z zabudową istniejącą, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych zabudowy	nie określa się
Zasady kształtowania form budynków, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych zabudowy	nie określa się
Zasady stosowania i eksponowania elementów konstrukcyjnych i zdobniczych, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych zabudowy	nie określa się
Zasady stosowania i eksponowania elementów konstrukcyjnych i zdobniczych, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych zabudowy	nie określa się
Rodzaje i standardy jakościowe stosowanych materiałów wykończeniowych, z	Unikanie stosowania agresywnej kolorystyki w elewacjach i pokryciu dachowym. Zaleca się stosowanie stonowanej, neutralnej kolorystyki elewacji.

uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych	
Charakterystyczne cechy elewacji budynków, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych zabudowy	nie określa się
Charakterystyczne cechy dachów budynków, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych zabudowy	nie określa się
Zasady i warunki dotyczące sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzaje materiałów budowlanych, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych, w tym dla przestrzeni dostępnych publicznie	Realizacja obiektów małej architektury dostosowanych gabarytem i standardem wykończenia do kontekstu otoczenia, z zastosowaniem naturalnych materiałów lub materiałów alternatywnych imitujących naturalne, według jednolitej koncepcji.
	Ograniczenie lokalizacji reklam i urządzeń reklamowych w obrębie przestrzeni publicznych.
	Elementy informacji wizualnej należy kształtować w sposób spójny i jednolity, harmonijnie zakomponowany kolorystycznie, dostosowany do kontekstu krajobrazowego poprzez: - ujednolicenie wielkości i formy tablic reklamowych i urządzeń reklamowych umieszczanych na budynkach oraz ogrodzeniach, a także reklam wolnostojących umieszczanych na działkach w miejscach eksponowanych od strony przestrzeni publicznych; - ujednolicenie kolorystyki i formy graficznej eksponowanych treści reklamowych i informacyjnych.
	Zaleca się niestosowanie reklam wielkopowierzchniowych.
	Zaleca się niestosowanie elementów obcych kulturowo.
	Zaleca się stosowanie ogrodzeń o prostej neutralnej formie i kolorystyce, ażurowych.
	Zaleca się niewprowadzanie ogrodzeń z prefabrykowanych płyt betonowych.
Zasady dotyczące zagospodarowania i wyposażenia terenów przestrzeni dostępnych publicznie	W zakresie sposobów wykorzystywania terenów przestrzeni dostępnych publicznych zaleca się stosowanie błękitno-zielonej infrastruktury.
Określanie warunków działalności usługowej, w tym handlowej, w szczególności maksymalnej powierzchni sprzedaży obiektów handlowych, obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o maksymalnej powierzchni sprzedaży i ich dopuszczalnej liczby	Lokalizacja nowych obiektów usługowych wymaga dostosowania obiektu w zakresie sposobu sytuowania, skali, proporcji i formy architektonicznej odpowiednio do kontekstu krajobrazowego.
Wytyczne odnośnie określenia walorów ekspozycji, w szczególności elementów	Uporządkowanie i utrzymanie przestrzeni publicznej z uwzględnieniem zasad ładu przestrzennego.
	Zachowanie i kształtowanie punktów widokowych na elementy cenne ekspozycyjnie (dolinę Pilicy) oraz dopuszczenie utworzenia nowych punktów

takich jak przedpola ekspozycji, osie widokowe i punkty widokowe oraz zasad ich ochrony i kształtowania, w tym nakazów, zakazów, dopuszczeń i ograniczeń w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów	widokowych, z wykorzystaniem naturalnych uwarunkowań ukształtowania powierzchni.
	Rekomendacja opracowania analiz widokowych w ramach przygotowywania mpzp, określających możliwość dopuszczenia lokalizacji i ustalenia warunków realizacji obiektów o znaczącej kubaturze, a w odniesieniu do niekubaturowych – o znaczącej wysokości lub powierzchni.
	Niewprowadzanie elementów naruszających walory widokowe, w tym zabudowy dysharmonijnej, ograniczającej lub przesłaniającej otwarcia widokowe.
	Ograniczenie skali zabudowy i zasięgu jej rozprzestrzeniania się oraz zacierania granic między obszarami zabudowy a terenami otwartymi i leśnymi.

Rekomendacje i wnioski w zakresie zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu

ZAKRES REKOMENDACJI I WNIOSKÓW	WSKAZANIA
Rozpoczęcia, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej	Utrzymanie naturalnego charakteru koryta rzeki wraz doliną.
	Eliminacja obcych gatunków inwazyjnych oraz gatunków ekspansywnych wpływających niekorzystnie na jakość różnorodności biologicznej ekosystemów.
	Ograniczenie cięć na terenach leśnych oraz w strefie buforowej między lasem a polami uprawnymi bądź lasem a wodami powierzchniowymi.
	Kompleksowe działania ukierunkowane na poprawę zdolności retencyjnych w celu zachowania optymalnych warunków wilgotnościowych ekosystemów. Zaniechanie bądź ograniczanie działań przyczyniających się do niekorzystnych zmian stosunków wodnych. Stosowanie rozwiązań opartych na przyrodzie(NBS) w zakresie naturalnej retencji oraz przywracania naturalnych warunków przepływu za pomocą: - wprowadzania zalesień i zadrzewień; - ograniczenia przeznaczania gruntów leśnych na cele nieleśne; - stosowania rozwiązań służących spowalnianiu spływu wód (np. miedze); - ochrony obszarów źródliskowych, terenów podmokłych, zbiorników wodnych; - odtwarzania i ochrony mokradeł oraz starorzeczy; - budowy małych i średnich obiektów retencjonujących wodę; - odtwarzania zdolności retencji dolinowej\korytowej; - zagospodarowania wód opadowych w miejscu ich powstawania. W przypadku konieczności wprowadzenia systemów odwodnienia niezbędne jest zastosowanie rozwiązań umożliwiających powtórne wykorzystanie wód w taki sposób, aby nie zaburzyć funkcjonowania obiegu wody w ekosystemie.
	Maksymalne zachowanie zadrzewień.
	Zachowanie trwałych użytków zielonych, nieprzekształcanie ich na grunty orne, zwłaszcza na terenach mokradłowych; z rekomendacją gospodarowania ekstensywnego.
	Wprowadzanie rozwiązań ekohydrologicznych i biotechnologicznych ograniczających przedostawanie się zanieczyszczeń z pól uprawnych i terenów zainwestowanych do wód (np. systemy sedymentacyjno-filtracyjne).
	Utrzymanie sprawnego systemu melioracji oraz właściwe nim zarządzanie w celu zapewnienie jak najwyższego poziomu wód gruntowych.
	Ochrona miedz i zadrzewień śródpolnych w celu zachowania tradycyjnego układu

	rozłogów pól.
	Zalecenie rozwoju rolnictwa zrównoważonego (m.in. ekstensywnego i ekologicznego) oraz zachowania zróżnicowanej struktury upraw (w tym tradycyjnych). Dążenie do ograniczania upraw monokulturowych wykazujących duże zapotrzebowanie na wodę.
	Zachowanie w stanie nieprzekształconym naturalnych elementów ukształtowania terenu (np. skarp rzecznych).
	Utrzymanie właściwego oznakowania szlaków turystycznych/ścieżek dydaktycznych oraz wprowadzenie tablic informacyjnych i organizacja miejsc postojowych dla kajakarzy w celu ograniczenia antropopresji na dolinę.
	Kontynuacja funkcji turystycznej, rekreacyjnej, zdrowotnej i uzdrowiskowej z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju, w tym ochrony krajobrazu.
Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialne	Realizacja zabiegów renaturalizacyjnych na jednolitych częściach wód powierzchniowych (JCWP) zgodnie z Krajowym Programem Renaturyzacji Wód Powierzchniowych oraz Planami Gospodarowania Wodami (i ich aktualizacjami).
	Renaturyzacja mokradeł, w tym starorzeczy.
	Podtrzymanie lub wprowadzenie ekstensywnego utrzymania łąk jako dominującej formy gospodarowania w krajobrazie (m.in. koszenie, wypas).
	Zachowanie w jak najlepszym stanie zabytkowych obiektów kultury materialnej.
	Rewaloryzacja zabytkowej zieleni.
Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami	Realizacja polityki przestrzennej na zasadach określonych w gminnych aktach planowania przestrzennego.
	Cyfryzacja granic form ochrony przyrody.
	Opracowanie i wdrażanie projektów z zakresu edukacji ekologicznej i krajobrazowej.
	Powołanie Regionalnego Obserwatorium Krajobrazu.
Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych	Zaleca się wzmożenie ochrony krajobrazu np. poprzez uchwalenie lub zmianę obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które określać będą szczegółowe zasady ochrony w obrębie krajobrazu, w tym korytarze ekologiczne, dla obszarów nieobjętych planem.
	Utrzymanie funkcji międzynarodowych (głównych) korytarzy ekologicznych: Doliny Dolnej Pilicy oraz Lasy Przedborskie, stanowiących oś korytarza o znaczeniu paneuropejskim18; Biocentrum: Dolina środkowej Pilicy, oraz Obszaru rdzeniowego: Środkowa Pilica i Czarna19, zapewniających ciągłość przyrodniczą celem zapobiegania powstawania barier oraz ich fragmentacji przy lokalizacji zabudowy, infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Metryczka ogólna krajobrazu

Kod krajobrazu	10-342.11-45
Typ krajobrazu	1. Wód powierzchniowych
Podtyp krajobrazu	1b. Systemy wód płynących
Typ rzeźby terenu	krajobrazy równinne, krajobrazy faliste (A,B)

		krajobrazy pagórkowate (C)
		krajobrazy dolin (G)
Kod i nazwa mezoregionu fizycznogeograficznego		342.14 - Niecka Włoszczowska
		342.11 - Wzgórza Radomszczańskie
		342.12 - Wzgórza Opoczyńskie
		318.84 - Równina Piotrkowska
		342.15 - Pasmo Przedborsko-Małogoskie
Krajobraz priorytetowy (tak/nie)		tak
Typ krajobrazu naturalnego		staroglacjalne fluwioglacjalne równinne i faliste
		eoliczne równinne i faliste
		staroglacjalne glacjalne równinne i faliste
		eoliczne pagórów wydmowych
		zalewowe
		nadzalewowe
		równin bagiennych
		wychodnie węglanowe
		wzniesienia węglanowe
		krzemianowe
Nazwa podokręgu geobotanicznego (kod)		Koniecpolski (C.2.3.f)
		Góry Chełmo (C.2.4.b)
		Przedborski (C.2.5.a)
		Skotnicki (C.2.6.c)
		Borzykowski (C.2.3.e)
Typ krajobrazu roślinności potencjalnej		kontynentalne bory mieszane sosnowo-dębowe
		nadrzeczne łęgi wierzbowo-topolowe
		niżowy łęg jesionowo-olszowy
		grąd subkontynentalny, odmiana małopolska, forma wyżynna, seria uboga
		olsy środkowoeuropejskie
		świetlista dąbrowa, postać niżowa
Typ regionu historyczno-kulturowego (kod)		Ziemia Sieradzka i Wieluńska, Ziemia Opoczyńska (II.A.23)
Położenie administracyjne	**Powiat**	radomszczański
		piotrkowski
	Gmina	Żytno
		Wielgomłyny
		Przedbórz
		Ręczno
		Aleksandrów
		Masłowice
Obszary i obiekty chronione, o których mowa w art. 38a ust 3 pkt 2 u.p.z.p		Sulejowski Park Krajobrazowy
		Piliczański Obszar Chronionego Krajobrazu
		Przedborski Obszar Chronionego Krajobrazu
Powierzchnia krajobrazu (ha)		3528,1899414

Data opracowania zidentyfikowanego krajobrazu	2023 r.

Cechy analityczne

Kod krajobrazu		10-342.11-45	
Typ krajobrazu		1. Wód powierzchniowych	
Podtyp krajobrazu		1b. Systemy wód płynących	
Cecha	**Wskaźnik**	Wartość	Informacje dodatkowe
Blok 1. Cechy charakterystyczne typologiczne			
A1	**A1b**	70,68	
A2	**A2a**	109,00	
	A2b	7,77	
A3	**A3a**	2,40	
	A3b	8,53	
	A3c	2,95	
A5	**A5a**	89,73	
A6	**A6a**	0,88	
A7	**A7a**	1,80	
A10	**A10a**	1,71	
Blok 2. Cechy unikatowe			
brak	**brak**	brak	

Cechy syntetyczne

Kod krajobrazu	10-342.11-45	
Typ krajobrazu	1. Wód powierzchniowych	
Podtyp krajobrazu	1b. Systemy wód płynących	
Cecha	Wartość wskaźnika	Informacje dodatkowe
Tradycja	95,67	
Tożsamość	Nie analizowane ze względu na fakultatywność wskaźnika.	
Swojskość	Nie analizowane ze względu na fakultatywność wskaźnika.	
Funkcje podstawowe krajobrazu	3 9B 9C	
Funkcje uzupełniające krajobrazu	Nie analizowane ze względu na fakultatywność wskaźnika.	

Wyniki porównania z innymi krajobrazami

Kod krajobrazu		10-342.11-45	
Typ krajobrazu		1. Wód powierzchniowych	
Podtyp krajobrazu		1b. Systemy wód płynących	
Cecha	**Wskaźnik**	Porównanie ze wszystkimi krajobrazami tego samego podtypu w województwie	Informacje dodatkowe
Blok 1. Cechy charakterystyczne typologiczne			
A1	**A1b**	1,48	
A2	**A2a**	69,00	
	A2b	0,37	
A3	**A3a**	-0,50	

	A3b	0,33	
	A3c	0,17	
A5	**A5a**	-7,69	
A6	**A6a**	-0,05	
A7	**A7a**	-0,25	
A10	**A10a**	-0,10	
Blok 2. Cechy unikatowe			
brak	**brak**	brak	

Krajobraz - 10-342.11-13
Metryczka krajobrazu

Kod krajobrazu	10-342.11-13
Nazwa	GÓRA CHEŁMO
Grupa	A - Krajobrazy przyrodnicze, kulturowo (zazwyczaj ekstensywnie) użytkowane, funkcjonujące głównie w wyniku działania procesów naturalnych jedynie w różnym stopniu modyfikowanych przez działalność człowieka.
Typ	3. Leśne
Podtyp	3b. Z przewagą siedlisk lasowych
Położenie administracyjne	Gminy: Masłowice, Wielgomłyny
	Nadleśnictwo Radomsko
Położenie fizycznogeograficzne (kod, nazwa mezoregionu)	342.11 Wzgórza Radomszczańskie
Powierzchnia	125,58 ha
Obszary chronione w obrębie krajobrazu	- Rezerwat przyrody Góra Chełmo, - Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Widawki; - Grodzisko wpisane do rejestru zabytków archeologicznych województwa łódzkiego

Syntetyczny opis krajobrazu
Walory krajobrazowe
Walory przyrodnicze - Krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych, reprezentowanych przez las wyżynny świeży i las świeży. Najcenniejsze fitocenozy leśne znajdują się w granicach rezerwatu Góra Chełmo, zlokalizowanego w zasięgu krajobrazu. Las ten posiada naturalny charakter ukształtowany w wyniku kilkusetletniej sukcesji, odznaczający się zniekształceniami na skutek eksploatacji drzewostanów oraz sztucznych nasadzeń. Dominującym typem roślinności w rezerwacie jest grąd subkontynentalny porastający zarówno najniższe, środkowe, jak i szczytowe partie wzgórza, występujący jako grąd typowy Tilio-Carpinetum typicum (występujący na prawie całej powierzchni rezerwatu) oraz grąd niski T-C stachyetosum.
Hydrograficznie – w krajobrazie priorytetowym nie występują rzeki, cieki i akweny.

Walory kulturowe - Krajobraz kulturowy obszaru ukształtowany został m.in. przez osadnictwo wczesnośredniowieczne, które manifestuje się obecnością na Górze Chełmo grodu wyżynnego, stanowiska archeologicznego uznanego za reprezentatywny w skali regionu zabytek archeologiczny. W granicach krajobrazu znajduje się ponadto obszar o potencjalnych walorach dokumentacyjnych i dydaktycznych – kamieniołom w obrębie rezerwatu Góra Chełmo.

Fizjonomia krajobrazu - Pod względem rzeźby terenu dominują dwa typy krajobrazów. Po stronie zachodniej występuje pagórkowaty krajobraz krzemianowy, a po stronie wschodniej krajobrazy glacjalne z niewielkim obszarem fluwioglacjalnego strefy staroglacjalnej równinne i faliste. Niemalże cały obszar pokryty jest lasem. Wysokość bezwzględna obszaru wynosi od 265 do 310 m n.p.m.

Pokrycie terenu:

- lasy	- 96,90 %,
- grunty orne	- 1,55 %,
- łąki i pastwiska	- 0,29 %,
- sady i plantacje	- 0 %,
- wody	- 0 %,
- obszary podmokłe	- 0 %,
- obszary zabudowane	- 0 %,
- obszary pozostałe	- 1,26 %.

Walory estetyczno-widokowe (widokowo-kompozycyjne)

Dominaty krajobrazowe
- Góra Chełmo.

Panoramy
-

Punkty widokowe
- PW 176A - Leonów - Góra Chełmo (W-E),
- PW149_Panorama1 (SE-SE) (poza granicami krajobrazu).

Ciągi widokowe
-

Wnętrza krajobrazowe
-

Akcenty krajobrazowe
Grodzisko na Górze Chełmo.

Powiązania przestrzenne

Ekologiczne	- Regionalny korytarz ekologiczny Chełmo,
Transportowe	- Drogi powiatowe: 3918E,
Turystyczne	- Szlaki piesze: Szlak Partyzancki im. mjra Henryka Dobrzańskiego,
	- Szlaki rowerowe: Szlak Nad Pilicą.

Zestawienie zagrożeń

Kod zagrożenia	Rodzaj (charakter) działań i zjawisk stwarzających zagrożenia	Opis zagrożeń	Kod źródła zagrożenia	Zagrożenie wewnętrzne (w) lub zewnętrzne (z)	Skala zagrożenia (0–12)
A. ZAGROŻENIA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO					
A.1. DZIEDZICTWO GEOLOGICZNE I RZEŹBA TERENU					
A.1.4.	Eksploatacja złóż innych niż węgiel kamienny, węgiel brunatny i torf	Eksploatacja piaskowca z wyrobisk zlokalizowanych wokół rezerwatu.	II.1.1.	w/z	2/7
A.1.7.	Erozja gleb	-	III.5.	Z	1
A.2. EKOSYSTEMY I ICH ZESPOŁY					
A.2.2.	Fizyczna i chemiczna degradacja siedlisk lądowych	Nadmierna penetracja terenu.	III.5., VI.1., VI.2., VI.3.	Z	8
A.3. STRUKTURA EKOLOGICZNA KRAJOBRAZU					
A.3.3.	Wzrost zagęszczenia barier ekologicznych w krajobrazie	-	I.2.2.	W	5
A.3.5.	Zmniejszenie się różnorodności biologicznej	Ekspansja obcych gatunków inwazyjnych.	III.1.3., III.5., IV.2.	Z	1
B. ZAGROŻENIA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO					
B.1. OSADNICTWO					
B.1.3.	Niszczenie dziedzictwa archeologicznego	-	II.1.1., VI.5.	W	2
C. ZAGROŻENIA FIZJONOMII KRAJOBRAZU					
C.1. KOMPOZYCJA I ŁAD PRZESTRZENNY					
C.1.3.	Lokalizacja dominujących w krajobrazie obiektów wysokościowych i obszarowych	Planowane obszary lokalizacji farm wiatrowych, mogących negatywnie wpłynąć na ekspozycję rezerwatu - rezerwat krajobrazowy.	II.1.	Z	2
D. ZAGROŻENIA WALORÓW AKUSTYCZNYCH, ZAPACHOWYCH I SANITARNYCH					
D.2. WALORY ZAPACHOWE					
D.2.1.	Odory – oddziaływanie składowisk, zakładów przemysłowych, obiektów hodowli przemysłowej, itp.	Przemysłowa ferma hodowlana w odległości 100	III.1.1.	Z	5

		m od granic rezerwatu.			
D.3. WALORY SANITARNE					
D.3.1.	Zanieczyszczenie terenu odpadami	-	VI.4., VI.5.	Z	1

Rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazu

Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków

OBSZARY WSKAZANE DO OBJĘCIA FORMAMI OCHRONY PRZYRODY	
FORMA OCHRONY PRZYRODY	REKOMENDACJE I WNIOSKI
PARK KRAJOBRAZOWY	- nie określa się
OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU	- nie określa się
ZESPÓŁ PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWY	- nie określa się

OBSZARY OBJĘTE FORMAMI OCHRONY PRZYRODY, KTÓRE ZE WZGLĘDU NA ZNACZĄCY SPADEK WARTOŚCI KRAJOBRAZU WYMAGAJĄ POGŁĘBIONEJ ANALIZY ZASADNOŚCI ICH DALSZEJ OCHRONY	
FORMA OCHRONY PRZYRODY	REKOMENDACJE I WNIOSKI
PARK KRAJOBRAZOWY	- nie określa się
OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU	- nie określa się
ZESPÓŁ PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWY	- nie określa się

OBSZARY WSKAZANE DO OBJĘCIA FORMAMI OCHRONY ZABYTKÓW	
FORMA OCHRONY ZABYTKÓW	REKOMENDACJE I WNIOSKI
WPIS DO REJESTRU ZABYTKÓW	- nie określa się
WPIS NA LISTĘ SKARBÓW DZIEDZICTWA	- nie określa się
UZNANIE ZA POMNIK HISTORII	- nie określa się
UTWORZENIE PARKU KULTUROWEGO	- nie określa się
USTALENIA OCHRONY W MIEJSCOWYM PLANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO I INNYCH DECYZJACH	- nie określa się

OBSZARY WSKAZANE DO UZUPEŁNIENIA STANU WIEDZY	
OBSZAR/OBIEKT	REKOMENDACJE I WNIOSKI
CHEŁMO	- analiza w kierunku wzmocnienia obszarowej ochrony prawnej w ramach form ochrony wskazanych w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów

POZIOM REGIONALNY (WOJEWÓDZTWA)
Rekomendacje na poziomie regionalnym stanowią syntezę poszczególnych rekomendacji lokalnych i co do zasady są dedykowane polityce przestrzennej województwa. Dlatego odstąpiono od ich indywidualizowania w poszczególnych krajobrazach priorytetowych na rzecz generalizacji i uogólnienia zapisów w ramach

poszczególnych podtypów krajobrazów. Rekomendacje te w odniesieniu do poziomu lokalnego należy rozumieć jako element dobrej praktyki planistycznej dedykowanej poszczególnym podtypom krajobrazów wykazujących wspólne cechy. W zależności od istotności zasad zagospodarowania dla podtypu krajobrazu i potencjalnej możliwości wystąpienia danego zjawiska wyróżniono zasady wiodące (W) i uzupełniające (U).		
ZADANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA	**ZASADY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO REALIZUJĄCE ZADANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA**	
Kształtowanie spójnego i zrównoważonego systemu osadniczego	Kształtowanie struktur funkcjonalno -przestrzennych z poszanowaniem atutów lokalizacyjnych wynikających z ukształtowania terenu i walorów krajobrazowych.	**W**
	Zachowanie czytelnych granic między obszarami zabudowy a terenami otwartymi.	**U**
	Kształtowanie struktur funkcjonalno-przestrzennych z uwzględnieniem zapewnienia ciągłości krajobrazu, w tym m.in. zachowanie drożności systemów dolinnych oraz ciągłości wewnątrzmiejskich układów ekologicznych i powiązań z obszarami otwartymi.	**W**
	Unikanie wyznaczania nowych terenów mieszkaniowych wzdłuż tranzytowych ciągów komunikacyjnych na obszarach dotychczas niezurbanizowanych.	**U**
	Niedopuszczanie urbanizacji na terenach, których objęcie zbiorczymi systemami infrastruktury technicznej jest nieopłacalne, za wyjątkiem istniejących układów osiedleńczych. W odniesieniu do istniejących terenów zabudowanych o ograniczonych możliwościach objęcia zbiorczymi systemami infrastruktury technicznej należy zabezpieczyć odpowiedni standard indywidualnych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków.	**W**
	Planowanie lokalizacji osiedli mieszkaniowych z uwzględnieniem dotychczasowej funkcji terenów w celu ograniczenia negatywnych zjawisk przestrzennych (np. zespołów osiedlowych realizowanych w ramach tzw. urbanizacji łanowej, zabudowy rozproszonej). Dopełnianie istniejących struktur w kierunku tworzenia zwartych układów osiedleńczych.	**U**
	Planowanie struktur funkcjonalno-przestrzennych z uwzględnieniem rozwiązań opartych na przyrodzie NBS (m.in. terenów zieleni urządzonej, elementów małej retencji i mikroretencji), jako integralnej części krajobrazów osadniczych.	**U**
	Planowanie struktur funkcjonalno-przestrzennych z uwzględnieniem rozwiązań opartych na przyrodzie NBS (m.in. terenów zieleni urządzonej, elementów małej retencji i mikroretencji), jako integralnej części krajobrazów osadniczych.	**U**
	Poprawa jakości przestrzeni publicznych z uwzględnieniem zasad kompozycji eksponującej walory krajobrazowe oraz uwzględniającej konieczność zwiększenia udziału powierzchni biologicznie czynnej, w tym zieleni.	**U**
Zapewnienie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego	Utrzymanie istniejących form ochrony przyrody oraz stanowienie nowych, szczególnie będących kluczowymi elementami regionalnego systemu obszarów chronionych (tj. parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu).	**W**
	Ochrona obszarów źródliskowych oraz istniejących zbiorników wodnych (m.in. starorzeczy, oczek wodnych, torfowisk, bagien i mokradeł).	**W**

	Ochrona obszarów występowania cennych krajobrazowo zbiorowisk roślinności, w tym m.in. leśnej i łąkowej oraz wodno-torfowiskowej.	**W**
	Ochrona cennych form rzeźby terenu.	**U**
	Ochrona i tworzenie stref ekotonowych.	**W**
	Renaturyzacja rzek i rewitalizacja terenów bagienno - torfowiskowych.	**W**
	Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej w celu zwiększania lesistości z uwzględnieniem różnorodności gatunkowej drzewostanu.	**W**
	Eksploatacja złóż ze szczególnym uwzględnieniem zasad ochrony innych zasobów środowiska (m.in.: wód podziemnych, obszarów cennych przyrodniczo, walorów krajobrazowych).	**U**
	Ograniczanie presji osadniczej na terenach pełniących funkcje korytarzy ekologicznych i przewietrzających; niewprowadzanie zabudowy w dolinach rzek i na terenach leśnych.	**W**
	Kształtowanie powiązań terenów zieleni w obszarach zabudowanych z ponadlokalnym systemem przyrodniczym.	**U**
	Przywracanie wartości krajobrazowych terenom poeksploatacyjnym poprzez rekultywację z uwzględnieniem kontekstu przyrodniczo-krajobrazowego i walorów dokumentacyjno-edukacyjnych oraz użytkowych.	**U**
Zachowanie dziedzictwa kulturowego	Ochrona dziedzictwa kulturowego, jako szczególnie cennego komponentu krajobrazu, poprzez wsparcie procesu stanowienia form ochrony obszarowej (m.in. parków kulturowych, pomników historii i wpisów obszarowych do rejestru zabytków nieruchomych).	**U**
	Kształtowanie struktur zabytkowych z poszanowaniem autentyzmu i integralności, w tym rewaloryzacja historycznych założeń przestrzennych miejskich i wiejskich, konserwacja, restauracja i rewaloryzacja zabytków.	**U**
	Ochrona przejawów niematerialnego dziedzictwa kulturowego ważnego dla zachowania lokalnej tożsamości, m.in. poprzez wsparcie procesu wpisów na listę produktów tradycyjnych, Listę Niematerialnego Dziedzictwa UNESCO etc.	**U**
Zapewnienie krajobrazu wysokiej jakości	Ochrona wnętrz krajobrazowych w krajobrazie dolinnym, ze szczególnym uwzględnieniem ekosystemów wodnych i łąkowych.	**W**
	Ochrona tradycyjnej fizjonomii krajobrazu rolniczego (otwartego krajobrazu wiejskiego) poprzez zachowanie i odtwarzanie specyficznych cech, m.in. zadrzewień przydrożnych i śródpolnych, układów (rozłogów) pól i miedz, tradycyjnych upraw (w tym sadów ze starymi odmianami), sposobu kształtowania siedlisk (zagród).	**U**
	Ochrona przedpoli ekspozycji panoram, sylwet i dominant, punktów i otwarć widokowych, osi widokowych i kompozycyjnych cennych krajobrazów przyrodniczych i kulturowych.	**U**
	Kreowanie nowej zabudowy w sposób jednorodny, zwłaszcza w ośrodkach historycznych i na terenach wiejskich z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych, właściwych gabarytów, proporcji, stylu i estetyki, z wykorzystaniem tradycyjnych lokalnych materiałów budowlanych.	**U**
	Ograniczanie lokalizacji i eliminacja przestrzennych elementów dysharmonijnych (m.in. reklam, obiektów niedostosowanych skalą i formą), zwłaszcza stanowiących przesłonięcia z punktów i otwarć widokowych.	**U**
	Ograniczanie lokalizowania wielkogabarytowych i	**W**

	wielkopowierzchniowych inwestycji infrastrukturalnych na terenach cennych krajobrazowo (za wyjątkiem inwestycji służących ochronie środowiska np. infrastruktura oczyszczalni ścieków).	
Zapewnienie dostępności do wysokiej jakości infrastruktury transportowej i technicznej infrastruktury technicznej	Ograniczanie negatywnego oddziaływania elementów infrastrukturalnych na struktury funkcjonalno-przestrzenne.	**U**
	Sytuowanie elementów infrastrukturalnych we wspólnych korytarzach, a tam gdzie jest to możliwe stosowanie rozwiązań przesłaniających lub podziemnych.	**U**
	Wprowadzanie zieleni przesłaniającej i izolującej dla terenów o funkcjach uciążliwych dla środowiska oraz obiektów dysharmonijnych i deformujących krajobraz.	**U**

POZIOM LOKALNY (GMINNY)	
Wytyczne odnośnie kierunków zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu terenów lub zasad ich zagospodarowania określających dopuszczalny zakres i ograniczenia tych zmian, w tym wytycznych odnośnie nakazów, zakazów, dopuszczeń i ograniczeń w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów	Kształtowanie struktury przestrzennej z uwzględnieniem jako dominującej funkcji przyrodniczej i rekreacyjnej.
	Utrzymanie dotychczasowego sposobu zagospodarowania, zgodnie z potrzebą zrównoważonego rozwoju i zasadą kształtowania ładu przestrzennego.
	Zapewnienie naturalnych procesów przyrodniczych w ekosystemach.
	Ograniczanie działań powodujących fizyczną i chemiczną degradację siedlisk przyrodniczych.
	Zapobieganie niekorzystnym zmianom jakościowym i ilościowym w drzewostanach.
	Ochrona i kształtowanie stref ekotonowych pomiędzy różnymi rodzajami ekosystemów, szczególnie w miejscach narażonych na zwiększoną antropopresję, m.in. na obrzeżach lasu czy wzdłuż cieków.
	Ograniczenie barier przestrzennych oraz wprowadzanie rozwiązań umożliwiających zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych (np. wyznaczanie terenów wolnych od ogrodzeń i zabudowy pozwalających na migrację zwierząt).
	Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej z uwzględnieniem zachowania trwałości lasów oraz wszystkich jego funkcji (w tym ekosystemowych, przyrodniczych, społecznych), w sposób niezaburzający naturalnych procesów przyrodniczych w ekosystemach.
	Prowadzenie racjonalnej gospodarki złożami przewidzianymi do eksploatacji, z uwzględnieniem maksymalnego ograniczenia wpływu na inne zasoby środowiska (zwłaszcza lasy i wody podziemne). Rekultywacja obszarów poeksploatacyjnych w kierunku leśnym lub edukacyjnym z zachowaniem intersujących odsłonięć do celów naukowych.
	Niewprowadzanie zabudowy oraz obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej w bezpośrednim otoczeniu rezerwatu przyrody.
	Zachowanie walorów ekspozycyjnych dominanty Góry Chełmo.
	Wykluczenie lokalizacji zabudowy przeskalowanej pod względem powierzchni lub wysokości, np. wielkopowierzchniowych obiektów usługowych; wielorodzinnych budynków mieszkalnych, zespołów osiedlowych realizowanych w ramach tzw. urbanizacji łanowej i zabudowy rozproszonej.
	Niewprowadzanie zabudowy w obrębie zwartych kompleksów leśnych (tereny oznaczone w ewidencji gruntów jako Ls i Lz), za wyjątkiem terenów zastanych podziałów i o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej.
	Realizacja inwestycji celu publicznego w sposób zapewniający maksymalną ochronę walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych.

	Realizacja inwestycji, zwłaszcza w zakresie infrastruktury technicznej, w sposób zapewniający maksymalną ochronę walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych poprzez planowanie infrastruktury we wspólnych korytarzach podziemnych, a w przypadku gdy nie jest to możliwe, wprowadzanie zieleni przesłaniającej.
	Na obszarze rezerwatu przyrody ograniczanie zagospodarowania turystycznego, m.in. poprzez projektowanie szlaków turystycznych z uwzględnieniem chłonności turystycznej obszaru. Wprowadzanie rozwiązań mających na celu skuteczne kanalizowanie ruchu turystycznego.
	Ograniczanie zagospodarowania generującego wielkoskalowe uciążliwości sanitarne (spowodowane np. emisją odorów, hałasu lub zapylenia).
Parametry i wskaźniki zagospodarowania terenu, maksymalna i minimalna intensywność zabudowy jako wskaźnik powierzchni całkowitej zabudowy w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej, minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej	nie określa się
Kształtowanie linii zabudowy, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych zabudowy	nie określa się
Zasady kompozycji przestrzennej nowej zabudowy i harmonizowania planowanej zabudowy z zabudową istniejącą, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych zabudowy	nie określa się
Zasady kształtowania form budynków, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych zabudowy	nie określa się
Zasady stosowania i eksponowania elementów konstrukcyjnych i zdobniczych, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych zabudowy	nie określa się
Rodzaje i standardy jakościowe stosowanych materiałów	nie określa się

wykończeniowych, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych	
Charakterystyczne cechy elewacji budynków, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych zabudowy	nie określa się
Charakterystyczne cechy dachów budynków, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych zabudowy	nie określa się
Zasady i warunki dotyczące sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzaje materiałów budowlanych, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych, w tym dla przestrzeni dostępnych publicznie	Realizacja obiektów małej architektury dostosowanych gabarytem i standardem wykończenia do kontekstu otoczenia, z zastosowaniem naturalnych materiałów lub materiałów alternatywnych imitujących naturalne, według jednolitej koncepcji.
	Ograniczenie lokalizacji reklam i urządzeń reklamowych w obrębie przestrzeni publicznych.
	Elementy informacji wizualnej należy kształtować w sposób spójny i jednolity, harmonijnie zakomponowany kolorystycznie, dostosowany do kontekstu krajobrazowego poprzez: - ujednolicenie wielkości i formy tablic reklamowych i urządzeń reklamowych umieszczanych na budynkach oraz ogrodzeniach, a także reklam wolnostojących umieszczanych na działkach w miejscach eksponowanych od strony przestrzeni publicznych; - ujednolicenie kolorystyki i formy graficznej eksponowanych treści reklamowych i informacyjnych.
	Zaleca się niestosowanie reklam wielkopowierzchniowych.
	Zaleca się stosowanie ogrodzeń o prostej neutralnej formie.
	Zaleca się niewprowadzanie ogrodzeń z prefabrykowanych płyt betonowych.
Zasady dotyczące zagospodarowania i wyposażenia terenów przestrzeni dostępnych publicznie	nie określa się
Określanie warunków działalności usługowej, w tym handlowej, w szczególności maksymalnej powierzchni sprzedaży obiektów handlowych, obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o maksymalnej powierzchni sprzedaży i ich dopuszczalnej liczby	nie określa się
Wytyczne odnośnie określenia walorów ekspozycji, w szczególności elementów takich jak przedpola ekspozycji, osie widokowe	Zachowanie i kształtowanie przedpola ekspozycji Góry Chełmo z wykorzystaniem naturalnych uwarunkowań ukształtowania powierzchni.
	Rekomendacja opracowania analiz widokowych w ramach przygotowywania mpzp, określających możliwość dopuszczenia lokalizacji i ustalenia warunków realizacji obiektów o znaczącej kubaturze, a w odniesieniu do niekubaturowych – o znaczącej wysokości lub powierzchni.

i punkty widokowe oraz zasad ich ochrony i kształtowania, w tym nakazów, zakazów, dopuszczeń i ograniczeń w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów	Zaleca się podejmowanie działań przeciwdziałających naturalnej sukcesji powodującej zamykanie widoków, panoram i wnętrz krajobrazowych mogące powodować uszczerbek dla ich wartości, w tym ekspozycyjnych.
	Niewprowadzanie elementów naruszających walory widokowe, w tym zabudowy dysharmonijnej, ograniczającej lub przesłaniającej otwarcia widokowe (m.in. w strefie północnego i południowego przedpola widokowego Góry Chełmo).
	Ograniczenie skali zabudowy i zasięgu jej rozprzestrzeniania się oraz zacierania granic między obszarami zabudowy a terenami otwartymi i leśnymi w obszarze ekspozycji Góry Chełmo.

Rekomendacje i wnioski w zakresie zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu

ZAKRES REKOMENDACJI I WNIOSKÓW	WSKAZANIA
Rozpoczęcia, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej	Zachowanie i odnowienie drzewostanu leśnego.
	Eliminacja obcych gatunków inwazyjnych oraz gatunków ekspansywnych wpływających niekorzystnie na jakość różnorodności biologicznej ekosystemów.
	Maksymalne ograniczenie wyrębu na terenach leśnych oraz w strefie buforowej między lasem a polami uprawnymi bądź lasem a wodami powierzchniowymi.
	Ograniczenie wylesiania i zawłaszczania kompleksów leśnych przez pola uprawne, działki mieszkalno-letniskowe oraz eksploatację.
	Zachowanie w stanie nieprzekształconym naturalnych elementów ukształtowania terenu.
	Prowadzenie działań mających na celu ograniczenie erozji powierzchniowej.
	Utrzymanie właściwego oznakowania szlaków turystycznych/ścieżek dydaktycznych oraz wprowadzenie tablic informacyjnych w celu ograniczenia antropopresji na tereny leśne, zwłaszcza w rezerwacie przyrody.
	Kontynuacja funkcji rekreacyjnej z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju, w tym ochrony krajobrazu.
Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialne	nie określa się
Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i	Realizacja polityki przestrzennej na zasadach określonych w gminnych aktach planowania przestrzennego.
	Cyfryzacja granic form ochrony przyrody.
	Opracowanie i wdrażanie projektów z zakresu edukacji ekologicznej i krajobrazowej.
	Powołanie Regionalnego Obserwatorium Krajobrazu.

opiece nad zabytkami	
Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych	Uwzględnienie szczegółowych zasad ochrony krajobrazu w gminnych aktach planowania przestrzennego.
	Utrzymanie funkcji regionalnego korytarza ekologicznego Chełmo, zapewniającego ciągłość przyrodniczą celem zapobiegania powstawania barier oraz jego fragmentacji przy lokalizacji zabudowy, infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Metryczka ogólna krajobrazu

Kod krajobrazu		10-342.11-13
Typ krajobrazu		3. Leśne
Podtyp krajobrazu		3b. Z przewagą siedlisk lasowych
Typ rzeźby terenu		krajobrazy równinne, krajobrazy faliste (A,B)
		krajobrazy pagórkowate (C)
Kod i nazwa mezoregionu fizycznogeograficznego		342.11 - Wzgórza Radomszczańskie
Krajobraz priorytetowy (tak/nie)		priorytet
Typ krajobrazu naturalnego		staroglacjalne fluwioglacjalne równinne i faliste
		staroglacjalne glacjalne równinne i faliste
		wzniesienia węglanowe
		krzemianowe
Nazwa podokręgu geobotanicznego (kod)		Góry Chełmo (C.2.4.b)
Typ krajobrazu roślinności potencjalnej		niżowo-wyżynny las jodłowy z grabem i dębem
		grąd subkontynentalny, odmiana małopolska, forma wyżynna, seria uboga
		niżowy łęg wiązowo-dębowy
		grąd subkontynentalny, odmiana małopolska, forma wyżynna, seria żyzna
Typ regionu historyczno-kulturowego (kod)		Ziemia Sieradzka i Wieluńska, Ziemia Opoczyńska (II.A.23)
Położenie administracyjne	**Powiat**	radomszczański
	Gmina	Wielgomłyny
		Masłowice
Obszary i obiekty chronione, o których mowa w art. 38a ust 3 pkt 2 u.p.z.p		Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Widawki
		Rezerwat Przyrody Góra Chełmo
Powierzchnia krajobrazu (ha)		125,58
Data opracowania zidentyfikowanego krajobrazu		2023 r.

Cechy analityczne

Kod krajobrazu		10-342.11-13	
Typ krajobrazu		3. Leśne	
Podtyp krajobrazu		3b. Z przewagą siedlisk lasowych	
Cecha	**Wskaźnik**	Wartość	Informacje dodatkowe

Blok 1. Cechy charakterystyczne typologiczne			
A2	**A2a**	5,00	
A3	**A3a**	90,27	
	A3b	1,75	
A6	**A6a**	0,00	
A10	**A10a**	0,24	
Blok 2. Cechy unikatowe			
B1	**B1a**	0,80	
	B1b	0,00	
	B1c	0,00	
	B1f	0,00	
B2	**B2c**	-0,01	
	B2d	0,00	
	B2j	0,00	
B4	**B4e**	0,00	
B6	**B6a**	0,00	
	B6b	0,00	
B7	**B7b**	0,00	
	B7d	0,00	
B8	**B8a**	0,00	
	B8b	0,00	
B9	**B9a**	0,00	
B10	**B10a**	0,00	
	B10b	0,00	
B11	**B11b**	0,00	

Cechy syntetyczne

Kod krajobrazu	10-342.11-13	
Typ krajobrazu	3. Leśne	
Podtyp krajobrazu	3b. Z przewagą siedlisk lasowych	
Cecha	Wartość wskaźnika	Informacje dodatkowe
Tradycja	54,51	
Tożsamość	Nie analizowane ze względu na fakultatywność wskaźnika.	
Swojskość	Nie analizowane ze względu na fakultatywność wskaźnika.	
Funkcje podstawowe krajobrazu	3 4B 9B	
Funkcje uzupełniające krajobrazu	Nie analizowane ze względu na fakultatywność wskaźnika.	

Wyniki porównania z innymi krajobrazami

Kod krajobrazu		10-342.11-13	
Typ krajobrazu		3. Leśne	
Podtyp krajobrazu		3b. Z przewagą siedlisk lasowych	
Cecha	**Wskaźnik**	Porównanie ze wszystkimi krajobrazami tego samego podtypu w województwie	Informacje dodatkowe

Blok 1. Cechy charakterystyczne typologiczne			
A2	**A2a**	-11,99	
A3	**A3a**	34,68	
	A3b	-25,34	
A6	**A6a**	-0,12	
A10	**A10a**	-0,23	
Blok 2. Cechy unikatowe			
B1	**B1a**	0,79	
	B1b	0,00	
	B1c	0,00	
	B1f	0,00	
B2	**B2c**	-0,01	
	B2d	-0,02	
	B2j	0,00	
B4	**B4e**	-0,01	
B6	**B6a**	0,00	
	B6b	0,00	
B7	**B7b**	-0,01	
	B7d	-0,01	
B8	**B8a**	-0,01	
	B8b	0,00	
B9	**B9a**	0,00	
B10	**B10a**	0,00	
	B10b	0,00	
B11	**B11b**	0,00	

Krajobraz - 10-342.11-73
Metryczka krajobrazu

Kod krajobrazu	10-342.11-73
Nazwa	ZAGÓRZE – PRZEDPOLE GÓRY CHEŁMO
Grupa	B - Krajobrazy przyrodniczo-kulturowe ukształtowane w wyniku wspólnego działania procesów naturalnych oraz świadomych modyfikacji pokrycia terenu i struktury przestrzennej przez człowieka.
Typ	6. Wiejskie
Podtyp	6c. Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola
Położenie administracyjne	Gminy: Łęki Szlacheckie, Masłowice, Ręczno, Wielgomłyny
	Nadleśnictwa: Piotrków, Przedbórz, Radomsko
Położenie fizycznogeograficzne (kod, nazwa mezoregionu)	342.11 - Wzgórza Radomszczańskie, 318.84 – Równina Piotrkowska
Powierzchnia	16 981,19 ha
Obszary chronione w obrębie krajobrazu	- Obszary Chronionego Krajobrazu: Doliny Widawki, Piliczański, Przedborski;

	- Obszary Natura 2000 - Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk: Dolina Środkowej Pilicy PLH100008, Dolina Górnej Pilicy PLH260018; - Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy Majowa Góra; - Obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków nieruchomych województwa łódzkiego;

Syntetyczny opis krajobrazu

Walory krajobrazowe

Walory przyrodnicze - Wyróżniającym elementem krajobrazu decydującym o walorach przyrodniczych obszaru jest przede wszystkim bezpośrednie sąsiedztwo rezerwatu przyrody Góra Chełmo, której rozległe przedpole widokowe znajduje się w SW części krajobrazu, a także sąsiedztwo kompleksów leśnych w krajobrazach sąsiednich (w tym z rezerwatem przyrody Jawora) oraz niewielkie zbiorniki wodne i doliny cieków wodnych pełniące funkcje lokalnych korytarzy ekologicznych.

Hydrograficznie obszar znajduje się w dorzeczu rzeki Pilicy, w granicach obszaru znajdują się jej liczne dopływy (m.in. Biestrzykówka, Masłowicka Struga), zasilające występujące lokalnie stawy (w tym młyńskie).

Różnorodność biologiczna obszaru wynika z odmiennych warunków siedliskowych w obrębie pól uprawnych i łąk, związanych z przebiegiem cieków wodnych i związanych z nimi zbiorników, a także zieleni przydomowej zlokalizowanej w strukturze siedliskowej wsi.

Walory kulturowe - Krajobraz kulturowy obszaru został ukształtowany przez struktury osadnicze związane z funkcją rolniczą. W krajobrazie rolniczym, który tworzą mozaikowo rozmieszczone małe pola uprawne i łąki, z niedużym udziałem zadrzewień, miejscami przeciętym dolinami niewielkich cieków, ulokowane są obszary zabudowane wsi, przeważnie o genezie średniowiecznej i drogowym typie rozplanowania. Wśród nich wyróżniają się zwłaszcza układy ruralistyczne miejscowości: Korytno, Łączkowice, Niedośpielin, Pratkowice, Sokola Góra, Strzelce Małe, Zagórze i Zawodzie (wykazane na poziomie gminnej ewidencji zabytków – strefa A). W strukturze siedliskowej wsi, złożonej obecnie w dużej mierze z budynków współczesnych, tradycyjna zabudowa zagrodowa zachowała się w niewielkim stopniu, a jej większe zgrupowanie przetrwało np. w Łączkowicach.

W granicach krajobrazu znajdują się 60 obiektów zabytkowych (wpisanych do rejestru i włączonych do

		ewidencji zabytków). Są to m.in. elementy związane z gospodarką dworsko-folwarczną: zespoły dworsko-parkowe i parki podworskie, zlokalizowane w obrębie miejscowości: Sokola Góra, Trzepnica, Dobrenice, Masłowice, Koconia, a także zabytkowe kościoły i cmentarze, zwłaszcza w Bęczkowicach, Bogusławowie, Strzelcach Małych i Niedośpielinie, gdzie zachował się również zabytkowy młyn wodny. Urozmaiceniem krajobrazu kulturowego są licznie występujące elementy małej architektury sakralnej (20 obiektów w ewidencji zabytków): krzyże przydrożne, kapliczki i figury. Wyjątkowym wyróżnikiem obszaru, o szczególnym znaczeniu krajobrazowym, jest południowe przedpole widokowe Góry Chełmo, lokalnej dominanty wysokościowej i przestrzennej (zlokalizowanej w sąsiednim krajobrazie). Dla zachowania jej walorów krajobrazowych w obrębie krajobrazu wyznaczono obszar przedpola ekspozycji (strefa A), w obrębie terenów otaczających wzniesienie od strony S i SE, w rejonie miejscowości Zagórze, Goszczowa, Koconia, do Kraszewic. Ponadto lokalnie występują niematerialne przejawy kultury kształtujące krajobraz tradycyjny w oparciu o genius loci. Ciągłość osadniczą terenu dokumentuje obecność licznych stanowisk archeologicznych o znacznej rozpiętości chronologicznej (od pradziejów po nowożytność), a zwłaszcza związanych ze średniowieczem. Największe skupiska występują m.in. w rejonie Bęczkowic i Trzepnicy (gm. Łęki Szlacheckie), Masłowic, Strzelec Małych i Korytna (gm. Masłowice), Zagórza, Goszczowej i Niedośpielina (gm. Wielgomłyny).
Fizjonomia krajobrazu	-	Krajobraz, z uwagi na jego wielkość i złożoność stanowi mieszankę wielu typów krajobrazów, obejmując pola uprawne, łąki oraz enklawy leśne. W północnej części obszaru dominują dwa krajobrazy nizin fluwioglacjalnych (wsch. część) i glacjalnych (zach. część) strefy staroglacjalnej – równinne i faliste z fragmentami eolicznych pagórów wydmowych (w okolicach Tomawy i Kacankowizny, Dąbia Dobreńskiego, Anielowa), równin bagiennych w towarzystwie niewielkich krajobrazów zalewowych i nadzalewowych w okolicach Tomawa Kolonia, Antonielowa, Trzepnicy, Gortatowca, Wydryniwy. W północnej części występują także eoliczne krajobrazy równinne i faliste wraz z

krajobrazami fluwioglacjalnymi - strefy staroglacjalnej – pagórkowatymi w okolicach Antonielowa i Żerechowa.
W środkowej części dominującym krajobrazem naturalnym jest krajobrazy nizin glacjalnych strefy staroglacjalnej – równinne i faliste, w które wdzierają się krajobrazy zalewowe od strony Pilicy w towarzystwie krajobrazów nadzalewowych i fluwioglacjalnych strefy staroglacjalnej – równinnych i falistych (m.in. okolice Zbyłowic, Wierzbowca, Strzelec Małych). Wśród krajobrazów pagórkowatych wyróżniają się typy krzemianowe, wzniesień węglanowych i eolicznych pagórów wydmowych (m.in. w okolicach Przedborza, Kalinek, Dęby, Kraszewic, Henrykowa) oraz fluwioglacjalne strefy staroglacjalnej pagórkowate tworzące trzy wyspy (w okolicach Masłowic, Rejtana i Henrykowa).
W południowej części obszaru krajobraz jest wyjątkowo poszatkowany od Kraszewic i Henrykowa do okolic Wielgomłynów i Niedośpielina. W tej części przenikają się krajobrazy nizin fluwioglacjalnych i glacjalnych strefy staroglacjalnej – równinne i faliste z krajobrazami zalewowymi i nadzalewowymi lewobrzeżnych dopływów Pilicy.
Środkiem obszaru pojawiają się dość duże wyspy krajobrazów pagórkowatych – glacjalne strefy staroglacjalnej wzgórzowe oraz rozproszone cztery niewielkie wysepki krajobrazów fluwioglacjalnych strefy staroglacjalnej pagórkowate. Ponadto wśród pagórkowatych krajobrazów występują także naturalne krajobrazy krzemianowe (w Zawodziu) oraz wychodnie węglanowe w okolicach miejscowości Koconia i Borecznica.
Poniżej Wielgomłynów i Niedośpielina dominuje krajobraz nizin fluwioglacjalnych oraz fragmentami glacjalnych (w kierunku zachodnim) strefy staroglacjalnej – równinny i falisty. Z okolic Wielgomłynów rozciągają się trzy „pazury" (w dolinie Biestrzykówki, Strugi i cieku bez nazwy) krajobrazów zalewowych, u nasady z krajobrazami nadzalewowymi oraz równin bagiennych, które powtarzają się także w okolicach Woli Kuźniewskiej, Zalesia, Maksymowa i Bogusławowa. W ostatniej miejscowości krajobrazy równin bagiennych uzupełniają się z eolicznymi pagórami wydmowymi.
Pokrycie terenu:

- lasy	- 12,33 %,
- grunty orne	- 64,82 %,

- łąki i pastwiska - 17,41 %,
- sady i plantacje - 0,48 %,
- wody - 0,40 %,
- obszary podmokłe - 0,89 %,
- obszary zabudowane - 3,18 %,
- obszary pozostałe - 0,49 %.

Walory estetyczno-widokowe (widokowo-kompozycyjne)

Dominaty krajobrazowe
- Kościół par. rzymskokatolicki św. Katarzyny i św. Kazimierza w Niedośpielinie,
- Park przykościelny kościoła Chrystusa Króla w Strzelcach Małych,
- Kościół w Łękach Szlacheckich (w sąsiednim krajobrazie),
- Góra w Majowej Górze,
- Góra Chełmo (w sąsiednim krajobrazie),

Panoramy
- 130B - Panorama Przedborza (S-SE),
- 149A - Panorama Sokolej Góry (NW-E),

Punkty widokowe
- PW 118A - Dęba - Majstry (S-S),
- PW 119A - Dęba - Majstry (N-N),
- PW 143A - Przedbórz (E-E),
- PW 146A – Korytno - Kokosia Góra (SE-SE),
- PW 154A - Ochotnik (N-N),
- PW 150A - Kawęczyn (NW-E),
- PW 151A - Niwa Goszczowska (E-E),
- PW 153A - Goszczowa (SE-N),
- PW 152A - Zagórze (SW-E) (przedpole ekspozycji w sąsiednim krajobrazie),
- Nr 2.3a Pilica- Pratkowice (E-S),

Ciągi widokowe
- Ciąg widokowy z drogi wojewódzkiej – DW742,

Ciąg widokowy z drogi krajowej – DK42,

Wnętrza krajobrazowe
- Makrownętrze krajobrazowe doliny Pilicy,
- Wnętrza krajobrazowe doliny Pilicy,
- Wnętrza krajobrazowe doliny Luciąży,

Akcenty krajobrazowe
- Zespół dworski w Sokolej Górze,
- Założenie dworsko-parkowe w Trzepnicy,
- Park dworski w Dobrenicach,
- Park dworski w Koconi,
- Młyn wodno-motorowy w Niedośpielinie,
- Ośmiorak w Kruszynie,
- Zespół klasztorny oo. paulinów z kościołem w Wielgomłynach (przedpole ekspozycji w sąsiednim krajobrazie).

Powiązania przestrzenne

Ekologiczne
- Międzynarodowe (główne) korytarze ekologiczne: Lasy Przedborskie, Załęczański Łuk Warty - Lasy Przedborskie, stanowiące oś korytarza o znaczeniu paneuropejskim,
- Krajowy (uzupełniający) korytarz ekologiczny Dolina Warty - Dolina Pilicy;
- Regionalny korytarz ekologiczny Chełmo,
- Lokalne korytarze ekologiczne: Bęczkowice, Dolina Luciąży, Struga Strzelecka,
- Biocentrum Dolina Środkowej Pilicy,
- Obszar rdzeniowy Środkowa Pilica i Czarna;
- Obszary Chronionego Krajobrazu: Doliny Widawki, Piliczański, Przedborski;
- Obszary Natura 2000 - Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk: Dolina Środkowej Pilicy PLH100008, Dolina Górnej Pilicy PLH260018;

Transportowe
- Drogi krajowe: 42 relacji: Namysłów - Kluczbork - Praszka - Rudniki - Działoszyn - Pajęczno - Nowa Brzeźnica - Radomsko - Przedbórz - Ruda Maleniecka - Końskie - Skarżysko Kamienna – Rudnik);
- Drogi powiatowe: 1513E, 1516E, 1517E, 3918E, 3920E, 3926E, 3934E;

Turystyczne
- Szlaki piesze: Szlak Partyzancki im. mjra Henryka Dobrzańskiego,
- Szlaki rowerowe: Nad Pilicą,
- Szlaki konne: Łódzki Szlak Konny,
- Szlaki samochodowe: Szlak Romański (łącznik), Szlak Zamków.

Zestawienie zagrożeń

Kod zagrożenia	Rodzaj (charakter) działań i zjawisk stwarzających zagrożenia	Opis zagrożeń	Kod źródła zagrożenia	Zagrożenie wewnętrzne (w) lub zewnętrzne (z)	Skala zagrożenia (0–12)
A. ZAGROŻENIA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO					
A.1. DZIEDZICTWO GEOLOGICZNE I RZEŹBA TERENU					
A.1.7.	Erozja gleb	-	III.5.	Z	1
A.3. STRUKTURA EKOLOGICZNA KRAJOBRAZU					
A.3.5.	Zmniejszenie się różnorodności biologicznej	-	III.5.	Z	3
B. ZAGROŻENIA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO					
B.1. OSADNICTWO					
B.1.1.	Zaburzanie struktury miejskich i wiejskich zabytkowych układów przestrzennych przez nowe inwestycje	-	I.4., I.5.1.	W	3
B.2. ARCHITEKTURA					
B.2.1.	Brak należytej ochrony i konserwacji zabytkowych obiektów i zespołów architektonicznych	-	V.1.	W	3

B.2.2.	Wprowadzanie do harmonijnych zespołów architektoniczno-krajobrazowych materiałów i obiektów degradujących wyraz stylistyczny i funkcjonalność całego zespołu	-	I.1.1., I.1.2., I.4., VI.6.	W	6
B.2.3.	Zanik cech architektury regionalnej; unifikacja materiałów i form architektury wiejskiej i miejskiej oraz jej bezpośredniego kontekstu krajobrazowego (ogrodzenia, podjazdy, zieleń)				
B.3. OBSZARY ROLNICZE					
B.3.1.	Zanikanie tradycyjnych upraw charakterystycznych dla określonych regionów	-	III.1.2., III.1.4.	W	6
B.3.2.	Zanikanie charakterystycznego przestrzennego układu pól, zadrzewień oraz miedz, w postaci szachownicy pól, układu łanowego, niwowego itp., stanowiącego wyróżnik regionu – tekstury i faktury krajobrazu	-	I.4., III.1.2.	W	6
B.6. MIEJSCA KULTU I PAMIĘCI NARODOWEJ					
B.6.1.	Zaburzenia struktury przestrzennej, wiodącej funkcji oraz degradacja genius loci i sacrum miejsc kultu religijnego	-	VI.6.	W	6
C. ZAGROŻENIA FIZJONOMII KRAJOBRAZU					
C.1. KOMPOZYCJA I ŁAD PRZESTRZENNY					
C.1.1.	Chaos przestrzenny i stylistyczny form zagospodarowania terenu	-	I.1.1., I.1.2., I.4., VI.6.	W	6
C.1.2.	Niszczenie cennych wartości historycznych, fizjonomicznych, przyrodniczych i architektonicznych przypadkową i nieestetyczną zabudową i infrastrukturą				
C.1.3.	Lokalizacja dominujących w krajobrazie obiektów wysokościowych i obszarowych	Maszty telefonii komórkowej oraz turbiny wiatrowe	I.3., II.1.3.	W	5
D. ZAGROŻENIA WALORÓW AKUSTYCZNYCH, ZAPACHOWYCH I SANITARNYCH					
D.3. WALORY SANITARNE					
D.3.2.	Zanieczyszczenie powietrza	-	II.1.2.	W	6

Rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazu

Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków

OBSZARY WSKAZANE DO OBJĘCIA FORMAMI OCHRONY PRZYRODY	
FORMA OCHRONY PRZYRODY	REKOMENDACJE I WNIOSKI
PARK KRAJOBRAZOWY	- nie określa się
OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU	- nie określa się
ZESPÓŁ PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWY	- nie określa się

OBSZARY OBJĘTE FORMAMI OCHRONY PRZYRODY, KTÓRE ZE WZGLĘDU NA ZNACZĄCY SPADEK WARTOŚCI KRAJOBRAZU WYMAGAJĄ POGŁĘBIONEJ ANALIZY ZASADNOŚCI ICH DALSZEJ OCHRONY	
FORMA OCHRONY PRZYRODY	REKOMENDACJE I WNIOSKI
PARK KRAJOBRAZOWY	- nie określa się
OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU	- nie określa się
ZESPÓŁ PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWY	- nie określa się

OBSZARY WSKAZANE DO OBJĘCIA FORMAMI OCHRONY ZABYTKÓW	
FORMA OCHRONY ZABYTKÓW	REKOMENDACJE I WNIOSKI
WPIS DO REJESTRU ZABYTKÓW	- nie określa się
WPIS NA LISTĘ SKARBÓW DZIEDZICTWA	- nie określa się
UZNANIE ZA POMNIK HISTORII	- nie określa się
UTWORZENIE PARKU KULTUROWEGO	- nie określa się
USTALENIA OCHRONY W MIEJSCOWYM PLANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO I INNYCH DECYZJACH	- nie określa się

OBSZARY WSKAZANE DO UZUPEŁNIENIA STANU WIEDZY	
OBSZAR/OBIEKT	REKOMENDACJE I WNIOSKI
CHEŁMO - TERENY CHARAKTERYSTYCZNE DLA HISTORII I TRADYCJI OSADNICZEJ REGIONU	- analiza w kierunku wzmocnienia obszarowej ochrony prawnej w ramach form ochrony wskazanych w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
BĄKOWA GÓRA – TERENY CHARAKTERYSTYCZNE DLA HISTORII I TRADYCJI OSADNICZEJ REGIONU	
SPALSKO-SULEJOWSKI OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU	- przeprowadzenie analiz w kierunku możliwości objęcia formą ochrony przyrody jako obszar chronionego krajobrazu, zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.
OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU STRUGI STRZELECKIEJ	
BĄKOWA GÓRA (UROCZYSKA LEŚNE REJONU BĄKOWEJ GÓRY, POŁOŻONE NA OBSZARZE O WYRÓŻNIAJĄCYCH SIĘ WALORACH KRAJOBRAZOWYCH)	- przeprowadzenie analiz w kierunku możliwości objęcia formą ochrony przyrody (np. jako zespół przyrodniczo-krajobrazowy), zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.
STARORZECZA PILICY W OKOLICACH WSI PRATKOWICE (TEREN WYSTĘPOWANIA STARORZECZY WRAZ ZE SWOISTYMI WARUNKAMI BIOTYCZNYMI I ABIOTYCZNYMI)	- przeprowadzenie analiz w kierunku możliwości objęcia formą ochrony przyrody (np. jako użytek ekologiczny/zespół przyrodniczo-krajobrazowy), zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.
WYROBISKO WAPIENIA DĘBA (ŚLADY DAWNEJ LOKALNEJ TRADYCJI GÓRNICZEJ)	- przeprowadzenie analiz w kierunku możliwości objęcia formą ochrony przyrody (np. jako stanowisko

	dokumentacyjne), zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów

POZIOM REGIONALNY (WOJEWÓDZTWA)		
Rekomendacje na poziomie regionalnym stanowią syntezę poszczególnych rekomendacji lokalnych i co do zasady są dedykowane polityce przestrzennej województwa. Dlatego odstąpiono od ich indywidualizowania w poszczególnych krajobrazach priorytetowych na rzecz generalizacji i uogólnienia zapisów w ramach poszczególnych podtypów krajobrazów. Rekomendacje te w odniesieniu do poziomu lokalnego należy rozumieć jako element dobrej praktyki planistycznej dedykowanej poszczególnym podtypom krajobrazów wykazujących wspólne cechy. W zależności od istotności zasad zagospodarowania dla podtypu krajobrazu i potencjalnej możliwości wystąpienia danego zjawiska wyróżniono zasady wiodące (W) i uzupełniające (U).		
ZADANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA	**ZASADY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO REALIZUJĄCE ZADANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA**	
Kształtowanie spójnego i zrównoważonego systemu osadniczego	Kształtowanie struktur funkcjonalno -przestrzennych z poszanowaniem atutów lokalizacyjnych wynikających z ukształtowania terenu i walorów krajobrazowych.	**W**
	Zachowanie czytelnych granic między obszarami zabudowy a terenami otwartymi.	**W**
	Kształtowanie struktur funkcjonalno-przestrzennych z uwzględnieniem zapewnienia ciągłości krajobrazu, w tym m.in. zachowanie drożności systemów dolinnych oraz ciągłości wewnątrzmiejskich układów ekologicznych i powiązań z obszarami otwartymi.	**W**
	Unikanie wyznaczania nowych terenów mieszkaniowych wzdłuż tranzytowych ciągów komunikacyjnych na obszarach dotychczas niezurbanizowanych.	**W**
	Niedopuszczanie urbanizacji na terenach, których objęcie zbiorczymi systemami infrastruktury technicznej jest nieopłacalne, za wyjątkiem istniejących układów osiedleńczych. W odniesieniu do istniejących terenów zabudowanych o ograniczonych możliwościach objęcia zbiorczymi systemami infrastruktury technicznej należy zabezpieczyć odpowiedni standard indywidualnych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków.	**W**
	Planowanie lokalizacji osiedli mieszkaniowych z uwzględnieniem dotychczasowej funkcji terenów w celu ograniczenia negatywnych zjawisk przestrzennych (np. zespołów osiedlowych realizowanych w ramach tzw. urbanizacji łanowej, zabudowy rozproszonej). Dopełnianie istniejących struktur w kierunku tworzenia zwartych układów osiedleńczych.	**W**
	Planowanie struktur funkcjonalno-przestrzennych z uwzględnieniem rozwiązań opartych na przyrodzie NBS (m.in. terenów zieleni urządzonej, elementów małej retencji i mikroretencji), jako integralnej części krajobrazów osadniczych.	**W**
	Poprawa jakości przestrzeni publicznych z uwzględnieniem zasad kompozycji eksponującej walory krajobrazowe oraz uwzględniającej konieczność zwiększenia udziału powierzchni biologicznie czynnej, w tym zieleni.	**U**
Zapewnienie wysokiej jakości środowiska	Utrzymanie istniejących form ochrony przyrody oraz stanowienie nowych, szczególnie będących kluczowymi elementami regionalnego systemu	**U**

przyrodniczego	obszarów chronionych (tj. parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu).	
	Ochrona obszarów źródliskowych oraz istniejących zbiorników wodnych (m.in. starorzeczy, oczek wodnych, torfowisk, bagien i mokradeł).	**U**
	Ochrona obszarów występowania cennych krajobrazowo zbiorowisk roślinności, w tym m.in. leśnej i łąkowej oraz wodno-torfowiskowej.	**U**
	Ochrona cennych form rzeźby terenu.	**U**
	Ochrona i tworzenie stref ekotonowych.	**W**
	Renaturyzacja rzek i rewitalizacja terenów bagienno-torfowiskowych.	**U**
	Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej w celu zwiększania lesistości z uwzględnieniem różnorodności gatunkowej drzewostanu.	**U**
	Eksploatacja złóż ze szczególnym uwzględnieniem zasad ochrony innych zasobów środowiska (m.in.: wód podziemnych, obszarów cennych przyrodniczo, walorów krajobrazowych).	**U**
	Ograniczanie presji osadniczej na terenach pełniących funkcje korytarzy ekologicznych i przewietrzających; niewprowadzanie zabudowy w dolinach rzek i na terenach leśnych.	**U**
	Kształtowanie powiązań terenów zieleni w obszarach zabudowanych z ponadlokalnym systemem przyrodniczym.	**U**
	Przywracanie wartości krajobrazowych terenom poeksploatacyjnym poprzez rekultywację z uwzględnieniem kontekstu przyrodniczo-krajobrazowego i walorów dokumentacyjno-edukacyjnych oraz użytkowych.	**U**
Zachowanie dziedzictwa kulturowego	Ochrona dziedzictwa kulturowego, jako szczególnie cennego komponentu krajobrazu, poprzez wsparcie procesu stanowienia form ochrony obszarowej (m.in. parków kulturowych, pomników historii i wpisów obszarowych do rejestru zabytków nieruchomych).	**U**
	Ochrona dziedzictwa kulturowego, jako szczególnie cennego komponentu krajobrazu, poprzez wsparcie procesu stanowienia form ochrony obszarowej (m.in. parków kulturowych, pomników historii i wpisów obszarowych do rejestru zabytków nieruchomych).	**U**
	Kształtowanie struktur zabytkowych z poszanowaniem autentyzmu i integralności, w tym rewaloryzacja historycznych założeń przestrzennych miejskich i wiejskich, konserwacja, restauracja i rewaloryzacja zabytków.	**U**
	Zachowanie historycznych zespołów zakomponowanej zieleni, w tym m.in. założeń dworsko- i pałacowo-parkowych wraz z wielkoobszarowymi systemami pól i/lub stawów.	**U**
	Ochrona przejawów niematerialnego dziedzictwa kulturowego ważnego dla zachowania lokalnej tożsamości, m.in. poprzez wsparcie procesu wpisów na listę produktów tradycyjnych, Listę Niematerialnego Dziedzictwa UNESCO etc.	**W**
Zapewnienie krajobrazu wysokiej jakości	Ochrona wnętrz krajobrazowych w krajobrazie dolinnym, ze szczególnym uwzględnieniem ekosystemów wodnych i łąkowych.	**U**
	Ochrona tradycyjnej fizjonomii krajobrazu rolniczego (otwartego krajobrazu wiejskiego) poprzez zachowanie i odtwarzanie specyficznych cech, m.in. zadrzewień przydrożnych i śródpolnych, układów (rozłogów) pól i miedz, tradycyjnych upraw (w tym sadów ze starymi odmianami), sposobu kształtowania siedlisk (zagród).	**W**
	Ochrona przedpoli ekspozycji panoram, sylwet i dominant, punktów i otwarć widokowych, osi widokowych i kompozycyjnych cennych krajobrazów przyrodniczych i kulturowych.	**W**

	Kreowanie nowej zabudowy w sposób jednorodny, zwłaszcza w ośrodkach historycznych i na terenach wiejskich z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych, właściwych gabarytów, proporcji, stylu i estetyki, z wykorzystaniem tradycyjnych lokalnych materiałów budowlanych.	**W**
	Ograniczanie lokalizacji i eliminacja przestrzennych elementów dysharmonijnych (m.in. reklam, obiektów niedostosowanych skalą i formą), zwłaszcza stanowiących przesłonięcia z punktów i otwarć widokowych.	**W**
	Ograniczanie lokalizacji i eliminacja przestrzennych elementów dysharmonijnych (m.in. reklam, obiektów niedostosowanych skalą i formą), zwłaszcza stanowiących przesłonięcia z punktów i otwarć widokowych.	**W**
	Ograniczanie lokalizowania wielkogabarytowych i wielkopowierzchniowych inwestycji infrastrukturalnych na terenach cennych krajobrazowo (za wyjątkiem inwestycji służących ochronie środowiska np. infrastruktura oczyszczalni ścieków).	**W**
Zapewnienie dostępności do wysokiej jakości infrastruktury transportowej i technicznej infrastruktury technicznej	Ograniczanie negatywnego oddziaływania elementów infrastrukturalnych na struktury funkcjonalno-przestrzenne.	**W**
	Sytuowanie elementów infrastrukturalnych we wspólnych korytarzach, a tam gdzie jest to możliwe stosowanie rozwiązań przesłaniających lub podziemnych.	**W**
	Wprowadzanie zieleni przesłaniającej i izolującej dla terenów o funkcjach uciążliwych dla środowiska oraz obiektów dysharmonijnych i deformujących krajobraz.	**W**

POZIOM LOKALNY (GMINNY)	
Wytyczne odnośnie kierunków zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu terenów lub zasad ich zagospodarowania określających dopuszczalny zakres i ograniczenia tych zmian, w tym wytycznych odnośnie nakazów, zakazów, dopuszczeń i ograniczeń w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów	Kształtowanie struktury przestrzennej z uwzględnieniem jako dominującej funkcji mieszkaniowo-zagrodowej, rolniczej.
	Zachowanie charakterystycznych cech rozplanowania historycznego układu ruralistycznego, w tym sieci dróg, podziałów własnościowych oraz historycznej zabudowy, a także tradycyjnego układu rozłogów pól. (strefa A)
	Zachowanie i kształtowanie właściwych powiązań przestrzenno-funkcjonalnych pomiędzy głównymi elementami kompozycyjnymi poszczególnych struktur.
	Zachowanie i odpowiednie kształtowanie walorów ekspozycyjnych dominant i akcentów krajobrazowych, ze szczególnym uwzględnieniem przedpola Góry Chełmo.
	Niewprowadzanie inwestycji mogących negatywnie wpływać na walory widokowo-kompozycyjne krajobrazu. (strefa A)
	Zapewnienie jak najlepszego stanu zachowania zabytków, w tym stanowisk archeologicznych.
	Zachowanie charakterystycznych parametrów i cech architektonicznych istniejącej zabudowy tradycyjnej z uwzględnieniem możliwości modernizacji i adaptacji budynków do współczesnych standardów funkcjonalno-użytkowych z poszanowaniem lokalnej tradycji.
	Dopuszcza się uzupełnienie w niezbędnym zakresie istniejącej struktury siedlisk, na zasadach zapewniających zachowanie walorów widokowych obszaru. (zwłaszcza strefa A)
	Lokalizacja nowych obiektów zabudowy na zasadzie uzupełnienia wolnych przestrzeni w strukturze i kontynuacji zabudowy z uwzględnieniem zachowania

	charakterystycznych cech schematu rozplanowania oraz walorów estetyczno-widokowych. (strefa A)
	Unikanie wprowadzania nowych budynków oraz innych obiektów ograniczających swobodny przepływ wody w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią 1% i 10%. W ww. strefie dopuszcza się obiekty służące zrównoważonej gospodarce wodnej, rybackiej, rolnej i leśnej oraz turystyce wodnej, a także inne związane z obsługą ruchu turystycznego - o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej. Dla ww. obszarów oraz innych bez wyznaczonego zasięgu obszarów o prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi (zlokalizowanych wzdłuż rzek, jezior i innych naturalnych cieków wodnych oraz sztucznych zbiorników wodnych usytuowanych na wodach płynących), położonych w formach ochrony przyrody (w tym parkach krajobrazowych i obszarach chronionego krajobrazu) - obowiązują zakazy zgodne z aktami prawnymi powołującymi daną formę ochrony oraz ustawą o ochronie przyrody.
	Wykluczenie lokalizacji zabudowy przeskalowanej pod względem powierzchni lub wysokości, np. wielkopowierzchniowych obiektów usługowych; wielorodzinnych budynków mieszkalnych, zespołów osiedlowych realizowanych w ramach tzw. urbanizacji łanowej i zabudowy rozproszonej. (strefa A)
	Ograniczenie zagospodarowania generującego wielkoskalowe uciążliwości sanitarne (spowodowane np. emisją odorów, hałasu lub zapylenia). (strefa A)
	Realizacja inwestycji, zwłaszcza w zakresie infrastruktury technicznej, w sposób zapewniający maksymalną ochronę walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych poprzez planowanie infrastruktury we wspólnych korytarzach podziemnych, a w przypadku gdy nie jest to możliwe, wprowadzanie zieleni przesłaniającej. (strefa A)
	Dążenie do utrzymania zróżnicowanej i tradycyjnej struktury upraw z zaleceniem ograniczania wielkoobszarowych upraw monokulturowych roślin wysokich wpływających na obniżenie walorów ekspozycji widokowych. (strefa A)
	Poprawa estetyki przestrzeni, odpowiednio poprzez uporządkowanie, usunięcie, przesłonięcie z zastosowaniem zieleni lub odpowiednie opracowanie elewacji zewnętrznych (materiał, kolor), w odniesieniu do obszarów i obiektów negatywnie wpływających na odbiór wizualny krajobrazu (m.in: budynki, elementy małej architektury, ogrodzenia, tablice informacyjne i reklamowe).
	W sposobie kształtowania systemu identyfikacji wizualnej obszaru rekomenduje się wykorzystanie wzorców nawiązujących do lokalnej tradycji etnograficznej i genius loci.
	Ochrona obszarów zakomponowanej zieleni, zadrzewień przydrożnych i śródpolnych oraz przydomowych ogrodów i sadów tradycyjnych, z uwzględnieniem zachowania i wprowadzania gatunków rodzimych.
	Zapobieganie niekorzystnym zmianom jakościowym i ilościowym w drzewostanach.
	Ochrona i kształtowanie stref ekotonowych pomiędzy różnymi rodzajami ekosystemów, szczególnie w miejscach narażonych na zwiększoną antropopresję, m.in. na obrzeżach lasu czy wzdłuż dolin cieków.
	Ograniczenie barier przestrzennych oraz wprowadzanie rozwiązań umożliwiających zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych (np. wyznaczanie terenów wolnych od ogrodzeń i zabudowy pozwalających na migrację zwierząt).
	Realizacja inwestycji celu publicznego w sposób zapewniający maksymalną ochronę walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych.
	Realizacja inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej w dorzeczu Pilicy w celu poprawy warunków sanitarnych krajobrazu.
Parametry i wskaźniki	Intensywność zabudowy w nawiązaniu do parametrów i wskaźników

zagospodarowania terenu, maksymalna i minimalna intensywność zabudowy jako wskaźnik powierzchni całkowitej zabudowy w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej, minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej	charakterystycznych dla poszczególnych elementów struktury osadniczej w obrębie krajobrazu, odpowiednio do funkcji wiodącej terenu oraz rodzaju zabudowy.
	Należy dążyć do zapewnienia jak największego udziału powierzchni biologicznie czynnej w obrębie struktur zabudowanych.
	Kształtowanie zieleni w zagrodzie z wykorzystaniem gatunków rodzimych, w tym w części frontowej działki, w nawiązaniu do występujących we wsi tradycyjnych ogrodów przydomowych i sadów. (zwłaszcza strefa A)
Kształtowanie linii zabudowy, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych zabudowy	Kontynuacja charakterystycznego przebiegu linii zabudowy utrwalonej poprzez sposób sytuowania zachowanej zabudowy tradycyjnej/historycznej w poszczególnych strefach obszaru. (strefa A)
Zasady kompozycji przestrzennej nowej zabudowy i harmonizowania planowanej zabudowy z zabudową istniejącą, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych zabudowy	Sytuowanie nowej zabudowy w nawiązaniu do cech charakterystycznych dla sposobu rozplanowania tradycyjnego siedliska. (strefa A)
	Nawiązanie gabarytami, a w szczególności wysokością elewacji i wysokością dachów budynków frontowych, do gabarytów tradycyjnej zabudowy. (strefa A)
Zasady kształtowania form budynków, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych zabudowy	Dążenie do ukształtowania nowej zabudowy w nawiązaniu do cech charakterystycznych zabudowy tradycyjnej, zwłaszcza w zakresie: - rozplanowania, - proporcji, - ilości kondygnacji, - kształtu dachu, - maksymalnej wysokości.
	W odniesieniu do zabudowy mieszkalnej zachowanie jednorodnego wyglądu elewacji budynku niezależnie od wtórnych podziałów własnościowych (unikanie akcentowania wtórnych podziałów np. poprzez wymalowania lub okładziny). (strefa A)
	Ograniczanie wprowadzania obiektów (zwłaszcza niezwiązanych z funkcją zagrodową), mogących negatywnie wpływać na walory widokowo-kompozycyjne obszaru, ze względu na skalę lub formę. (strefa A)
	Dopuszczenie realizacji obiektów przekraczających przeciętne parametry istniejącej zabudowy tradycyjnej/historycznej, związanych profilem gospodarczym obszaru lub nieruchomości.
Zasady stosowania i eksponowania elementów konstrukcyjnych i zdobniczych, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych zabudowy	Zaleca się zachowanie charakterystycznych cech obiektów tradycyjnych/historycznych. (strefa A)
	Dla nowej zabudowy, w zakresie zewnętrznych elementów konstrukcyjnych i zdobniczych, zaleca się stosowanie rozwiązań o neutralnej formie.
Rodzaje i standardy jakościowe stosowanych materiałów	Zaleca się stosowanie materiałów nawiązujących do sposobu opracowania elewacji zabudowy tradycyjnej/historycznej.
	Zaleca się stosowanie materiałów ceramicznych lub blachy na pokrycia dachów

wykończeniowych, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych	innych niż płaskie, z dopuszczeniem papy (w sytuacji uzasadnionej względami technicznymi).
	Unikanie stosowania agresywnej kolorystyki w elewacjach i pokryciu dachowym.
Charakterystyczne cechy elewacji budynków, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych zabudowy	Zaleca się dostosowanie do cech zabudowy tradycyjnej/historycznej. (strefa A)
	Zaleca się osiową kompozycję akcentowaną regularnie rozmieszczonymi otworami. (strefa A)
	Lokalizowanie urządzeń technicznych (m.in. panele fotowoltaiczne, anteny, klimatyzatory, urządzenia wentylacyjne) w sposób niezakłócający odbioru wizualnego z przestrzeni publicznych.
Charakterystyczne cechy dachów budynków, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych zabudowy	Zaleca się kształtowanie dachów w zakresie formy i geometrii dostosowując do cech charakterystycznych dla tradycyjnej/historycznej zabudowy . (strefa A)
	Zaleca się lokalizowanie urządzeń technicznych (m.in. panele fotowoltaiczne, anteny, urządzenia wentylacyjne) w sposób niezakłócający odbioru wizualnego z przestrzeni publicznych.
Zasady i warunki dotyczące sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzaje materiałów budowlanych, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych, w tym dla przestrzeni dostępnych publicznie	Realizacja obiektów małej architektury, wyłącznie związanych z istniejącą funkcją, dostosowanych gabarytem i standardem wykończenia do kontekstu otoczenia, z zastosowaniem naturalnych materiałów (m.in. drewno, cegła, metal) lub materiałów alternatywnych imitujących naturalne, według jednolitej koncepcji.
	Elementy informacji wizualnej należy kształtować w sposób spójny i jednolity, harmonijnie zakomponowany kolorystycznie, dostosowany do kontekstu krajobrazowego poprzez: - ujednolicenie wielkości i formy tablic reklamowych i urządzeń reklamowych umieszczanych na budynkach oraz ogrodzeniach, a także reklam wolnostojących umieszczanych w miejscach eksponowanych od strony przestrzeni publicznych, - ujednolicenie kolorystyki i formy graficznej eksponowanych treści reklamowych i informacyjnych, - wykluczenie zmiany kolorystyki elewacji dla potrzeb ekspozycji tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych.
	Ograniczenie przestrzeni umieszczania reklam i urządzeń reklamowych do ściśle określonych partii budynku i ogrodzenia, z wykluczeniem stosowania w sposób przesłaniający elementy konstrukcyjne i zdobnicze budynku lub zakłócający kompozycję ogrodzenia.
	Ograniczenie lokalizacji reklam i urządzeń reklamowych w obrębie przestrzeni publicznych i na obszarach zieleni urządzonej.
	Zaleca się niestosowanie reklam wielkopowierzchniowych. (zwłaszcza strefa A)
	Utrzymanie i kształtowanie ogrodzeń w części siedliskowej wzdłuż linii rozgraniczającej z przestrzenią publiczną, zwłaszcza w strefie zabudowy gospodarczej i magazynowej, a także dla obszarów zakomponowanej zieleni.
	Zaleca się stosowanie ogrodzeń o prostej formie (rustykalnych), ażurowych, przeziernych, drewnianych lub metalowych, o neutralnej kolorystyce, dostosowanych odpowiednio do funkcji obszaru i specyfiki sąsiedztwa wynikającej z tradycji oraz aktualnego przeznaczenia (np. drewniany płot sztachetowy, murowane ceglane lub otynkowane słupki na podmurówce z wypełnieniem przęseł rusztem stalowym lub drewnianym o pionowym układzie, panel ogrodzeniowy ze stali ocynkowanej, siatka). (strefa A)
	Zaleca się niewprowadzanie ogrodzeń z prefabrykowanych płyt betonowych.
	Wysokość ogrodzeń wzdłuż linii rozgraniczającej z przestrzenią publiczną dostosowana odpowiednio do kontekstu wynikającego z sąsiedztwa.
Zasady dotyczące zagospodarowania i wyposażenia terenów przestrzeni dostępnych	W zakresie urządzania i sytuowania zieleni, w tym struktury przestrzennej nasadzeń, preferowanych lub wykluczonych gatunków roślin, wysokości zieleni i pełnionej funkcji zaleca się: - ochronę i kształtowanie zieleni (szczególnie historycznie zakomponowanej oraz

publicznie	zadrzewień przydrożnych) poprzez właściwą pielęgnację istniejącej, nowe nasadzenia i eliminację gatunków inwazyjnych, - nasadzenia uzupełniające z uwzględnieniem zasad estetyczno-widokowych oraz kształtowania różnorodności biologicznej, - w odniesieniu do zieleni wysokiej należy uwzględniać zachowanie otwarć widokowych, - stosowanie różnorodnych roślin z gatunków rodzimych, tradycyjnych, odpornych na suszę i miododajnych.
	W zakresie sposobów wykorzystywania terenów przestrzeni publicznych, w tym wykorzystywania tymczasowego zaleca się wprowadzanie błękitnozielonej infrastruktury.
	W ramach powiązań widokowych terenów przestrzeni publicznych z otoczeniem konieczne jest utrzymanie charakterystycznych wglądów widokowych, zwłaszcza na dominanty i akcenty.
Określanie warunków działalności usługowej, w tym handlowej, w szczególności maksymalnej powierzchni sprzedaży obiektów handlowych, obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o maksymalnej powierzchni sprzedaży i ich dopuszczalnej liczby	Dopuszcza się lokalizowanie usług w oparciu o adaptację istniejącej zabudowy. (strefa A)
	Lokalizacja nowych obiektów usługowych wymaga dostosowania obiektu w zakresie sposobu sytuowania, skali, proporcji i formy architektonicznej odpowiednio do kontekstu krajobrazowego.
	Nie dopuszcza się lokalizacji obiektów usług i handlu o dużej powierzchni zainwestowania i/lub kubaturze (czyli znacząco przekraczających wartości parametrów charakterystycznych dla zabudowy tradycyjnej, takich jak wielkość działki, powierzchnia terenu utwardzonego i/lub zabudowanego, szerokość, wysokość). (strefa A)
Wytyczne odnośnie określenia walorów ekspozycji, w szczególności elementów takich jak przedpola ekspozycji, osie widokowe i punkty widokowe oraz zasad ich ochrony i kształtowania, w tym nakazów, zakazów, dopuszczeń i ograniczeń w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów	Utrzymanie w jak najlepszym stanie elementów kompozycji decydujących o walorach krajobrazu wsi (w tym dominant, akcentów).
	Uporządkowanie i utrzymanie przestrzeni publicznej z uwzględnieniem zasad ładu przestrzennego.
	Zachowanie i kształtowanie punktów widokowych na elementy cenne ekspozycyjnie (zwłaszcza na Górę Chełmo), z wykorzystaniem naturalnych uwarunkowań ukształtowania powierzchni. (strefa A)
	Rekomendacja opracowania analiz widokowych w ramach przygotowywania mpzp, określających możliwość dopuszczenia lokalizacji i ustalenia warunków realizacji obiektów o znaczącej kubaturze, a w odniesieniu do niekubaturowych - o znaczącej wysokości lub powierzchni. (strefa A)
	Zaleca się podejmowanie działań przeciwdziałających naturalnej sukcesji powodującej zamykanie komponowanych historycznych widoków, panoram i wnętrz krajobrazowych oraz zarastanie obiektów zabytkowych mogące powodować uszczerbek dla ich wartości, w tym ekspozycyjnych. (strefa A)
	Niewprowadzanie elementów naruszających walory widokowe, w tym zabudowy dysharmonijnej, ograniczającej lub przesłaniającej otwarcia widokowe. (strefa A)
	Dopuszczenie uzupełniania struktury jednostki osadniczej nową zabudową z uwzględnieniem zasad ładu przestrzennego.
	Ograniczenie skali zabudowy i zasięgu jej rozprzestrzeniania się oraz zacierania granic między obszarami zabudowy a terenami otwartymi i leśnymi.

Rekomendacje i wnioski w zakresie zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu

ZAKRES REKOMENDACJI I WNIOSKÓW	WSKAZANIA
Rozpoczęcia, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej	Kontynuacja prowadzenia racjonalnej gospodarki rolnej oraz rozwój rolnictwa zrównoważonego (m.in. ekstensywnego i ekologicznego - strefa A).
	Ochrona miedz i zadrzewień śródpolnych w celu zachowania tradycyjnego układu rozłogów pól.
	Zalecanie rozwoju rolnictwa zrównoważonego (m.in. ekstensywnego i ekologicznego) oraz zachowania zróżnicowanej struktury upraw (w tym tradycyjnych). Dążenie do ograniczania upraw monokulturowych wykazujących duże zapotrzebowanie na wodę. (strefa A).
	Zachowanie w stanie nieprzekształconym naturalnych elementów ukształtowania terenu (deniwelacji wzniesień, skarp etc.).
	Maksymalne zachowanie zadrzewień w granicach krajobrazu.
	Eliminacja obcych gatunków inwazyjnych oraz gatunków ekspansywnych wpływających niekorzystnie na jakość różnorodności biologicznej ekosystemów.
	Stosowanie odpowiednich zabiegów pielęgnacyjnych w odniesieniu do zieleni w celu ograniczenia ekspansywnego wzrostu zakłócającego walory widokowe (zwłaszcza na Górę Chełmo). (strefa A)
	Kompleksowe działania ukierunkowane na poprawę zdolności retencyjnych w celu zachowania optymalnych warunków wilgotnościowych ekosystemów. Zaniechanie bądź ograniczanie działań przyczyniających się do niekorzystnych zmian stosunków wodnych. Stosowanie rozwiązań opartych na przyrodzie (NBS) w zakresie naturalnej retencji oraz przywracania naturalnych warunków przepływu za pomocą: - wprowadzania zalesień i zadrzewień, ograniczania przeznaczania gruntów leśnych na cele nieleśne; - stosowania rozwiązań służących spowalnianiu spływu wód (np. miedze); - ochrony terenów podmokłych, zbiorników wodnych; - budowy małych i średnich obiektów retencjonujących wodę; - odtwarzanie zdolności retencji korytowej; - zagospodarowania wód opadowych w miejscu ich powstawania. W przypadku konieczności wprowadzenia systemów odwodnienia niezbędne jest zastosowanie rozwiązań umożliwiających powtórne wykorzystanie wód w taki sposób, aby nie zaburzyć funkcjonowania obiegu wody w ekosystemie.
Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialne	Renaturyzacja zbiorników wodnych.
	Zachowanie w jak najlepszym stanie zabytkowych obiektów kultury materialnej.
	Zachowanie czytelności charakterystycznych cech schematu rozplanowania wsi.
	Rewaloryzacja zabytkowej zieleni zakomponowanej i urządzonej.
Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003	Realizacja polityki przestrzennej na zasadach określonych w gminnych aktach planowania przestrzennego.
	Cyfryzacja granic form ochrony przyrody.
	Odpowiednio: opracowanie lub aktualizacja gminnego programu opieki nad zabytkami, z uwzględnieniem zagadnień krajobrazowych.
	Opracowanie katalogu dobrych praktyk zawierającego modelowe przykłady rozwiązań w zakresie kształtowania zabudowy i małej architektury, np. w formule „Twój dom – dialog z tradycją”, zaproponowanej przez NID.
	Opracowanie systemu zachęt, z katalogiem dobrych praktyk, w celu kształtowania zieleni w obrębie prywatnych nieruchomości (zwłaszcza strefa A).
	Opracowanie i wdrażanie projektów z zakresu edukacji ekologicznej i krajobrazowej.

r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami	Powołanie Regionalnego Obserwatorium Krajobrazu.
Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych	Uwzględnienie szczegółowych zasad ochrony krajobrazu w gminnych aktach planowania przestrzennego.
	Zaleca się wzmożenie ochrony krajobrazu np. poprzez uchwalenie lub zmianę obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
	Utrzymanie funkcji korytarzy ekologicznych: międzynarodowych (głównych) Lasy Przedborskie oraz Załęczański Łuk Warty - Lasy Przedborskie, stanowiących oś korytarza o znaczeniu paneuropejskim, krajowego (uzupełniającego) Dolina Warty - Dolina Pilicy20, regionalnego Chełmo, lokalnych: Bęczkowice, Dolina Luciąży, Struga Strzelecka, Biocentrum Dolina Środkowej Pilicy oraz Obszaru rdzeniowego Środkowa Pilica i Czarna, zapewniających ciągłość przyrodniczą, celem zapobiegania powstawaniu barier oraz ich fragmentacji przy lokalizacji zabudowy, infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Metryczka ogólna krajobrazu

Kod krajobrazu	10-342.11-73
Typ krajobrazu	6. Wiejskie
Podtyp krajobrazu	6c. Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola
Typ rzeźby terenu	krajobrazy równinne, krajobrazy faliste (A,B)
	krajobrazy pagórkowate (C)
	krajobrazy dolin (G)
Kod i nazwa mezoregionu fizycznogeograficznego	342.11 - Wzgórza Radomszczańskie
	318.84 - Równina Piotrkowska
Krajobraz priorytetowy (tak/nie)	tak
Typ krajobrazu naturalnego	eoliczne równinne i faliste
	staroglacjalne fluwioglacjalne równinne i faliste
	staroglacjalne glacjalne równinne i faliste
	eoliczne pagórów wydmowych
	staroglacjalne glacjalne pagórkowate
	równin bagiennych
	zalewowe
	nadzalewowe
	limniczne
	peryglacjalne
	wzniesienia węglanowe
	wychodnie węglanowe
	krzemianowe
Nazwa podokręgu geobotanicznego (kod)	Kotfiński (C.2.3.b)
	Góry Chełmo (C.2.4.b)
	Koniecpolski (C.2.3.f)
	Bukowogórski (C.2.4.a)
	Lubieński (C.1.5.d)
	Przedborski (C.2.5.a)
	Skotnicki (C.2.6.c)

Typ krajobrazu roślinności potencjalnej		niżowo-wyżynny las jodłowy z grabem i dębem
		podgórski łęg jesionowy
		kontynentalne bory mieszane sosnowo-dębowe
		grąd subkontynentalny, odmiana małopolska, forma wyżynna, seria uboga
		niżowy łęg jesionowo-olszowy
		niżowy łęg wiązowo-dębowy
		olsy środkowoeuropejskie
		świetlista dąbrowa, postać niżowa
		grąd subkontynentalny, odmiana małopolska, forma wyżynna, seria żyzna
		uboga buczyna niżowa
		kontynentalny bór bagienny
		suboceaniczny bór sosnowy
Typ regionu historyczno-kulturowego (kod)		Ziemia Sieradzka i Wieluńska, Ziemia Opoczyńska (II.A.23)
Położenie administracyjne	**Powiat**	radomszczański
		piotrkowski
	Gmina	Wielgomłyny
		Żytno
		Masłowice
		Łęki Szlacheckie
		Rozprza
		Ręczno
		Przedbórz
Obszary i obiekty chronione, o których mowa w art. 38a ust 3 pkt 2 u.p.z.p		Piliczański Obszar Chronionego Krajobrazu
		Przedborski Obszar Chronionego Krajobrazu
		Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Widawki
Powierzchnia krajobrazu (ha)		16981,19
Data opracowania zidentyfikowanego krajobrazu		2023 r.

Cechy analityczne

Kod krajobrazu		10-342.11-73	
Typ krajobrazu		6. Wiejskie	
Podtyp krajobrazu		6c. Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola	
Cecha	**Wskaźnik**	Wartość	Informacje dodatkowe
Blok 1. Cechy charakterystyczne typologiczne			
A2	**A2a**	195,00	
	A2b	2,69	
A3	**A3a**	1,12	
	A3b	3,76	
A5	**A5**	18,30	
A6	**A6a**	0,49	

A10	**A10a**	1,56	
Blok 2. Cechy unikatowe			
B2	**B2e**	0,00	
	B2i	0,00	
B3	**B3**	0,00	
B4	**B4b**	0,00	
	B4c	0,00	
B6	**B6**	0,00	
B7	**B7b**	0,00	
B8	**B8**	0,00	
B9	**B9a**	0,00	
	B9f	0,00	
B10	**B10b**	0,00	
	B10d	0,00	
B11	**B11b**	0,00	
B12	**B12b**	0,00	

Cechy syntetyczne

Kod krajobrazu	10-342.11-73	
Typ krajobrazu	6. Wiejskie	
Podtyp krajobrazu	6c. Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola	
Cecha	Wartość wskaźnika	Informacje dodatkowe
Tradycja	37,32	
Tożsamość	Nie analizowane ze względu na fakultatywność wskaźnika.	
Swojskość	Nie analizowane ze względu na fakultatywność wskaźnika.	
Funkcje podstawowe krajobrazu	4A 1A 10A	
Funkcje uzupełniające krajobrazu	Nie analizowane ze względu na fakultatywność wskaźnika.	

Wyniki porównania z innymi krajobrazami

Kod krajobrazu		10-342.11-73	
Typ krajobrazu		6. Wiejskie	
Podtyp krajobrazu		6c. Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola	
Cecha	**Wskaźnik**	Porównanie ze wszystkimi krajobrazami tego samego podtypu w województwie	Informacje dodatkowe
Blok 1. Cechy charakterystyczne typologiczne			
A2	**A2a**	98,91	
	A2b	31,12	
A3	**A3a**	0,35	
	A3b	0,33	
A5	**A5a**	-15,20	
A6	**A6a**	-0,24	
A10	**A10a**	0,00	

Blok 2. Cechy unikatowe			
B2	**B2e**	0,00	
	B2i	-0,01	
B3	**B3a**	0,00	
B4	**B4b**	0,00	
	B4c	0,00	
B6	**B6d**	0,00	
B7	**B7b**	0,00	
B8	**B8b**	0,00	
B9	**B9a**	0,00	
	B9f	0,00	
B10	**B10b**	0,00	
	B10d	0,00	
B11	**B11b**	0,00	
B12	**B12b**	0,00	

Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe na potrzeby planu ogólnego Gminy Wielgomłyny
Opracowanie przedstawia strukturę środowiska przyrodniczego z zaznaczeniem jego podstawowych komponentów i zachodzących między nimi związków. Rozpoznanie i charakterystyka stanu oraz funkcjonowania środowiska przyrodniczego dały podstawę do zdiagnozowania i określenia predyspozycji przyrodniczych, do kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej, ze szczególnym uwzględnieniem terenów, które powinny pełnić przede wszystkim funkcje przyrodnicze oraz oceną przydatności środowiska pod różne sposoby użytkowania i formy zagospodarowania terenu.

Ekofizjograficzne uwarunkowania dla zagospodarowania przestrzennego:
Obszary pełniące funkcje przyrodnicze
Do obszarów o szczególnym znaczeniu dla prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego zalicza się:

- **lasy ochronne**,
- **obszary o szczególnych walorach przyrodniczych** objęte ochroną na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Są to obszary o różnym reżimie ochronności, podlegające przepisom odrębnym:

- Natura 2000 Specjalny Obszar Ochrony Dolina Górnej Pilicy PLH 260018,
- Obszary Chronionego Krajobrazu:
    - Przedborski (łódzkie),
    - Doliny Widawki,
    - Piliczański.

- dla **pomników przyrody** obowiązują zakazy zgodnie z art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
- **zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne** uzupełniające funkcje ochronne lasów (ochrona przed erozją, spływami wód powierzchniowych) oraz ułatwiają migrację gatunków;
- **zbiorowiska łąkowe i pastwiskowe**, w tym w szczególności zbiorowiska podmokłe występujące w obniżeniach dolinnych;
- **zieleń urządzona**, w tym zieleń towarzysząca zabudowie mieszkaniowej, usługowej,

przemysłowej, ciągom komunikacyjnym, zieleń towarzysząca obiektom sakralnym i cmentarzom, stanowiąca ważne uzupełnienie gminnego systemu przyrodniczego.

Ograniczenia i wytyczne wynikające z położenia w obrębie obszarów chronionych na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Prawne ograniczenia w zagospodarowaniu terenów gminy Wielgomłyny wynikają m.in. z przepisów dotyczących obszarów chronionych. Zasady ochrony wartości przyrodniczych na obszarach objętych formami przyrody zostały także szczegółowo i indywidualnie dla każdego obszaru określone w aktach ustanawiających te obszary, a dodatkowo także w planach ochrony i planach zadań ochronnych.

Natura 2000 Specjalny Obszar Ochrony Dolina Górnej Pilicy PLH 260018

Specjalny obszar ochrony siedlisk.

Obszar ten objęty jest planem zadań ochronnych zawartym w Planach Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Jędrzejów na okres od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2031 r., Planach Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Włoszczowa na okres od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2024 r. oraz Planach Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Koniecpol na okres od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2024 r.

Przedborski Obszar Chronionego Krajobrazu - PL.ZIPOP.1393.OCHK.267

Przedborski Obszar Chronionego Krajobrazu wraz z parkiem jest jednym z najcenniejszych obszarów w środkowej Polsce. Odznacza się dużą zmiennością budowy geologicznej i rzeźby terenu, co wpływa na zróżnicowanie innych elementów środowiska przyrodniczego: wód podziemnych i powierzchniowych, gleb, klimatu, szaty roślinnej i świata zwierząt. Występują tu obok siebie formy rzeźby o charakterze typowym dla niżu, jak też elementy rzeźby wyżynnej, stanowiący malowniczy krajobraz, oznaczający się dużą różnorodnością i pięknymi punktami widokowymi. Centralną oś morfologiczną obszaru zajmuje Pasmo Przedborsko - Małogoskie zbudowane z wapieni górno jurajskich oraz kredowych piaskowców, gdzie wysokości bezwzględne terenu przekraczają 250 m n.p.m. W części północnej obszaru występują elementy typowe dla nizin: płaskie powierzchnie zbudowane z utworów wodnolodowcowych (nierzadko zwydmione), rozległe zabagnione obniżenia oraz wyniesienia zbudowane z utworów górnotriasowych jury dolnej. W strefie płd. występuje obniżenie Niecki Włoszczowskiej, przecięte dolinami rzek Pilicy i Czarnej Włoszczowskiej, gdzie na kredowym podłożu zalegają osady czwartorzędowe, w tym piaski przewiane w wydmach.

Różnorodność warunków siedliskowych w obszarze sprawia silne zróżnicowanie i bogactwo szaty roślinnej. Fitocenozy leśne reprezentują olsy, łęgi, grady, bory sosnowe i bory mieszane. Natomiast zbiorowiska nieleśne tworzą różnorodne zespoły łąkowe, zbiorowiska wodne i bagienne, torfowiskowe i ciepłolubnych muraw kserotermicznych.

Na Obszarze Chronionego Krajobrazu występuje szereg gatunków zwierząt objętych ochroną prawną.

Prowadzona jest też gospodarka łowiecka realizowana w poszczególnych obwodach.

Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Widawki - PL.ZIPOP.1393.OCHK.272

Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Widawki obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na

możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnioną funkcję korytarzy ekologicznych.

Piliczański Obszar Chronionego Krajobrazu - PL.ZIPOP.1393.OCHK.595
Tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnioną funkcję korytarzy ekologicznych.

Ograniczenia wynikające z istniejących zagrożeń naturalnych
Położenie obszaru gminy w obrębie doliny rzecznej Pilicy determinuje istotne ograniczenia w docelowym zagospodarowaniu i użytkowaniu części terenów.
Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zakazuje się gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody oraz prowadzenia działalności z zakresu przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania, a także lokalizowania nowych cmentarzy oraz wykonywania robót lub czynności, które mogą wpływać na szczelność lub stabilność wałów przeciwpowodziowych, w tym wykonywania obiektów budowlanych, kopania studni, sadzawek, dołów oraz rowów w odległości mniejszej niż 50 m od stopy wału.
Ustalenie ww. zakazów i ograniczeń w zagospodarowaniu terenów położonych w zasięgu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią jest szczególnie istotne z uwagi na konieczność ochrony zdolności retencyjnych terenów dolin rzecznych, a także adaptacji miasta do zmieniających się warunków klimatycznych, których skutkiem jest występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych – nawalnych opadów, powodzi miejskich czy suszy.
W gminie Wielgomłyny zagrożone zalaniem są tereny uprawne oraz gospodarstwa rolne, zlokalizowane w dolinie rzeki Pilicy.
Na terenie objętym planem występuje obszar szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. c Prawa wodnego, tj. obszar między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału.
Na terenie gminy występują:

- granice obszaru szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. a ustawy Prawo wodne, tj. obszaru, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (p=1%),
- granice obszaru szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. b ustawy Prawo wodne, tj. obszaru, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (p=10%),
- granice obszaru, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (p=0,2%),
- wał przeciwpowodziowy.

Na przedmiotowym obszarze obowiązują zakazy, zgodne z ustawą Prawo wodne.

Dolina rzeki Pilicy jest obszarem stałego występowania zagrożenia powodziowego. Występują dwa typy powodziowo - roztopowe i opadowo zalewowe. Powodzie roztopowe występują na przełomie zimy i wiosny (marzec, kwiecień) i są spowodowane tajaniem pokrywy śniegowej. Natomiast powodzie opadowe są spowodowane długotrwałymi lub intensywnymi opadami deszczu w miesiącach letnich (lipiec, sierpień).

Na obszarze gminy występują również tereny zmeliorowane. Lokalizacja zabudowy w granicach tych terenów jest niekorzystna ze względu na wysoki poziom wód gruntowych. Występują łąki i pastwiska wilgotne, z licznymi rowami melioracyjnymi, miejscami występują mokradła, zwłaszcza w dolinie rzeki Pilicy.

W granicach gminy nie występują udokumentowane osuwiska czy tereny narażone na ruchy masowe ziemi.

Ograniczenia wynikające z położenia w obrębie GZWP nr 408 Niecka Miechowska

Cały obszar gminy Wielgomłyny znajduje się w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 408 Niecka Miechowska i wymaga szczególnej ochrony. Jest to zbiornik wód bardzo czystych, do użytku bez uzdatniania, w utworach kredy dolnej, w ośrodkach szczelinowych i szczelinowo - porowatych. Średnia głębokość ujęć 20-120 m. Najbardziej efektywne zasilanie wód podziemnych, przejawiające się wzrostem ich stanów, ma miejsce w okresie roztopów wiosennych. Nagromadzone przez zimę opady atmosferyczne w postaci śniegu, topniejąc w okresie wiosennym, powodują wzmożona infiltracje. Docierają one do zwierciadła wód podziemnych i wywołują wyraźny jego wzrost. Maksimum stanu wody obserwowane jest w marcu, czyli niemal równocześnie z roztopami. Przejawem wód podziemnych na powierzchni terenu są tereny podmokłe, źródła, wycieki i wysięki. Są to głównie wypływy szczelinowe w strefach krawędziowych, na kontakcie wychodni starszego podłoża i pokryw czwartorzędowych. Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych to część zasobów, które z uwzględnieniem zasad ich ochrony i warunków technicznych mogą być pobierane z określonego poziomu wodonośnego bez naruszenia równowagi hydrogeologicznej.

Zgodnie z art. 120 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne ochronie zasobów wodnych służy m.in. ustanawianie obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych, do których zalicza się także główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP). Ochrona GZWP powinna uwzględniać:

- ochronę jakościową, obejmującą szereg ograniczeń i zakazów w gospodarowaniu na tym terenie. Związane jest to przede wszystkim z zapobieganiem lub ograniczaniem antropopresji, powodującej pogorszenie stanu chemicznego wód. Ochrona jakościowa powinna także uwzględniać ograniczenia ilościowe w przypadkach zagrożenia dla jakości wód wywołanego zmianą pola hydrodynamicznego (dopływem wód o niekorzystnym składzie chemicznym) oraz ograniczenia w zakresie zmian stopnia naturalnej izolacji zbiornika od wód o niekorzystnym składzie chemicznym;
- ochronę ilościową (zasobową), skupiającą się na wykorzystaniu zasobów wodnych zgodnie z przyjętymi priorytetami i hierarchią użytkowników wód.

Dotychczas nie ustanowiono obszaru ochronnego dla Zbiornika.

Ograniczenia wynikające z występowania stref ochronnych ujęć wód

W obrębie stref ochronnych, obejmujących wyłącznie tereny ochrony bezpośredniej, obowiązują zakazy i nakazy zgodnie z decyzjami Dyrektora Zarządu Zlewni.

Na terenie Gminy Wielgomłyny nie ustanowiono stref ochronnych obejmujących tereny ochrony pośredniej.

Ograniczenia wynikające z występowania złóż kopalin

Zgodnie z art. 72 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 54 ze zm.) w planie ogólnym gminy wymagane jest uwzględnienie obszarów występowania złóż kopalin oraz obecnych i przyszłych potrzeb ich eksploatacji. Zgodnie z przepisami prawa złoża kopalin podlegają ochronie, a eksploatację złóż prowadzi się w sposób gospodarczo uzasadniony, przy zastosowaniu środków ograniczających szkody w środowisku i przy zapewnieniu racjonalnego wydobycia i zagospodarowania kopaliny. Obecnie na terenie gminy Wielgomłyny znajduje się 13 udokumentowanych złóż kopalin. Są to złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej, piasków i żwirów, kamieni łamanych i blocznych.

Ograniczenia wynikające z występowania gleb chronionych

Na terenie gminy występują gleby zaliczane do wysokich klas bonitacyjnych (klasy II, IIIa i IIIb), które są chronione na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 82) o ochronie gruntów rolnych i leśnych, i w przypadku lokalizacji inwestycji na tych terenach (na etapie opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego) należy uzyskać od odpowiedniego organu zgodę na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze.

Ograniczenia wynikające z występowania gruntów leśnych

Grunty leśne podlegają ochronie na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 82) i w przypadku lokalizacji inwestycji na tych terenach (na etapie opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego) należy uzyskać od odpowiedniego organu zgodę na zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne.

Ograniczenia wynikające z niekorzystnych warunków budowlanych

Łagodna rzeźba terenu nie stwarza problemów dla rozwoju osadnictwa. Niekorzystne warunki posadowienia budynków występują fragmentami na terenie całej gminy. Na ograniczenia zabudowy wpływa wysoki poziom wód gruntowych, słabonośne grunty w podłożu. Niekorzystne warunki posadowienia budynków dotyczą przede wszystkim terenów dolin rzecznych – podmokłych, grząskich, narażonych na mgły i zastoiska.

3. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Prognozę sporządzono na podstawie rozpoznania terenowego uwarunkowań ekofizjograficznych i walorów krajobrazowych, identyfikacji potencjalnych zagrożeń i uciążliwości. Analizowano dostępne opracowania planistyczne i dokumentacyjne na poziomie gminy, powiatu. województwa i kraju oraz oceny realizacji obowiązków prawnych i skuteczności rozwiązań chroniących środowisko przed nadmierną eksploatacją zasobów oraz wprowadzaniem zanieczyszczeń antropogenicznych do środowiska.

4. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ JEJ PRZEPROWADZANIA

Monitoring skutków wdrażania i funkcjonowania ustaleń planu ogólnego, tj. zgodność miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z określonymi strefami

planistycznymi oraz gminnymi standardami urbanistycznymi będzie prowadzony przez Radę Gminy Wielgomłyny na bieżąco, w trakcie procedury uchwalania mpzp.

5. TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Realizacja ustaleń projektu planu ogólnego nie spowoduje transgranicznego oddziaływania na środowisko ze względu na znaczne oddalenie obszaru gminy od granic państwa. Ponadto ustalenia projektu planu ogólnego dotyczą jedynie strefowania obszaru gminy oraz nieprzekraczalnych warunków realizacji inwestycji w zakresie parametrów i wskaźników urbanistycznych określonych w gminnych standardach urbanistycznych – z uwagi na kierunkowy, ogólny charakter dokumentu oraz brak wskazania konkretnych inwestycji nie ma podstaw do prognozowania transgranicznego oddziaływania na środowisko.

6. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

W niniejszej prognozie ocenia się skutki, które mogą wynikać z ustaleń projektu planu ogólnego, tj. projektowanych stref planistycznych oraz określonych gminnych standardów urbanistycznych, które mogą wpływać na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, wytwarzanie odpadów, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, emitowanie hałasu i pól elektromagnetycznych oraz powodować ryzyko wystąpienia awarii.

Analogicznie ocenia się skutki wpływu realizacji ustaleń projektu planu ogólnego na powierzchnię ziemi, glebę, kopaliny, wody powierzchniowe i podziemne, klimat, zwierzęta i rośliny.

Przedmiotem oceny zawartej w prognozie są ustalenia projektu planu ogólnego gminy Wielgomłyny. W ramach planu ogólnego uwzględniono uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy wymienione w art. 13 b ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, a następnie na ich podstawie, zgodnie z art. 13 a ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, określono strefy planistyczne, gminne standardy urbanistyczne oraz obszary uzupełnienia zabudowy.

Zapisy planu ogólnego gminy Wielgomłyny będą uwzględniane przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Analiza ustaleń projektu planu ogólnego, dotycząca jedynie strefowania obszaru gminy oraz nieprzekraczalnych warunków realizacji inwestycji w zakresie parametrów i wskaźników urbanistycznych określonych w gminnych standardach urbanistycznych, wykazała, że projekt planu ogólnego sporządzono z myślą o zapewnieniu ochrony zasobów naturalnych, obszarów i obiektów cennych przyrodniczo, walorów krajobrazowych, zabytków i dóbr materialnych oraz bezpieczeństwa ludzi.

Rozwiązania przyjęte w projekcie planu ogólnego są korzystne i jedyne pod względem ochrony środowiska jakie plan ogólny ma możliwość ustalić zachowując zgodność z zakresem planu ogólnego określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.).

7. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO OBSZARU OBJĘTEGO SPORZĄDZANIEM PLANU OGÓLNEGO

7.1 Charakterystyka i lokalizacja terenu opracowaniach

Gmina Wielgomłyny jest gminą wiejską położoną w południowej części województwa łódzkiego, w powiecie radomszczańskim.

Gmina graniczy:

- od północy – z gminą Masłowice (powiat radomszczański),
- od wschodu – z gminą Przedbórz (powiat radomszczański) i gminą Kluczewsko (powiat włoszczowski, województwo świętokrzyskie),
- od południa – z gminą Żytno (powiat radomszczański),
- od zachodu – z gminą Kobiele Wielkie (powiat radomszczański).

Wschodnia granica gminy jest jednocześnie granicą województwa łódzkiego i świętokrzyskiego.
Gmina posiada połączenie komunikacyjne z głównymi ośrodkami regionu poprzez dobrze rozwiniętą sieć dróg powiatowych. Miejscowość gminna zlokalizowana jest w odległości ok. 25 km od siedziby powiatu – Radomska, zaś od większych ośrodków miejskich:

- ok. 55 km od Piotrkowa Trybunalskiego,
- ok. 60 km od Częstochowy,
- ok. 110 km od Łodzi,
- ok. 80 km od Kielc.

Powierzchnia gminy wynosi 12 315 ha, co stanowi 8,5 % powierzchni powiatu radomszczańskiego.
Administracyjnie gmina podzielona jest na 18 sołectw, na które składa się 36 miejscowości. Są to:

- sołectwo Goszczowa: miejscowości Goszczowa, Niwa Goszczowska, Sroków, Borecznica,
- sołectwo Karczów: miejscowości Karczów, Kubiki, Wólka Bankowa,
- sołectwo Kruszyna: miejscowość Kruszyna,
- sołectwo Krzętów: miejscowość Krzętów,
- sołectwo Myśliwczów: miejscowości Myśliwczów, Myśliwczów Kolonia, Bogusławów, Maksimów,
- sołectwo Niedośpielin: miejscowość Niedośpielin,
- sołectwo Pratkowice: miejscowość Pratkowice,
- sołectwo Perzyny: miejscowość Perzyny,
- sołectwo Rogi: miejscowość Rogi,
- sołectwo Rudka: miejscowość Rudka,
- sołectwo Sokola Góra: miejscowość Sokola Góra,
- sołectwo Trzebce: miejscowość Trzebce,
- sołectwo Wielgomłyny Kolonia: miejscowość Wielgomłyny ul. Ogrodowa, ul. Przedborska, ul. Zagórska,
- sołectwo Wielgomłyny: miejscowości Anielin, Borowiec, Wielgomłyny ul. Częstochowska, ul. Polna, ul. Krzętowska, ul. Radomszczańska, ul. Rynek,
- sołectwo Wola Kuźniewska: miejscowości Wola Kuźniewska, Popielarnia, Odrowąż, Zacisze,
- sołectwo Wola Życińska: miejscowości Wola Życińska, Błonie,
- sołectwo Zagórze: miejscowości Zagórze, Dębowiec, Grabowiec, Niwa Zagórska, Wólka Włościańska, Zawodzie,
- sołectwo Zalesie: miejscowość Zalesie.

Gmina Wielgomłyny jest gminą rolniczą. Funkcjonalnie gminę można podzielić na dwie części: wschodnią i południową, gdzie w krajobrazie dominują lasy oraz zachodnią, środkową i północną, skupiającą tereny rolnicze i jednostki osadnicze.
Powierzchnia użytków rolnych zajmuje 74% powierzchni gminy, z czego blisko 80% stanowią grunty orne. Podstawową funkcją przestrzenną poszczególnych miejscowości jest produkcja rolnicza uzupełniona podstawową funkcją usługową. Udział powierzchni gruntów leśnych w gminie wynosi około 22%. Największe kompleksy leśne występują we wschodniej i południowej części gminy. Niewielkie enklawy leśne występują również w południowo-zachodnim fragmencie gminy. W krajobrazie gminy dominującą formą są rozległe użytki rolne otaczające zespoły osadnicze. Na północnym krańcu gminy w okolicy wsi Zagórze i Goszczowa na stosunkowo niewielkim obszarze naturalny krajobraz został przekształcony w wyniku prowadzenia działalności górniczej związanej z wydobyciem piaskowca.
Sieć osadnicza jest równomiernie rozmieszczona na obszarze gminy. Najważniejszym ośrodkiem osadniczym skupiającym oprócz funkcji mieszkaniowej funkcje usługowe są Wielgomłyny. Położenie w centralnej części gminy zapewnia dostępność najważniejszych usług dla wszystkich mieszkańców gminy. Poza miejscowością gminną największe wsie sołeckie to Krzętów, Niedośpielin, Myśliwczów. Większość sołectw ma charakter typowo rolniczy, który uzupełnia funkcja mieszkaniowo-usługowa oraz rzemiosło. Wyjątkiem są wsie Niedośpielin i Wólka Bankowa w których zlokalizowane są duże zakłady przetwórstwa mięsnego.

7.2 Położenie geograficzne, rzeźba terenu i geologia

Według regionalizacji Jerzego Kondrackiego obszar gminy Wielgomłyny znajduje się w na styku dwóch mezoregionów fizycznogeograficznych: Wzgórz Radomszczańskich oraz Niecki Włoszczowskiej, które wchodzą w skład makroregionu Wyżyny Przedborskiej, należącego do podprowincji Wyżyna Małopolska.
Współczesny obraz ukształtowania powierzchni jest rezultatem nakładania się na siebie szeregu procesów rzeźbotwórczych od trzeciorzędu aż do czasów współczesnych. Rzeźba wykazuje związek zarówno z elementami strukturalnymi starszego przedczwartorzędowego podłoża jak też, z jego tektoniką i działalnością w samym czwartorzędzie.
Pod względem geomorfologicznym w granicach gminy można wyróżnić następujące formy rzeźby terenu będące wynikiem działania różnych procesów, w tym:

- formy pochodzenia lodowcowego, do których zaliczyć należy:

- wysoczyznę morenową płaską o wysokościach względnych sięgających 2 m i nachyleniu do 2°. Stanowi ona zwarte płaty w okolicy miejscowości Myśliwczów, Kolonia Myśliwczów, na zachód od Krzętowa oraz pomiędzy Kruszyną a Trzebcami. Utworzona została ona przez lądolód środkowopolski, a następnie poddana przekształceniom peryglacjalnym w czasie zlodowacenia północnopolskiego. W kilku miejscach jest rozcięta dolinami rzecznymi i denudacyjnymi.
- wysoczyznę morenową falistą o wysokościach względnych 2-5 m i nachyleniu około 5o. Zajmuje ona znaczne powierzchnie zwłaszcza w południowo-wschodniej, środkowej oraz północnej części gminy. Opada na ogół ku obszarom równin denudacyjnych stokami erozyjnodenudacyjnymi, a z doliną Pilicy tworzy wyraźną krawędź morfologiczną o nachyleniu do 10o-12o i wysokości 7-10 m. W obrębie wysoczyzny rzeźbę urozmaicają także zagłębienia bezodpływowe powstałe na skutek nierównomiernej działalności lodowcowej.

Największe z nich można odnaleźć w południowej części gminy, przy granicy z gminą Żytno,
- pagórki morenowe o wysokości 5-10 m i stokach nachylonych pod kątem 6o - 8o – największe ich nagromadzenie znajduje się pomiędzy Kolonią Myśliwczów a Rogami. Pojedyncze, niewielkie pagórki odnaleźć można również na wchód od Wielgomłyn oraz na północ od Rudki. Powstały one w czasie fazy recesyjnej zlodowacenia środkowopolskiego,

- formy pochodzenia wodnolodowcowego, do których zaliczyć należy:

- równiny wodnolodowcowe i sandrowe – charakterystyczne zwłaszcza dla zachodniej części gminy oraz w znacznie mniejszym zakresie dla fragmentu północno-wschodniego. Powstały one w czasie fazy postojowej stadiału mazowiecko-podlaskiego (Warty) i są akumulacyjnymi formami odpływu wód lodowcowych na przedpolu moren czołowych. Towarzyszą również często dolinom wód roztopowych, którym wody odpływały w kierunku Pilicy,
- tarasy kemowe – powstały podczas deglacjacji lodowca, zalęgają na rzędnej terenu 240-250 m n.p.m. Na terenie gminy można je odnaleźć jedynie na północ od miejscowości Goszczowa,
- ozy – jeden niewielki silnie zdenudowany podłużny oz powstały w zamkniętej szczelinie pod lodem, znajduje się w lasach na południe od miejscowości Wola Kuźniewska,

- formy pochodzenia eolicznego, do których zaliczyć należy:

- pola piasków przewianych z wydmami – wykształcone w obrębie równiny wodnolodowcowej odnaleźć można jedynie w południowej części gminy pomiędzy Maksymowem a Bogusławowem. Ta lekko falista, usiana drobnymi wydmami forma zbudowana jest z piasków o miąższości nieprzekraczającej 2 m,

- formy pochodzenia rzecznego (akumulacyjne i erozyjne), do których zaliczyć należy:

- dna dolin rzecznych i zagłębień bezodpływowych oraz tarasy zalewowe - główną dolinę w granicach gminy stanowi Pilica. Jej dno o dość zróżnicowanej szerokość od 600 m do ponad 1400 m, znajduje się na wysokości 198-183 m n.p.m.. Znacznie węższe dna dolinek bocznych na ogół nie przekraczają 100 m i są wcięte od 1 do 10 m poniżej otaczającego terenu,
- tarasy akumulacyjne w dolinach rzecznych – odnaleźć można jedynie w ramach:
- doliny Pilicy gdzie osiągają szerokość do 1 km i wznoszą się około 7-10 m nad dno, tworząc wyraźną krawędzią morfologiczną,
- doliny Biestrzykówki, w ramach której nie przekraczają 400 m i są usytuowane od 3 do 6 m nad średni poziom rzeki. Granica między dnem a tarasem tworzy dość łagodne stoki, które oddzielają osady holoceńskie od plejstoceńskich.

- formy pochodzenia denudacyjnego, do których zaliczyć należy:

- fragmenty trzeciorzędowych powierzchni zrównań – zajmują one niewielkie powierzchnie głównie w północnej części gminy. Powstały w peryglacjalnym klimacie podczas zlodowacenia północnopolskiego, kiedy to zachodziły intensywne procesy denudacyjne. Ponad nimi w północnej części gminy wznosi się kopulaste wzniesienie – ostaniec denudacyjny (Góra Chełmno), które przechodzi łagodnymi, długimi stokami o nachyleniu 4o-6o w powierzchnie zrównań. Szczyt Góry Chełmno (który jest zlokalizowany poza granicą gminy) osiągająca wysokość 320,3 m. n.p.m. stanowi najprawdopodobniej resztkę starszych wyższych poziomów zrównań z okresu trzeciorzędowego.
- równiny denudacyjne – charakterystyczne zwłaszcza dla środkowej i północnej części gminy, zbudowane są z resztek pokryw czwartorzędowych, spod których często odsłania się podłoże starsze. Są to powierzchnie płaskie, rzadziej lekko faliste pokryte osadami peryglacjalnymi. Sąsiadują one zazwyczaj z wysoczyznami morenowymi, z którymi

połączone są długimi stokami o nachyleniu 4o - 6o, często porozcinane dolinkami denudacyjnymi, o dolinki denudacyjne, parowy, młode rozcięcia erozyjne – liczne wzdłuż doliny Pilicy, Biestrzykówki oraz mniejszych bezimiennych cieków mają szerokość w granicach 50 m-100 m, długość od kilkuset m do kilku km,

- formy utworzone przez roślinność:

- równiny torfowe i piasków – wyróżniono je ze względu na znaczną miąższość osadów organicznych, która przekracza ponad 0,5 m. Zajmują one niewielką powierzchnie na zachód od miejscowości Maksymów.

Wymienione powyżej formy rzeźby terenu decydują o urozmaiconym krajobrazie gminy. Najwyżej wyniesiony punkt (310 m n.p.m.) zlokalizowany jest w północno-zachodniej części, w ramach ostańca denudacyjnego (części Góry Chełmno). Najniżej usytuowany jest wschodni obszar znajdujący się w dolinie Pilicy, gdzie rzędne terenu osiągają wartość do 195,3 m n.p.m. Różnica wysokości względnych wynosi 114,7 m, przy czym lokalnie waha się ona od kilku do kilkudziesięciu metrów. Średnia wysokość bezwzględna na terenie gminy kształtuje się pomiędzy 210 m n.p.m. w części wschodniej do 230 m n.p.m. na zachodzie.

7.3 Budowa geologiczna, warunki budowlane

Pod względem budowy geologicznej przedmiotowy obszar położony jest na terenie synklinorium szczecińsko-łódzko-miechowskiego, powstałego w fazie ruchów laramijskich, które dzieli się na trzy odcinki depresyjne (niecki) oddzielone elewacjami. Zachodnia i środkowa część gminy Wielgomłyny znajduje się w ramach elewacji radomszczańskiej (która oddziela nieckę łódzką od miechowskiej) podczas gdy wschodni fragment usytuowany jest w zasięgu Niecki Włoszczowskiej, stanowiącej północną część Niecki Nidziańskiej, która jest częścią synklinorium miechowskiego.

Dominującą rolę w budowie geologicznej gminy mają osady kredy, trzeciorzędu i czwartorzędu. Pod utworami kenozoicznymi, na całej powierzchni występuje kreda, która w ramach tak zwanych trzeciorzędowych powierzchni zrównań, odsłania się na powierzchni. Jej wychodnie możemy odnaleźć w okolicy Góry Chełmno, na północ od miejscowości Trzebce oraz na południe od Rudki. Kredę dolną reprezentują tu piaskowce, piaskowce zlepieńcowate i krzemionkowe z albu górnego, o czym świadczy obecność fauny z tego okresu, o miąższości nie przekraczającej 50 m. Wyżej przechodzą one w piaskowce, piaski z wkładkami iłów cenomanu oraz osady facji węglanowej: osady wapienno-margliste z wkładkami opok i gez. Łączna miąższość osadów kredy górnej wynosi do 900 m. Jej strop w części wschodniej i południowej (Sokola Góra, Borowiec, Krzętów, Wielgomłyny) występuje średnio na głębokości rzędu 20-30 m p.p.t., podczas gdy w zachodnim fragmencie oscyluje w granicach 50 m p.p.t. (Niedośpielin). Najpłycej utwory górnej kredy zalegają w północno-zachodniej części (Wólka Włościańska, Wielgomłyny ujęcie gminne) gdzie odnaleźć je można od 2,5 do 10 m p.p.t.

Trzeciorzęd wykształcony w postaci mułków ilastych i piaszczystych, iłów zwietrzelinowych, glin oraz piasków ilastych stanowiących efekt intensywnego wietrzenia skał kredowych, występuje tylko lokalnie w obniżeniach i lejach krasowych. Nawiercono go jedynie w otworze studziennym w Wielgomłynach, na głębokości około 40 m p.p.t. i miąższości nie przekraczającej 30 metrów oraz w Niedośpielinie na głębokości 34 m p.p.t. gdzie buduje go warstwa utworów o miąższości 19 m.

Osady czwartorzędu pokrywają prawie cały obszar gminy (poza wspomnianymi powyżej

wychodniami skał kredowych). Miąższość ich wynosi od kilku do około 50 m. Są one reprezentowane przez utwory lodowcowe, wodnolodowcowe, eoliczne oraz pochodzenia roślinnego. Lądolód transgredował na tym terenie kilkakrotnie dostarczając zróżnicowanych osadów. Najstarszymi utworami czwartorzędowymi są gliny zwałowe zlodowacenia południowopolskiego, które jednak nie tworzą ciągłej warstwy. Na nich występują głównie lodowcowe i wodnolodowcowe utwory zlodowacenia środkowopolskiego, które dość powszechnie występują również na powierzchni. Największy obszar zajmują piaski, piaski ze żwirami pokrywające znaczne powierzchnie terenu w środkowej, południowej i wschodniej części gminy. Reprezentują one piaski różnoziarniste z domieszką żwirów, piaski drobnoziarniste i średnioziarniste. Kompleksy gliny zwałowej są charakterystyczne przede wszystkim dla wschodniej części gminy, gdzie w większych kompleksach odnaleźć je można od Wielgomłyn po Sokolą Górę a także: pomiędzy Rogami a Krzętowem, na południe od Niedośpielina i na północ od Wólki Bankowej. Serie osadów piaszczysto żwirowych tworzące zróżnicowane formy morfologiczne w tym: pagórki morenowe zlokalizowane na wchód od Wielgomłyn, na północ od Rudki oraz pomiędzy Kolonią Myśliwczów a Rogami, tarasy kemowe występujące w na północ od Goszczowa, czy oz usytuowany na południe od Woli Kuźniewskiej, stanowią osady o bardzo zróżnicowanej frakcji i strukturze sedymentacji. Piaski ze żwirami rzecznych tarasów nadzalewowych z okresu zlodowacenia północnopolskiego występują powszechnie w dolinie rzeki Pilicy oraz miejscowo w ramach doliny Biestrzykówki. Są to jasnożółte, dobrze wysortowane piaski średnioziarniste z domieszką drobnoziarnistych żwirów o miąższości nie przekraczającej 20 m.
Czwartorzęd nierozdzielony reprezentowany przez piaski eoliczne w wydmach zajmują stosunkowo niewielkie powierzchnie i można je odnaleźć w południowej części gminy, pomiędzy Maksymowem a Bogusławowem.
Holocen budują: piaski ze żwirami rzecznych tarasów zalewowych, piaski humusowe, iły, mułki, namuły rzeczne, które występują w dolinie rzeki Pilicy oraz innych cieków wodnych.
Niekorzystne warunki posadowienia budynków występują fragmentami na terenie całej gminy. Na ograniczenia zabudowy wpływa wysoki poziom wód gruntowych, słabonośne grunty w podłożu. Niekorzystne warunki posadowienia budynków dotyczą przede wszystkim terenów dolin rzecznych – podmokłych, grząskich, narażonych na mgły i zastoiska.

7.4 Surowce mineralne

Obecnie na terenie gminy znajduje się 13 udokumentowanych złóż kopalin. Są to złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej, piasków i żwirów, kamieni łamanych i blocznych.

Złoża kopalin występujące na terenie gminy Wielgomłyny

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania	Powierzchnia złoża [ha]	Kopalina wg Nkz
1.	Chełmska Góra	złoże eksploatowane okresowo	0,07	złoża piaskowców
2.	Chełmska Góra II	złoże zagospodarowane	1,04	złoża piaskowców
3.	Chełmska Góra III	złoże zagospodarowane	1,42	złoża piaskowców
4.	Goszczowa	złoże eksploatowane okresowo	1,80	b.d.
5.	Grabowie	złoże zagospodarowane	0,47	złoża piaskowców

6.	Grabowie I	złoże rozpoznane szczegółowo	15,94	złoża osadowych kamieni drogowych i budowlanych
7.	Kruszyna	eksploatacja złoża zaniechana	6,82	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych
8.	Kruszyna - Zalesie	złoże rozpoznane szczegółowo	0,44	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych
9.	Wielgomłyny	złoże zagospodarowane	1,01	złoża piasków poza piaskami szklarskimi
10.	Zagórze I	złoże zagospodarowane	5,16	złoża piaskowców
11.	Zagórze II	złoże eksploatowane okresowo	1,29	złoża piaskowców
12.	Zagórze III	złoże rozpoznane szczegółowo	7,28	złoża piaskowców
13.	Zagórze - Grabowie	eksploatacja złoża zaniechana	1,03	złoża piaskowców
złoża skreślone z bilansu zasobów				
14.	Zagórze	złoże skreślone z bilansu zasobów	0,94	złoża piaskowców

Źródło: geoportal.pgi.gov.pl

Tereny górnicze

Na terenie gminy wyznaczone zostały następujące tereny i obszary górnicze:

- TG i OG Chełmska Góra,
- TG i OG Chełmska Góra II,
- TG i OG Chełmska Góra III,
- TG i OG Goszczowa,
- TG i OG Grabowie,
- TG i OG Wielgomłyny,
- TG i OG Zagórze-Grabowie,
- TG i OG Zagórze I,
- TG i OG Zagórze II.

7.5 Gleby

Na obszarze gminy dominującym typem gleb są gleby brunatne wyługowane i brunatne kwaśne. Gleby tego typu stanowią podłoże dla większości użytków rolnych. Wytworzone są przede wszystkim z piasków: gliniastych lekkich i mocnych, słabo gliniastych oraz luźnych.

W obniżeniach terenów, dolinach rzek i cieków wodnych podłoże stanowią gleby pochodzenia organicznego i mineralnego: mady, mady glejowe oraz czarne ziemie zdegradowane i gleby szare.

Ze względu na rolniczą przydatność największy udział mają gleby kompleksu żytniego

dobrego i słabego. Gleby kompleksu pszennego występują jedynie w północnej części gminy w rejonie wsi Sokola Góra i Trzebce oraz w środkowej części gminy w okolicach Kolonii Wielgomłyny. Ponadto miejscowo występują gleby kompleksu zbożowo-pastewnego mocnego i słabego (okolice wsi Kruszyna). Doliny rzek i cieków to przede wszystkim użytki zielone średnie oraz słabe i bardzo słabe.
Użytki rolne na terenie gminy Wielgomłyny stanowią około 58,13 % całego obszaru. Bonitacja gleb waha się od III do VI klasy, lecz dominują gleby kl. IV i V. Gleby chronione klasy II, IIIa i IIIb zajmują zaledwie 5,46 %.

7.6 Użytkowanie gruntów

Gmina Wielgomłyny jest gminą rolniczą. Funkcjonalnie gminę można podzielić na dwie części: wschodnią i południową, gdzie w krajobrazie dominują lasy oraz zachodnią, środkową i północną, skupiającą tereny rolnicze i jednostki osadnicze.
Powierzchnia użytków rolnych zajmuje 74% powierzchni gminy, z czego blisko 80% stanowią grunty orne. Podstawową funkcją przestrzenną poszczególnych miejscowości jest produkcja rolnicza uzupełniona podstawową funkcją usługową. Udział powierzchni gruntów leśnych w gminie wynosi 22%. Największe kompleksy leśne występują we wschodniej i południowej części gminy. Niewielkie enklawy leśne występują również w południowo-zachodnim fragmencie gminy. W krajobrazie gminy dominującą formą są rozległe użytki rolne otaczające zespoły osadnicze. Na północnym krańcu gminy w okolicy wsi Zagórze i Goszczowa na stosunkowo niewielkim obszarze naturalny krajobraz został przekształcony w wyniku prowadzenia działalności górniczej związanej z wydobyciem piaskowca.
Sieć osadnicza jest równomiernie rozmieszczona na obszarze gminy. Najważniejszym ośrodkiem osadniczym skupiającym oprócz funkcji mieszkaniowej funkcje usługowe są Wielgomłyny. Miejscowość gminna z racji swojej lokalizacji oraz administracyjnego znaczenia pełni rolę lokalnego ośrodka stymulującego rozwój sąsiadujących wsi. Skupia większość urzędów i instytucji, w tym: Urząd Gminy, Gminną Bibliotekę Publiczną, Gminny Ośrodek Zdrowia oraz jednostki oświatowe. Położenie w centralnej części gminy zapewnia dostępność najważniejszych usług dla wszystkich mieszkańców gminy. Poza miejscowością gminną największe wsie sołeckie to Krzętów, Niedośpielin, Myśliwczów. Większość sołectw ma charakter typowo rolniczy, który uzupełnia funkcja mieszkaniowo-usługowa oraz rzemiosło. Wyjątkiem są wsie Niedośpielin i Wólka Bankowa w których zlokalizowane są duże zakłady przetwórstwa mięsnego.
Na obszarze gminy przeważa zabudowa zagrodowa uzupełniania przez tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Tereny zabudowy wielorodzinnej zlokalizowane są na terenie miejscowości Niedośpielin i Wielgomłyny. Zabudowę mieszkaniową uzupełniają tereny usługowe w poszczególnych miejscowościach oraz zabudowa produkcyjna. Największe zakłady produkcyjne znajdują się w miejscowościach Niedośpielin i Wólka Bankowa.
W większości miejscowości dominuje zabudowa w postaci pasm wzdłuż dróg. Wyjątek stanowią Wielgomłyny, których rozplanowanie jest bardziej złożone z czytelnym centrum na skrzyżowaniu głównych szlaków komunikacyjnych przecinających miejscowość.

7.7 Hydrologia i hydrogeologia

Wody powierzchniowe

Gmina Wielgomłyny leży na obszarze Dorzecza Wisły, w Regionie Środkowej Wisły. Główną rzeką na obszarze gminy jest Pilica płynąca we wschodniej części gminy o kierunku spływu z

południa na północ. Do największych cieków wodnych, będących jednocześnie dopływami Pilicy, zaliczyć można rzeki: Biestrzykówka, Struga, Baryczka.
Sieć hydrograficzną gminy uzupełniają ponadto liczne mniejsze strumienie i cieki, a także szereg zbiorników wodnych i drobnych zagłębień bezodpływowych - oczek wodnych. Są wykorzystywane głównie jako zbiorniki hodowlane. Na obszarach zatorfionych i terenach podmokłych, jak również w dolinach rzecznych, znajdują się liczne rowy melioracyjne. Rzeki i cieki wodne przepływające przez gminę mają charakter rzek nizinnych o bardzo małym spadku. Często swobodnie meandrują w szerokich, płaskich dolinach, wypełnionych młodymi aluwiami. Spotyka się tu również bezodpływowe, okresowe cieki. W dolinach rzek panują skomplikowane stosunki hydrograficzne. Świadczą o tym dwudzielne koryta, starorzecza, zabagnienia, stawy i groble. Doliny cieków na wielu odcinkach są zmeliorowane. W obrębie dolin zlokalizowanych jest szereg sztucznych zbiorników wodnych (np. we wsi Borowiec).

Długość cieków przepływających przez gminę Wielgomłyny

Lp.	Nazwa rzeki	Rząd	Długość cieku [m]
1.	Pilica	2	345 075,62
2.	Silniczka	3	27 397,55
3.	Struga	4	15 002,24
4.	Dopływ spod Wymysłowa	5	4 303,92
5.	Baryczka	3	3 852,01
6.	Biestrzykówka	3	19 118,59
7.	Struga	4	13 022,32
8.	Dopływ z Odrowęża	5	9 358,74
9.	Dopływ w Pratkowicach	3	3 721,11
10.	Dopływ z Trzebiec	4	4 405,30

Teren gminy Wielgomłyny jest położony na obszarze 4 zlewni jednolitych części wód powierzchniowych.

Jednolite Części Wód Powierzchniowych w zasięgu, których leży gmina Wielgomłyny

Lp.	Kod JCWP	Nazwa JCPW
1.	RW2000112545399	Pilica od Zwleczy do zb. Sulejów
2.	RW2000062543529	Struga Strzelecka
3.	RW200006254349	Biestrzykówka
4.	RW200006254329	Silniczka

<u>Wody podziemne</u>
Cały obszar gminy Wielgomłyny znajduje się w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 408 Niecka Miechowska NW, w ramach którego wyróżnia się dwa piętra wodonośne. Czwartorzędowe związane jest z dolinami rzecznymi i wysoczyznami, które budują piaski rzeczne oraz wodnolodowcowe plejstocenu i holocenu. Zwierciadło wód ma charakter swobodny. Zasilanie następuje głównie w wyniku infiltracji wód opadowych, a strefami drenażu są rzeki: Pilica, Biestrzykówka, Struga, Baryczka oraz liczne rowy

melioracyjne. Podstawowym poziomem użytkowym są wody ujmowane z utworów kredy. Budują go spękane margle, opoki, opoki margliste i wapienie. Jest to poziom o charakterze szczelinowo-porowym. Ze względu na zróżnicowaną podatność skał na spękanie, przepuszczalność osadów kredy górnej zmienia się zarówno w pionie jak i poziomie. Zwierciadło wody pozostaje miejscowo w więzi hydraulicznej z utworami czwartorzędowymi Są to wody o charakterze swobodnym, natomiast w miejscach gdzie w stropie utworów spękanych znajduje się trzeciorzędowa nieprzepuszczalna zwietrzelina bądź płaty glin czwartorzędowych, występują jako naporowe. Miąższość warstwy jest dość zróżnicowana i wynosi od około 22 m w Niedośpielinie do ponad 70 m w Wielgomłynach. Zasilanie odbywa się tu poprzez infiltrację wód opadowych bezpośrednio na wychodniach utworów kredowych, bądź pośrednio przez przepuszczalne utwory czwartorzędu.

Gmina Wielgomłyny znajduje się w całości w zasięgu Jednolitej Części Wód Podziemnych JCWPd nr 84.

Charakterystyka JCWPd na terenie gminy Wielgomłyny

numer JCWPd	84
powierzchnia [km^2]	4 265,59
obszar dorzecza	obszar dorzecza Wisły
region wodny	Środkowej Wisły
obszar bilansowy	Przemsza, Wisła od Skawy do Dunajca, Wisła od Dunajca do Wisłoki, Górna Warta, Widawka, Ner, Pilica, Bzura
zidentyfikowane presje znaczące wynik analizy znaczących oddziaływań – JCWPd	presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem, gospodarką komunalną lub przemysłem
rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWPd	chemiczna
ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	niezagrożona

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP)
Teren gminy Wielgomłyny leży w zasięgu zbiornika wód podziemnych GZWP nr 408 Niecka Miechowska (część NW).

Charakterystyka GZWP na terenie gminy Wielgomłyny

nazwa GZWP	Niecka Miechowska (część NW)
województwo	łódzkie, śląskie, świętokrzyskie
powiat	radomszczański, piotrkowski, częstochowski, zawierciański, włoszczowski
numer JCWPd (wg podziału na 172 części)	83, 84, 99
jednostka hydrogeologiczna wg	prowincja Wisły: SŚWW – region środkowej Wisły

Paczyńskiego, Sadurskiego (2007)	– subregion wyżynny; prowincja Odry: SWW – region Warty – subregion wyżynny
jednostka hydrogeologiczna wg Kleczkowskiego (1990a, b), zmieniona	pasmo zbiorników Wyżyn Polskich (GZWP w paśmie wyżyn)
zlewnia powierzchniowa (II rzędu wg MphP)	Pilicy, Warty, prawobrzeżna Wisły od Wieprza do Narwi
prowincja i makroregion fizycznogeograficzne wg Kondrackiego (2002)	Wyżyny Polskie (34): Niecka Nidziańska (342.1)
typ zbiornika	szczelinowy
stratygrafia	kreda górna
klasa jakości wody (wg rozporządzenia MŚ z dnia 23 lipca 2008 r.)	I–III
wodoprzewodność [m^2 /d]	50–200
moduł jednostkowy zasobów dyspozycyjnych [m^3/d × km^2]	164
szacunkowe zasoby dyspozycyjne [m^3/d]	466 000
podatność zbiornika na antropopresję	od bardzo podatnego do średnio i mało podatnego

7.8 Zaopatrzenie w wodę

Zapotrzebowanie na wodę i rozbudowę sieci wodociągowej dla potrzeb miasta i gminy Wielgomłyny zapewniają istniejące ujęcia wody.

Na terenie gminy Wielgomłyny funkcjonują trzy ujęcia wody tj.:

- ujęcie wody Wielgomłyny,
- ujęcie wody Sokola Góra,
- ujęcie wody Zagórze.

Ujęcie wody Wielgomłyny zaopatruje w wodę mieszkańców w następujących miejscowościach: Wielgomłyny, Niedośpielin, Zalesie, Sroków, Myśliwczów, Kolonia Myśliwczów, Anielin, Rogi, Wola Kuźniewska, Odrowąż oraz Popielarnia.
Ujęcie wody Sokola Góra zaopatruje w wodę mieszkańców w następujących miejscowościach: Sokola Góra, Trzebce, Perzyny, Kruszyna, Borowiec, Rudka, Pratkowice, Krzętów, Wola Życińska oraz Błonie.
Ujęcie wody Zagórze zaopatruje w wodę mieszkańców w następujących miejscowościach: Zagórze, Goszczowa, Niwa Goszczowska, Niwa Zagórska, Wólka Włościańska, Grabowie, Wólka Bankowa, Karczów, Zawodzie, Kubiki oraz w gminie Kobiele Wielkie miejscowości Biestrzyków Mały i Biestrzyków Wielki.

7.9 Warunki klimatyczne

Warunki klimatyczne gminy wykazują zasadnicze podobieństwo do cech klimatu całego rejonu Polski środkowej.
Na obszarze gminy średnia roczna temperatura powietrza wynosi 7.5°C, zaś amplituda

roczna waha się od 21°C do 23°C. Czas zalegania pokrywy śnieżnej waha się od 60 do 80 dni, a długość okresu wegetacyjnego 200-210 dni. Średnia roczna suma opadów atmosferycznych kształtuje się w wysokości 605-651 mm. Wyniki obserwacji wielkości opadów na posterunku zlokalizowanym w miejscowości Silniczka, gm. Żytno prowadzonej w latach 1951-1997 wskazują, iż średni roczny opad z wielolecia wynosi 612 mm.
We wszystkich miesiącach sumy promieniowania słonecznego docierającego do powierzchni czynnej są mało zróżnicowane. W przebiegu rocznym najmniej energii promieniowania słonecznego dociera do powierzchni ziemi w grudniu, a najwięcej w czerwcu. Przeciętnie w skali roku jest 35-40 dni pogodnych oraz około 140 dni pochmurnych.
Na obszarze gminy w skali roku przeważają wiatry wiejące z kierunku zachodniego (ponad 20% częstości) i południowo-zachodniego (10-12%). Stosunkowo często występuje napływ powietrza ze wschodu (ponad 10%) oraz południowego wschodu. Co znamienne, zauważalna jest zmienność kierunków wiatru w zależności od poru roku. W miesiącach wiosennych przeważają wiatry wiejące z kierunków północnych, których częstość spada w okresie jesieni. Wiatry wschodnie najczęściej zdarzają się wiosną i jesienią, ale występują w ciągu całego roku. Jest to zazwyczaj skutkiem istnienia wyżu nad Europą wschodnią sięgającego klinem aż nad obszar Polski. Średnie prędkości wiatrów na omawianym obszarze wynoszą 3-4 m/s.
Długość okresu wegetacyjnego wynosi około 210 dni w roku. Warunki bioklimatyczne są korzystne.

7.10 Szata roślinna

Szata roślinna jest jednym z najbardziej przeobrażonych elementów środowiska przyrodniczego gminy. W krajobrazie gminy dominują siedliska rolnicze zajęte na pola uprawne. Porastająca ją roślinność to gatunki typowe i pospolite dla regionu. Gatunki segetalne takie jak: chaber bławatek, mak polny, mak piaskowy, bylica pospolita stanowią podstawowy komponent florystyczny tych siedlisk.
Na kształt szaty roślinnej gminy ogromny wpływ mają lasy. Ich udział w ogólnej powierzchni gminy wynosi blisko 22,2 %. Największe, zwarte powierzchniowo zbiorowiska roślinności leśnej znajdują się we wschodniej części gminy. Lasy w gminie pełnią przede wszystkim funkcję gospodarczą, ale spełniają też istotną rolę krajobrazową i ekologiczną. Zróżnicowanie typów siedliskowych w całej gminie jest dosyć znaczne, ale najliczniej reprezentowanymi typami są zbiorowiska borowe i lasy mieszane. Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna, a na siedliskach wilgotnych dominuje olsza czarna. Drzewostan uzupełniają takie gatunki jak brzoza, dąb, olsza, modrzew czy buk. W warstwie podszytu wyróżniającymi gatunkami są kruszyna pospolita, jarząb pospolity, czeremcha pospolita, świerk pospolity, jałowiec. Runo leśne zbudowane jest w większości także z gatunków pospolitych i charakterystycznych dla regionu, w szczególności różne gatunki mchów, paprocie czy trawy.
Teren gminy Wielgomłyny znajduje się w zarządzie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Łodzi, w granicach nadleśnictwa Radomsko. Nadzór nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa sprawuje Starosta. Gospodarkę leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa prowadzi się w oparciu o Uproszczone Plany Urządzenia Lasów lub decyzje administracyjne określające zadania z zakresu gospodarki leśnej wydane na podstawie Inwentaryzacji Stanu Lasu. Ww. dokumenty (UPUL i ISL) opracowywane są na okres 10 lat.
Zbiorowiska łąkowe skupione są głównie w dolinach rzek: Pilicy, Strugi i Biestrzykówki oraz

bezimiennych cieków wodnych. Łąki są elementem antropogenicznym w krajobrazie, powstały w miejscu wycięcia lasów użyźniane są corocznymi zalewami wód wiosennych. Zbiorowiska te odznaczają się szczególnymi walorami przyrodniczymi, umożliwiają zachowanie dużej bioróżnorodności oraz pełnią funkcje wodno- i glebochronne, hydrologiczne, klimatyczno-higieniczne i krajobrazowe. Specyficznymi walorami przyrodniczymi odznaczają się występujące głównie w dolinach cieków, rzadziej w zagłębieniach bezodpływowych zespoły roślinności szuwarowotorfowiskowej. Stwarzają one możliwości bytowania dla bogatego zespołu zwierząt związanych ze środowiskiem wodno–błotnym.

Duże znaczenie mają zadrzewienia nie będące zbiorowiskami leśnymi. Są to:

- zadrzewienia przywodne, ciągnące się wzdłuż cieków wodnych (wierzby, olsze,
- brzozy, kruszyna),
- zadrzewienia przydrożne, towarzyszące ciągom komunikacyjnym,
- zadrzewienia śródpolne, często porastające tereny nie użytkowane rolniczo i miedze (zarośla tarniny, dzikiej róży, jeżyn, derenia, pojedyncze drzewa).

Na całym omawianym obszarze grupą wykazującą silną ekspansję są rośliny synantropijne tj. związane z siedliskami stworzonymi przez człowieka (np. pola, ogrody, nieużytki, nasypy, drogi, podwórza, śmietniki). W najniższym piętrze występuje roślinność synantropijna pochodzenia ruderalnego, w piętrze średnim - krzewy, w tym również sadzone w postaci żywopłotów, piętro najwyższe stanowią kompleksy zielni wysokiej – drzew sadzone w układach kępowych lub szpalerowych.

7.11 Fauna

Ostoją zwierząt na terenie gminy Wielgomłyny są głównie lasy, zadrzewienia oraz wszelkie zbiorniki wód płynących i stojących jak również tereny podmokłe. Fauna ssaków związanych ze zbiorowiskami leśnymi jest bardzo zróżnicowana. Występują tu duże parzystokopytne i drobne ssaki z rzędów: owadożerne, nietoperze, gryzonie, a także małe i średnie drapieżne. W kompleksach leśnych występuje jeleń. Najliczniejszym przedstawicielem tego rzędu jest sarna. Z rzędu owadożernych występują: jeż wschodni, kret i ryjówki. Z gryzoni można wymienić: nornice rudą, mysz leśną i mysz zaroślową oraz wiewiórkę rudą. Bogactwo fauny krajobrazu rolniczego zależy przede wszystkim od stopnia jego mozaikowatości oraz intensywności prowadzonej tam gospodarki. Najliczniejszymi ssakami na terenie upraw rolnych są gryzonie gatunków łownych. Występują tutaj królik, zając oraz pełna populacja sarny.

Gatunki ptaków bytujących na obszarze gminy należą do awifauny synantropijnej oraz typowej dla różnego rodzaju zadrzewień, zlokalizowanych także w pobliżu siedzib ludzkich (np. parki, ogrody). Są to gatunki pospolite, osiągające wysokie liczebności w Polsce i w regionie takie jak sierpówka, rudzik, kapturka, bogatka, modraszka, pełzacz ogrodowy, mazurek, zięba, drozdy, szpaki.

7.12 Formy ochrony przyrody

Na terenie gminy Wielgomłyny występują następujące formy ochrony przyrody:

- Obszary Natura 2000 - Dolina Górnej Pilicy;
- Obszary Chronionego Krajobrazu:
  - Przedborski (łódzkie),
  - Doliny Widawki,

- Piliczański,
- Użytki ekologiczne: 5 szt.,
- Pomniki przyrody – 3 szt.

Istotnym elementem środowiska objętym obszarową formą ochrony jest rezerwat przyrody Góra Chełmo zlokalizowany na obszarze gminy Masłowice zaraz przy granicy z gminą Wielgomłyny.

7.12.1 Obszar Natura 2000

Wzdłuż rzeki Pilicy na terenie gminy Wielgomłyny znajduje się Obszar Natura 2000 Dolina Górnej Pilicy. Występują tutaj duże, w większości naturalne kompleksy leśne (grądy, lasy mieszane świeże i wilgotne oraz w dolinach rzecznych - lasy łęgowe i olsy). Meandrująca rzeka Pilica, której towarzyszą liczne starorzecza, tworzy malowniczą dolinę. Wzdłuż koryta ciągną się gęste zarośla wierzbowe oraz lasy nadrzeczne, o silnie zróżnicowanych drzewostanach, którym towarzyszą podmokłe łąki, charakteryzujące się dużą różnorodnością biologiczną: bogactwem fauny i flory, zwłaszcza gatunków związanych z siedliskami wilgotnymi. Powierzchnia licznych bagien i torfowisk systematycznie się kurczy w wyniku naturalnych zmian sukcesyjnych oraz zabiegów melioracyjnych.
Ostoja obejmuje jeden z większych ciągów ekologicznych zlokalizowanych w naturalnych dolinach rzecznych w kraju. Występują tutaj zbiorowiska łąkowe (6410 i 6510), bardzo dobrze zachowane lasy łęgowe, bory bagienne, rzadziej bory chrobotkowe. Obszar ma też znaczenie dla ochrony starorzeczy. W ostoi zlokalizowane są liczne populacje gatunków roślin chronionych i ginących (ponad 60). Dolina Górnej Pilicy należy do najistotniejszych ostoi fauny w Polsce środkowej. Jedne z najliczniejszych i najlepiej zachowanych populacji w tej części kraju mają tu: bóbr europejski Castor fiber, traszka grzebieniasta Triturus cristatus, kumak nizinny Bombina bombina, minóg ukraiński Eudontomyzon mariae, koza Colitis taenia, głowacz białopłetwy Cottus gobio, trzepla zielona Ophiogomphus cecilia, czerwończyk fioletek Lycaena helle i zatoczek łamliwy Anisus vorticulus. Przy czym populacje trzepli zielonej, czerwończyka fioletka i zatoczka łamliwego należą do kluczowych w skali kraju. Wśród rozlewisk Dolinie Pilicy występują liczne mikrosiedliska dogodne dla występowania poczwarówki jajowatej Vertigo moulinsiana. Pilica i jej dopływy są dobrym siedliskiem dla występowania skójki gruboskorupowej Unio crassus. Istotne w skali regionu są populacje: pachnicy dębowej Osmoderma eremita, piskorza Misgurnus fossilis, modraszka telejusa Maculinea teleius i modraszka nausitousa Maculinea nausithous. Potwierdzenia wymaga występowanie podawanych z terenu ostoi: kreślinka nizinnego Graphoderus bilineatus i kozy złotawej Sabanajewia aurata. Ostoja posiada bogaty zestaw gatunków owadów i innych organizmów wpisanych na czerwoną listę lub wymienianych w załącznikach do konwencji międzynarodowych. W "Dolinie Górnej Pilicy" licznie reprezentowane są przyrodniczo cenne gatunki ptaków.

Obszar Natura 2000 Dolina Górnej Pilicy

nazwa	Dolina Górnej Pilicy
kod obszaru	PLH260018
rodzaj ochrony	Dyrektywa siedliskowa
data wyznaczenia w Polsce	2023-05-12

powierzchnia [ha]	11193,22
powiaty	radomszczański, zawierciański, włoszczowski, częstochowski, jędrzejowski
gminy	Lelów, Wielgomłyny, Słupia (Jędrzejowska), Secemin, Żarnowiec, Krasocin, Żytno, Masłowice, Koniecpol, Moskorzew, Kluczewsko, Włoszczowa, Przedbórz, Szczekociny
dane aktu prawnego o ustanowieniu	Decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE)
dane pozostałych aktów prawnych	Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 10 marca 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dolina Górnej Pilicy (PLH260018)
Plan zadań ochrony albo plan ochrony	NIE

7.12.2 Obszary Chronionego Krajobrazu

Na terenie gminy Wielgomłyny występują trzy obszary chronionego krajobrazu.

Przedborski Obszar Chronionego Krajobrazu wraz z parkiem jest jednym z najcenniejszych obszarów w środkowej Polsce. Odznacza się dużą zmiennością budowy geologicznej i rzeźby terenu, co wpływa na zróżnicowanie innych elementów środowiska przyrodniczego: wód podziemnych i powierzchniowych, gleb, klimatu, szaty roślinnej i świata zwierząt. Występują tu obok siebie formy rzeźby o charakterze typowym dla niżu, jak też elementy rzeźby wyżynnej, stanowiący malowniczy krajobraz, oznaczający się dużą różnorodnością i pięknymi punktami widokowymi. Centralną oś morfologiczną obszaru zajmuje Pasmo Przedborsko-Małogoskie zbudowane z wapieni górno jurajskich oraz kredowych piaskowców, gdzie wysokości bezwzględne terenu przekraczają 250 m n.p.m. W części płń. obszaru występują elementy typowe dla nizin: płaskie powierzchnie zbudowane z utworów wodnolodowcowych (nierzadko zwydmione), rozległe zabagnione obniżenia oraz wyniesienia zbudowane z utworów górnotriasowych jury dolnej. W strefie płd. występuje obniżenie Niecki Włoszczowskiej, przecięte dolinami rzek Pilicy i Czarnej Włoszczowskiej, gdzie na kredowym podłożu zalegają osady czwartorzędowe, w tym piaski przewiane w wydmach. Różnorodność warunków siedliskowych w obszarze sprawia silne zróżnicowanie i bogactwo szaty roślinnej. Fitocenozy leśne reprezentują olsy, łęgi, grady, bory sosnowe i bory mieszane. Natomiast zbiorowiska nieleśne tworzą różnorodne zespoły łąkowe, zbiorowiska wodne i bagienne, torfowiskowe i ciepłolubnych muraw kserotermicznych. Na Obszarze Chronionego Krajobrazu występuje szereg gatunków zwierząt objętych ochroną prawną. Prowadzona jest też gospodarka łowiecka realizowana w poszczególnych obwodach.

Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Widawki obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na

możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnioną funkcję korytarzy ekologicznych.

W *Obszarze chronionego krajobrazu Piliczański* ochroną objęto tereny ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnioną funkcję korytarzy ekologicznych.

Obszary chronionego krajobrazu na terenie gminy Wielgomłyny

nazwa	Przedborski (łódzkie)	Doliny Widawki	Piliczański
powiaty	radomszczański	radomszczański, piotrkowski, łaski, bełchatowski	opoczyński, radomszczański, piotrkowski, konecki
gminy	Wielgomłyny, Przedbórz, Żytno, Masłowice	Wola Krzysztoporska, Wielgomłyny, Gomunice, Masłowice, Widawa, Gorzkowice, Kamieńsk, Kleszczów, Łęki Szlacheckie, Zelów, Kobiele Wielkie, Dobryszyce, Bełchatów (gmina wiejska), Kluki, Szczerców, Kodrąb, Rusiec	Aleksandrów, Żarnów, Wielgomłyny, Kobiele Wielkie, Przedbórz, Żytno, Końskie, Masłowice, Paradyż
data wyznaczenia	2002-08-04	1998-01-01	2009-04-15
powierzchnia [ha]	5417,00	41390,00	43790,00
akt prawny o wyznaczeniu	Rozporządzenie Nr 9/2002 Wojewody Łódzkiego z dnia 9 lipca 2002 r. w sprawie określenia granic Przedborskiego Parku Krajobrazowego i ustanowienia planu ochrony Przedborskiego Parku Krajobrazowego w województwie łódzkim oraz wyznaczenia Przedborskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu	Rozporządzenie Nr 59/2007 Wojewody Łódzkiego z dnia 4 grudnia 2007 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Widawki	Rozporządzenie Nr 8/2009 Wojewody Łódzkiego z dnia 24 marca 2009 r. w sprawie wyznaczenia Piliczańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu
plan ochrony	nie	nie	nie

7.12.3 Użytki ekologiczne

Na terenie gminy Wielgomłyny występuje 5 użytków ekologicznych.

Użytki ekologiczne na terenie gminy Wielgomłyny

Lp.	data ustanowienia	rodzaj użytku	powierzchnia [ha]	lokalizacja	dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu
1.	1996-11-23	bagno	1,72	Rogi, działka nr 221	Rozporządzenie Nr 5/96 Wojewody piotrkowskiego z 04.11.1996 r. w sprawie uznania za zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz za użytki ekologiczne
2.	1996-11-23	bagno	0,70	w leśnictwie Kruszyna, gmina Wielgomłyny: w oddz. 231 b	
3.	1996-11-23	bagno	0,62	Rogi, działka nr 221	
4.	2002-01-13	bagno	0,62	Wola Kuźniewska, działka nr 951	Rozporządzenie Nr 57/2001 Wojewody Łódzkiego z 17.12.2001 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne
5.	2002-01-13	bagno	0,38	Wola Kuźniewska, działka nr 951	

7.12.4 Pomniki Przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie (art. 40 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody). W tabeli poniżej znajduje się wykaz pomników w gminie.

Pomniki przyrody na terenie gminy Wielgomłyny

Lp.	data	opis	lokalizacja
1.	1988-01-14	pojedyncze drzewo z gatunku dąb szypułkowy - *Quercus robur* wysokość: 35 m, pierśnica: 244 cm, obwód: 767 cm	Wielgomłyny, teren plebanii
2.	1988-01-14	2 drzewa z gatunku dąb szypułkowy *Quercus robur* *w*ysokość: od 20 do 30 m, pierśnica: od 127 cm do 258 cm, obwód: 528 cm i 499 cm	Odrowąż, park przy dworze,2 dęby szypułkowe dz. ewid. 188, cis na dz. 132
3.	1996-11-23	11 drzew z gatunku dąb szypułkowy - *Quercus robur.* *w*ysokość: po 28 m, pierśnica: 168	Krzętów, przy leśniczówce Krzętów, dwa z jedenastu drzew pomnikowych (dąb szypułkowy)

		cm i 159, obwód: od 399 cm do 811 cm.	całkowicie zamarły, obecnie stanowią one martwy pomnik przyrody

7.13 Powiązania ekologiczne

W przestrzeni przyrodniczej ważną rolę spełniają korytarze ekologiczne. System obszarów obejmuje przede wszystkim doliny i pradoliny rzek, którymi mogą przemieszczać się organizmy zwierzęce i diaspory roślinne oraz rozległe tereny (np. puszcze, duże kompleksy łąk, bagien), w których skupia się zasadnicza część różnorodności biologicznej. Korytarze ekologiczne, aby spełniały swoją funkcję, muszą tworzyć sieć powiązanych przestrzennie obszarów.

Główne cele wyznaczania i ochrony korytarzy to:

- przeciwdziałanie izolacji obszarów przyrodniczo cennych i zapewnienie funkcjonalnych połączeń między poszczególnymi regionami kraju,
- zapewnienie możliwości funkcjonowania stabilnych populacji gatunków roślin i zwierząt,
- ochrona i odbudowa bioróżnorodności w kraju i Europie,
- stworzenie spójnej sieci obszarów chronionych, które zapewnią optymalne warunki do życia możliwie dużej liczbie gatunków.

Przez Gminę Wielgomłyny przebiegają również bardzo ważne korytarze ekologiczne. Korytarze ekologiczne mają za zadanie umożliwienie migracji roślin i zwierząt.

Korytarze o znaczeniu międzynarodowym i krajowym

W ramach *Projektu korytarzy ekologicznych łączących europejską sieć Natura 2000 w Polsce*, opracowanego w 2005 r. i zaktualizowanego w 2011 r. w Zakładzie Badań Ssaków PAN na zlecenie Ministra Środowiska, pod redakcją Jędrzejewskiego, przez teren gminy Przedbórz przechodzi krajowy Korytarz Południowo-Centralny (KpdC). Korytarz ten łączy Roztocze z Lasami Janowskimi, Puszczą Sandomierską i Świętokrzyską, Przedborskim Parkiem Krajobrazowym, Załęczańskim Parkiem Krajobrazowym, schodzi do Lasów Lublinieckich i Borów Stobrawskich, sięgając do Lasów Milickich, Doliny Baryczy i Borów Dolnośląskich.

Korytarze o znaczeniu regionalnym

Ważną rolę w zachowaniu łączności przestrzennej struktur ekologicznych odgrywają korytarze rangi regionalnej. Naturalnymi korytarzami ekologicznymi tego typu są przede wszystkim doliny rzeczne. Korytarze regionalne odgrywają ważną rolę łącznikową dla obszarów naturalnych i cennych przyrodniczo oraz chronionych w skali kraju i ponadkrajowej.

Korytarze o znaczeniu lokalnym

Na terenie gminy występują także tereny spełniające funkcję lokalnych ciągów ekologicznych zapewniających łączność pomiędzy terenami o istotniejszym znaczeniu. Są to lokalne płaty leśne, tereny podmokłe oraz użytki zielone i doliny lokalnych, często okresowych cieków lub rowów melioracyjnych porośnięte krzewami bądź drzewami, wąwozy, szpalery drzew na miedzach i inne tereny aktywne biologicznie. Odgrywają one zasadniczą rolę dla zachowania

lokalnych populacji różnych gatunków i siedlisk, stanowiąc przestrzeń migracji organizmów na mniejszych odległościach.

7.14 Zasoby krajobrazowego

Europejska Konwencja Krajobrazowa podkreśla znaczenie krajobrazu jako podstawowego komponentu europejskiego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego. Krajobraz jest jednym z istotnych elementów kształtujących jakość życia ludzi. Ochrona krajobrazu wymaga podjęcia działań na rzecz zachowania i utrzymania ważnych lub charakterystycznych cech krajobrazu oraz ukierunkowania i harmonizowania zmian, które wynikają z procesów społecznych, gospodarczych i środowiskowych. Na ogólną fizjonomię krajobrazu wpływa ukształtowanie terenu, wartości przyrodnicze (szata roślinna), sposób użytkowania terenu oraz wartości kulturowe.

Atrakcyjność krajobrazu naturalnego, obszary leśne, rozległe użytki zielone oraz pola czy doliny rzeczne stanowią o niezwykłych walorach krajobrazowych i przyrodniczych gminy Wielgomłyny.

Do bardziej atrakcyjnych krajobrazowo i przyrodniczo terenów należą doliny rzek: Pilicy, Biestrzykówki wraz z dopływami i cieków wraz z towarzyszącymi im terenami łąki i pastwisk, kompleksy leśne zlokalizowane we wschodniej i południowej części gminy, stanowiące korytarze ekologiczne i wentylacyjno – klimatyczne.

Atrakcyjność turystyczną gminy podnoszą liczne zabytki kultury materialnej.

8. STAN ZASOBÓW I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA

8.1 Stan środowiska

Biorąc pod uwagę zdrowie ludzi najistotniejsze znaczenie mają zanieczyszczenia wody pitnej, w mniejszym stopniu zanieczyszczenia powietrza. Natomiast dla funkcjonowania ekosystemów podstawowe znaczenie mają zanieczyszczenie powietrza lub wód powierzchniowych, które wpływają na procesy życiowe roślin i zwierząt, oraz zmieniające stan środowiska, takie jak eutrofizacja, powodująca niekorzystne zmiany w ekosystemie wód, zakwaszenie oraz uciążliwości powodowane hałasem.

<u>Powietrze atmosferyczne</u>

Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności poprzez utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach oraz zmniejszenie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska oceny stanu powietrza dokonywane są w ramach państwowego monitoringu środowiska. Oceny dokonuje się w strefach, w tym w aglomeracjach.

Na terenie województwa mazowieckiego wydzielone zostały 2 strefy, gmina Wielgomłyny została zaliczona do strefy łódzkiej.

Klasyfikacja strefy łódzkiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia za rok 2024

Rok	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
	NO_2	SO_2	CO	C_6H_6	Pył PM 2,5	Pył PM 10	BaP	As	Cd	Ni	Pb	O_3

2024	A	A	A	A	C1	A	C	A	A	A	A	A	D2

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim za rok 2024

Do rocznej oceny jakości powietrza, poza pomiarami w stacjach automatycznych i manualnych, wykorzystano metody modelowania matematycznego, uwzględniające rzeźbę terenu oraz wpływ pól meteorologicznych zmiennych w czasie i przestrzeni na transport zanieczyszczeń, uzyskując tym samym szczegółowe wyniki imisji zanieczyszczeń powietrza dla całego województwa. Zgodnie z wynikami ww. modelowania na terenie gminy Wielgomłyny w 2024 r. stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów długoterminowych stężeń ozonu wg kryterium ochrony zdrowia ludzi oraz ochrony roślin, na co miały wpływ przede sprzyjające warunki meteorologiczne (m.in. wysokie nasłonecznienie, niska prędkość wiatru) oraz przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym PM10 oraz przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5.
Dla pozostałych zanieczyszczeń tj. dwutlenku siarki, tlenku węgla, benzenu, tlenków azotu, ozonu oraz benzo(a)pirenu, ołowiu, arsenu, kadmu i niklu w pyle zawieszonym PM10 odpowiednio poziomy dopuszczalne lub docelowe zostały dotrzymane. W ocenie uzyskały klasę A.

Wody powierzchniowe

Jakość wód powierzchniowych zależna jest od wielu czynników, zarówno naturalnych, jak i antropogenicznych. Chemizm wód determinują: budowa geologiczna zlewni, klimat, typ gleb występujących w sąsiedztwie cieku, a także urbanizacja, uprzemysłowienie i rolnictwo. Istotny wpływ na zanieczyszczenie wód ma ilość pobieranej wody oraz odprowadzanie ścieków bytowo-gospodarczych i przemysłowych, a także ingerencja w budowę koryta rzeki.

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach PMŚ wynika z ustawy Prawo wodne. Badania prowadzone przez GIOŚ mają na celu przede wszystkim dostarczenie wiedzy o stanie ekologicznym (lub potencjalnie ekologicznym) i stanie chemicznym rzek w województwie, niezbędnej do gospodarowania wodami w dorzeczach, w tym do ich ochrony przed eutrofizacją i zanieczyszczeniami antropogenicznymi.

W układzie zlewniowym, obszar gminy znajduje się w zasięgu czterech jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) rzecznych:

- Pilica od Zwleczy do zb. Sulejów, RW2000112545399;
- Struga Strzelecka, RW2000062543529,
- Biestrzykówka, RW200006254349,
- Silniczka, RW200006254329.

Charakterystyka Jednolitych Części Wód Powierzchniowych w gminie Przedbórz

numer i nazwa JCWP	Pilica od Zwleczy do zb. Sulejów RW2000112545399	Struga Strzelecka RW2000062543529
status	NAT – naturalna część wód	NAT – naturalna część wód
stan	stan chemiczny poniżej dobrego	stan chemiczny poniżej dobrego
rodzaj presji	**presje troficzne** - nawożenie i	**presje troficzne** - nawożenie i

determinującej stan wód	depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone), **presje chemiczne** - rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; rozproszone - rolnictwo, leśnictwo; nieznane (substancje zakazane);	depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe), **presje hydromorfologiczne** - obiekty mostowe - rzeki pozostałe, **presje chemiczne** - rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; rozproszone - rolnictwo, leśnictwo;
cele środowiskowe	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych, stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry,	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D, tan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w),fluoranten(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	zagrożona	zagrożona
odstępstwa	tak, dla danej JCWP zostało ustanowione odstępstwo z art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej (odroczenie terminu)	jak, dla danej JCWP zostało ustanowione odstępstwo z art. 4 ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej (mniej rygorystyczny cel)
Jcw przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	NIE – JCWP nieprzeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	NIE – JCWP nieprzeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi
Jcw przeznaczone	TAK - JCWP przeznaczona do celów rekreacyjnych, w tym	NIE - JCWP nieprzeznaczona do celów rekreacyjnych, w tym

do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	kąpieliskowych	kąpieliskowych
obszary wyznaczone jako tereny wrażliwe na mocy dyrektywy 91/271/EWG - obszary wrażliwe na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych	TAK - cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód	TAK - cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód
obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu jest ważnym czynnikiem w ich ochronie	Tak - Sulejowski Park Krajobrazowy, Przedborski Park Krajobrazowy, Włoszczowsko-Jędrzejowski Obszar Chronionego Krajobrazu, Przedborski (łódzkie) Obszar Chronionego Krajobrazu, Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Widawki, Piliczański Obszar Chronionego Krajobrazu, Przedborski (świętokrzyskie) Obszar Chronionego Krajobrazu, Obszar Natura 2000 - Dolina Środkowej Pilicy, Obszar Natura 2000 - Dolina Górnej Pilicy, Obszar Natura 2000 - Ostoja Przedborska oraz użytki ekologiczne,	Tak - Przedborski (łódzkie) Obszar Chronionego Krajobrazu, Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Widawki, Piliczański Obszar Chronionego Krajobrazu, Obszar Natura 2000 - Dolina Górnej Pilicy,
obszary przeznaczone do ochrony gatunków	nie występują obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu	nie występują obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym

zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym	gospodarczym	

numer i nazwa JCWP	Biestrzykówka RW200006254349	Silniczka RW200006254329
status	NAT – naturalna część wód	NAT – naturalna część wód
stan	stan chemiczny poniżej dobrego	stan chemiczny dobry
rodzaj presji determinującej stan wód	**presje troficzne** - nawożenie i depozycja oraz źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone), **presje chemiczne** - rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski;	**presje hydromorfologiczne** - budowle piętrzące - rzeki główne, obiekty gospodarki wodnej (zbiorniki, stawy rybne) - rzeki główne;
cele środowiskowe	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [IO, MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D,	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D
ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	niezagrożona	zagrożona
odstępstwa	tak, dla danej JCWP zostało ustanowione odstępstwo z art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej (odroczenie terminu), tak, dla danej JCWP zostało ustanowione odstępstwo z art. 4 ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej (mniej rygorystyczny cel),	tak, dla danej JCWP zostało ustanowione odstępstwo z art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej (odroczenie terminu),
Jcw przeznaczone do poboru wody na	NIE – JCWP nieprzeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez	NIE – JCWP nieprzeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi

potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	ludzi	
Jcw przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	TAK - JCWP przeznaczona do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	NIE - JCWP nieprzeznaczona do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych
obszary wyznaczone jako tereny wrażliwe na mocy dyrektywy 91/271/EWG - obszary wrażliwe na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych	TAK - cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód	TAK - cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód
obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu jest ważnym czynnikiem w ich ochronie	Tak - Przedborski (łódzkie) Obszar Chronionego Krajobrazu, Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Widawki, Piliczański Obszar Chronionego Krajobrazu, Obszar Natura 2000 - Dolina Górnej Pilicy,	Tak - rezerwat przyrody Dębowiec, Przedborski Park Krajobrazowy, Przedborski (łódzkie) Obszar Chronionego Krajobrazu, Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Widawki, Piliczański Obszar Chronionego Krajobrazu, Przedborski (świętokrzyskie) Obszar Chronionego Krajobrazu, Obszar Natura 2000 - Dolina Górnej Pilicy, obszar Natura 2000 - Torfowiska Żytno obszar Natura 2000 - Ewina, Las Dębowiec, oraz użytki ekologiczne,

obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym	nie występują obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym	nie występują obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, 2022

Wody podziemne

Podstawowymi kierunkami środowiskowymi w odniesieniu do jednolitych części wód podziemnych jest utrzymanie lub poprawa ich jakości w celu zachowania dobrego stanu ilościowego oraz chemicznego. Badania w zakresie stanu chemicznego wód podziemnych prowadzone są w ramach monitoringu jakości wód podziemnych, który funkcjonuje jako podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska. Przedmiotem monitoringu są jednolite części wód podziemnych (JCWPd), w tym części uznane za zagrożone nieosiągnięciem dobrego stanu. Jednolita część wód podziemnych jest w dobrym stanie, jeżeli zarówno jej stan ilościowy jak i chemiczny, określono jako dobry.

Gmina Wielgomłyny położona jest w zasięgu Jednolitych Części Wód Podziemnych: JCWPd nr 84 (PLGW200084).

Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (2022) wody podziemne ww. JCWPd charakteryzują się dobrym stanem ilościowym i chemicznym oraz nie są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych (dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy).

JCWPd nr 84 znajdują się w wykazie wód podziemnych przeznaczonych do poboru na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi.

Charakterystyka JCWPd na terenie gminy Przedbórz

kod JCWPd	stan chemiczny	stan ilościowy	ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	zidentyfikowane presje znaczące
PLGW200084	dobry	dobry	niezagrożona	chemiczna - presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem, gospodarką komunalną lub przemysłem

źródło: Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, 2022

W 2022 roku Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring diagnostyczny stanu chemicznego wszystkich 174 jednolitych części wód podziemnych. Próbki wód podziemnych pobrano w 1404 punktach pomiarowych. Na terenie gminy Przedbórz nie wyznaczono punktów pomiarowych.

8.2 Ocena stanu środowiska, jego zagrożeń i możliwości ich ograniczeń

Główne zagrożenia środowiska występujące na terenie gminy Wielgomłyny to:

- niedostateczny rozwój sieci kanalizacyjnej. Spływ nieoczyszczonych ścieków bytowych niesie za sobą zagrożenie zanieczyszczenia wód podziemnych,

powierzchniowych oraz gleb, a tym samym siedlisk i żyjących tam gatunków zwierząt – należy konsekwentnie zwiększać powierzchnię obszarów skanalizowanych, a w przypadku terenów, gdzie jest to niemożliwe ze względów technicznych lub ekonomicznych – regularnie kontrolować częstotliwość opróżniania zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków,

- niska emisja – zanieczyszczenie powietrza w wyniku ogrzewania budynków – ogólnym rozwiązaniem dla ograniczenia niskiej emisji jest modernizacja indywidualnych systemów grzewczych i termomodernizacja budynków,
- hałas, którego głównym źródłem są drogi powiatowe i drogi gminne – możliwe jest ograniczenie uciążliwości akustycznych poprzez lokalizacje pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż dróg przebiegających przez tereny zabudowane, modernizację nawierzchni drogowych (wymiana na cichą nawierzchnię).

9. TENDENCJE ZMIAN ŚRODOWISKA PRZY BRAKU REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO

Na terenie gminy Wielgomłyny w ciągu ostatnich lat znacznie poprawiła się jakość środowiska, związane jest szczególnie z rozbudową infrastruktury technicznej w zakresie gospodarki ściekowej, modernizacją instalacji grzewczych i źródeł ciepła, doborem niskoemisyjnych paliw, termomodernizacją budynków, a także z rozpowszechnianiem informacji o odnawialnych źródłach energii i ich efektywnym wykorzystaniu dla potrzeb ciepłowniczych oraz podnoszeniem świadomości ekologicznej mieszkańców.

Analiza polityki przestrzennej Gminy Wielgomłyny zawarta w dotychczas opracowywanych dokumentach (Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wielgomłyny przyjęte uchwałą Nr IX/71/2015 Rady Gminy Wielgomłyny z dnia 10 lipca 2015 r.) pozwala stwierdzić, że dalszy rozwój zagospodarowania przestrzennego będzie wykazywał tendencje do uzupełniania i zagęszczania istniejącej zabudowy, z możliwością wyznaczania nowych terenów inwestycyjnych, podporządkowując się z reguły istniejącemu i projektowanemu układowi drogowemu oraz sieci infrastruktury technicznej, z jednoczesnym zachowaniem ciągłości terenów funkcjonujących przyrodniczo oraz uwzględnieniem obowiązujących zakazów i nakazów na obszarach objętych ochroną prawną na mocy ustawy o ochronie przyrody.

Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r., poz. 1688) wprowadziła szereg zmian w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130), która między innymi określiła nowe zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego i wprowadziła plan ogólny jako nowy akt planowania przestrzennego.

Na podstawie art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 2023 roku studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin zachowują moc do czasu uchwalenia planu ogólnego gminy, jednak nie dłużej niż do końca 2025 roku.

Plan ogólny jako akt prawa miejscowego jest podstawą do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Jego normatywna część dotyczy najważniejszych ustaleń w zakresie strefowania obszaru gminy oraz ustaleń nieprzekraczalnych warunków realizacji inwestycji w zakresie parametrów i wskaźników urbanistycznych określonych w gminnych standardach urbanistycznych.

10. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

10.1 Identyfikacja głównych zagrożeń

Zagrożenie osuwiskowe

Osuwisko jest to powtarzająca się skłonność do osuwania się wywoływana warunkami zewnętrznymi lub przyczynami wewnętrznymi. Są to procesy spływania, spełzywania, osuwania się oraz obrywania i osuwania skał. Ruchy skał odbywają się w postaci osuwania i obrywu.

W dokumentach planistycznych istnieje obowiązek uwzględniania terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy - ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130) oraz ustawa z 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 82), zgodnie z którą ochrona gruntów rolnych i leśnych polega m.in. na zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych i leśnych oraz szkodom w produkcji rolniczej/leśnej, powstającym wskutek działalności nierolniczej/nieleśnej i ruchów masowych ziemi (art. 3 ust. 1 pkt 2 oraz art. 3 ust. 2 pkt 2). Obowiązek prowadzenia obserwacji i rejestru terenów zagrożonych masowymi ruchami ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (art. 110a ust. 1) posiada starosta.

Na obszarze Gminy Wielgomłyny nie występują udokumentowane osuwiska ani tereny zagrożone ruchami masowymi.

Zagrożenie powodziowe

Obszar gminy Wielgomłyny jest narażony na występowanie powodzi i podtopień, co związane jest z przepływającą przez analizowany teren rzeką Pilicą, a także Baryczką.

Na terenie objętym planem występuje obszar szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. c Prawa wodnego, tj. obszar między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału.

Na terenie gminy występują:

- granice obszaru szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. a ustawy Prawo wodne, tj. obszaru, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (p=1%),
- granice obszaru szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. b ustawy Prawo wodne, tj. obszaru, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (p=10%),
- granice obszaru, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (p=0,2%),
- wał przeciwpowodziowy.

Na przedmiotowym obszarze obowiązują zakazy, zgodne z ustawą Prawo wodne.

Dolina rzeki Pilicy jest obszarem stałego występowania zagrożenia powodziowego. Występują dwa typy powodziowo - roztopowe i opadowo zalewowe. Powodzie roztopowe występują na przełomie zimy i wiosny (marzec, kwiecień) i są spowodowane tajaniem pokrywy śniegowej. Natomiast powodzie opadowe są spowodowane długotrwałymi lub intensywnymi opadami deszczu w miesiącach letnich (lipiec, sierpień).

Hałas

Kryteria dopuszczalności hałasu drogowego określa Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112). Dla rodzajów terenu, wyróżnionych ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje (tj. tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny szpitali, szkoły, tereny rekreacyjno – wypoczynkowe i uzdrowiska), ustalono dopuszczalny równoważny poziom hałasu LAeqD w porze dziennej i LAeqN w porze nocnej. Podstawą określenia dopuszczalnej wartości poziomu równoważnego hałasu dla danego terenu jest zaklasyfikowanie go do określonej kategorii, o wyborze której decyduje sposób jego zagospodarowania. Dla hałasu drogowego, dopuszczalne wartości poziomów hałasu wynoszą w porze dziennej – w zależności od funkcji terenu – od 50 do 65 dB, w porze nocnej 45–56 dB.

Poziomy dopuszczalne zostały określone dla dwóch grup wskaźników mających zastosowanie:

- w prowadzeniu długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem, w szczególności do sporządzania map akustycznych oraz Programów ochrony środowiska przed hałasem:
  - LDWN – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach [dB], wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia od godz. 6:00 – 18:00, pory wieczoru od godz. 18:00 – 22:00 oraz pory nocy od godz. 22:00 – 6:00;
  - LN – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach [dB], wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku od godz. 22:00-6:00,
- do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby:
  - LAeqD jest to równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia, rozumianej jako przedział czasu od godz. 6:00 – 22:00,
  - LAeqN – równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy, rozumianej jako przedział czasu od godz. 22:00 – 6:00.

Natężenie ruchu pojazdów poruszających się drogami na terenie gminy Wielgomłyny na przestrzeni lat ulega zwiększeniu, przez co negatywne oddziaływanie akustyczne nasila się. Hałas, oddziałując bezpośrednio na tereny sąsiadującej zabudowy, stanowi główne źródło zagrożenia. Hałas drogowy stanowi dominujące źródło na terenie gminy, zarówno pod względem wielkości jak i zasięgu oddziaływania. Drogi dojazdowe i osiedlowe charakteryzuje duża zmienność natężenia ruchu w ciągu doby, ruch jest największy podczas dnia, a w czasie nocy spada znacząco. Charakteryzują się one także mniejszym udziałem pojazdów ciężkich. Stopień zagrożenia hałasem obszarów położonych wokół dróg jest zależny od struktury ruchu, rodzaju drogi, stanu i rodzaju nawierzchni, ale także ukształtowania terenu. Na stopień zagrożenia hałasem wpływa również typ zabudowy zlokalizowanej wokół dróg oraz sposób jej zagospodarowania i użytkowania. Na terenie gminy nie znajdują się drogi krajowe ani wojewódzkie, charakteryzujące się dużym natężeniem ruchu.

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego klimatu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej wartości dopuszczalnej lub na tym poziomie oraz na zmniejszaniu poziomu hałasu do co najmniej

dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany. Do głównych działań zapobiegawczych należą przede wszystkim ekrany akustyczne, wały ziemne, ewentualnie pasy zieleni, lokalizowane w obszarze rozwiązań ochronnych. Do najczęstszych metod stosowanych w miejscu powstawania hałasu należą np. wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza obręb dzielnic mieszkalnych poprzez budowę obwodnic, zakaz wjazdu pojazdów ciężarowych do centrów miast, stosowanie nawierzchni „cichych", ogólna poprawa stanu nawierzchni dróg i ulic, zachęcanie kierowców do korzystania z transportu zbiorowego, budowa i promowanie urządzeń typu Park&Ride, kontrole prędkości, stosowanie środków uspokojenia ruchu w obrębie osiedli mieszkalnych.

Hałas przemysłowy
Hałas przemysłowy powodowany jest eksploatacją instalacji lub urządzeń związanych z prowadzoną działalnością przemysłową. Obejmuje dźwięki emitowane przez maszyny i urządzenia, procesy technologiczne, a także instalacje i wyposażenie małych zakładów rzemieślniczych i usługowych. Do tego rodzaju hałasu zalicza się także dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych np.: wentylatory i urządzenia klimatyzacyjne. Hałas ten ma charakter lokalny i występuje głównie na terenach sąsiadujących z zakładami przemysłowymi. Poziom hałasu jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od wykorzystywanych maszyn i urządzeń, zastosowanej izolacji hal produkcyjnych oraz prowadzonych procesów technologicznych. W przypadku przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu przez zakłady przemysłowe, wydawane są dla zakładu decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu (odrębnie dla pory dziennej i nocnej). Uciążliwość hałasu emitowanego z obiektów przemysłowych zależy między innymi od ich ilości, czasu pracy czy odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej.
Starostwa Radomszczański, ani Marszałek Województwa Łódzkiego nie wydali decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu dla zakładów znajdujących się na terenie gminy Wielgomłyny.

Hałas kolejowy
Hałas kolejowy na terenie gminy nie występuje.

Hałas lotniczy
Hałas lotniczy w gminie Wielgomłyny nie występuje.

<u>Promieniowanie elektromagnetyczne</u>
Wyróżniamy dwa rodzaje źródeł promieniowania elektromagnetycznego:

- naturalne (pole geomagnetyczne Ziemi, Słońce, zjawiska atmosferyczne, promieniowanie kosmiczne, pierwiastki promieniotwórcze),
- sztuczne (wprowadzone do środowiska przez człowieka, tj. obiekty elektroenergetyczne do wytwarzania i przesyłu energii elektrycznej (napowietrzne linie elektroenergetyczne, stacje transformatorowe, elektrociepłownie, elektrownie), instalacje i urządzenia radiokomunikacyjne (stacje bazowe telefonii komórkowej (SBTK), stacje nadawcze, stacje radiolokacyjne i radionawigacyjne).

Na terenie województwa łódzkiego głównym źródłem PEM są bazowe stacje telefonii komórkowej.

Na terenie gminy Wielgomłyny źródła promieniowania niejonizującego stanowią:

- linie i stacje elektroenergetyczne średniego i niskiego napięcia,
- urządzenia radiokomunikacyjne,
- urządzenia radionawigacyjne i radiolokacyjne,
- stacje transformatorowe,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- radiostacje amatorskie i stacje CB-radio,
- stacje bazowe łączności radiotelefonicznej,
- urządzenia emitujące pola elektromagnetyczne pracujące w przemyśle, placówkach naukowo-badawczych,
- urządzenia powszechnego użytku emitujące PEM, np. aparaty telefonii komórkowej.

Elektroenergetyka

Gmina Wielgomłyny zaopatrywana jest w energię elektryczną przez PGE Dystrybucja S.A. Łódź – Teren, Rejon Energetyczny Radomsko.

Na terenie gminy Wielgomłyny linie średniego i niskiego napięcia oraz sieć zasilająca i oświetleniowa zrealizowane są w wykonaniu napowietrznym. Podstawowym odbiorcą energii elektrycznej na terenie gminy są gospodarstwa domowe wykorzystujące energię do celów bytowych i zasilania urządzeń do produkcji rolnej.

Instalacje wytwarzające pola elektromagnetyczne

Instalacjami wytwarzającymi PEM są także stacje bazowe telefonii komórkowej.

Na terenie gminy Wielgomłyny zlokalizowane są trzy stacje bazowe telefonii komórkowej:

- stacja bazowa BT33993 - Wielgomłyny, ul. Polna 1 – GS „Samopomoc Chłopska” – 1 – operator Polkomtel Sp. z o.o.,
- stacja bazowa 88247N! - Wielgomłyny, ul. Polna 1 – operator Orange Polska S.A.,
- stacja bazowa 25541 (88247N!) - Wielgomłyny, ul. Polna 1 – operator T-Mobile Polska S.A./ Orange Polska S.A.

Na podstawie przekazywanych do WIOŚ sprawozdań z wykonywanych pomiarów pól elektromagnetycznych (przez podmioty zobowiązane do ich przekazywania do WIOŚ na podstawie art. 122a ustawy Prawo ochrony środowiska oraz zgłoszenia instalacji), prowadzony jest ich wykaz. Na podstawie weryfikacji przekazywanych wyników pomiarów z ww. źródeł, stwierdzono, że dotrzymane są dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku. Do Marszałka Województwa Łódzkiego nie zgłoszono żadnych instalacji wytwarzających PEM z terenu gminy Wielgomłyny.

W ostatnich latach nie wykonywano pomiarów natężenia pola elektromagnetycznego w ramach państwowego monitoringu środowiska na terenie gminy Wielgomłyny. Jednakże z przekazanych raportów pomiarowych od zobowiązanych do wykonywania okresowych pomiarów operatorów instalacji emitujących promieniowanie elektromagnetyczne wynika, że w miejscach dostępnych dla ludności, znajdujących się w budynkach mieszkalnych jak również na terenach zewnętrznych, natężenie promieniowania elektromagnetycznego emitowanego przez te instalacje kształtowało się poniżej określonej prawem wartości dopuszczalnej.

Zagrożenia dla jakości powietrza

Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja antropogeniczna, w szczególności emisja z sektora bytowego tzw. „niska emisja" oraz emisja komunikacyjna.

Na terenie gminy Wielgomłyny nie funkcjonuje centralny system ciepłowniczy. Ciepło odbiorcom dostarczane jest za pomocą indywidualnych kotłowni i systemów grzewczych, które zaspokajają potrzeby budynków mieszkalnych, obiektów użyteczności publicznej oraz podmiotów gospodarczych. W kotłowniach tych wykorzystywany jest głównie węgiel i biomasa. Nie ma obecnie możliwości zmiany systemu rozwiązań indywidualnych na sieć cieplną, dlatego ważne są działania z zakresu modernizacji instalacji grzewczych i źródeł ciepła, doboru niskoemisyjnych paliw, termomodernizacji budynków, rozpowszechniania informacji o odnawialnych źródłach energii i ich efektywnym wykorzystaniu dla potrzeb ciepłowniczych oraz budowy świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie racjonalnego gospodarowania ciepłem.

Emisja komunikacyjna najbardziej odczuwalna jest w pobliżu dróg, głównymi zanieczyszczeniami emitowanymi w związku z ruchem samochodowym są: tlenek i dwutlenek węgla, węglowodory, tlenki azotu, pyły zawierające metale ciężkie, pyły ze ścierania się nawierzchni dróg i opon samochodowych.

Zagrożenia dla wód podziemnych i powierzchniowych

Gmina Wielgomłyny nie posiada sieci kanalizacyjnej na całym swoim terenie.

Na terenie gminy Wielgomłyny funkcjonują dwie oczyszczalnie ścieków w Wielgomłynach i w Krzętowie. W 2024 r. ilość oczyszczonych ścieków wyniosła 46 559 m^3. Łączna długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wynosi obecnie 26,23 km.

Nieszczelność szamb stanowi znaczące zagrożenie dla stanu czystości wód podziemnych i powierzchniowych. Należy konsekwentnie zwiększać powierzchnię obszarów skanalizowanych i prowadzić kontrolę wywozu nieczystości.

Stopień zagrożenia zanieczyszczeniami wód podziemnych wynika z geologicznych uwarunkowań, stopnia skażenia pozostałych komponentów środowiska (powietrza, gleb, wód powierzchniowych) oraz charakteru zagospodarowania terenu. Zgodnie z Mapą hydrogeologiczną Polski w południowo-zachodniej części gminy występuje wysoki stopień zagrożenia wód podziemnych, co jest związane z obecnością ognisk zanieczyszczeń na terenach o niskiej odporności głównego poziomu wodonośnego. Duże zagrożenie związane jest z brakiem kanalizacji sanitarnej oraz nawożeniem pól ornych, łąk, pastwisk oraz rolniczym wykorzystaniem ścieków.

Zagrożenia dla obszarów objętych ochroną prawną na mocy ustawy o ochronie przyrody, w tym obszarów Natura 2000

Zagrożenie środowiska na terenie gminy Wielgomłyny, w tym obszarów chronionych, wiąże się z obniżaniem walorów krajobrazowych w wyniku postępowania zainwestowania terenów oraz realizacją elementów infrastruktury technicznej i drogowej oraz prowadzeniem intensywnego rolnictwa.

Obszar Natura 2000 Dolina Górnej Pilicy PLH 260018

Zgodnie z Planem zadań ochronnych na obszarze Natura 2000 Dolina Górnej Pilicy PLH 260018 występują następujące zagrożenia, presje i działania mające negatywny wpływ na obszar.

Plany zadań ochronnych oraz plany ochrony:

- Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Jędrzejów na okres od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2031 r.,
- Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Włoszczowa na okres od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2024 r.,
- Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Koniecpol na okres od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2024 r.

Obszary Chronionego Krajobrazu:
Przedborski (łódzkie) – obszar utworzony i chroniony zgodnie z rozporządzeniem Nr 9/2002 Wojewody Łódzkiego z dnia 9 lipca 2002 r. w sprawie określenia granic Przedborskiego Parku Krajobrazowego i ustanowienia planu ochrony Przedborskiego Parku Krajobrazowego w województwie łódzkim oraz wyznaczenia Przedborskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.
Doliny Widawki – obszar utworzony i chroniony zgodnie z rozporządzeniem Nr 59/2007 Wojewody Łódzkiego z dnia 4 grudnia 2007 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Widawki.
Piliczański – obszar utworzony i chroniony zgodnie z rozporządzeniem Nr 8/2009 Wojewody Łódzkiego z dnia 24 marca 2009 r. w sprawie wyznaczenia Piliczańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Użytki ekologiczne:
- bagno (pow. 1,72) - Rogi, działka nr 221 - rozporządzenie Nr 5/96 Wojewody piotrkowskiego z 04.11.1996 r. w sprawie uznania za zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz za użytki ekologiczne,
- bagno (pow. 0,70) - w leśnictwie Kruszyna, gmina Wielgomłyny: w oddz. 231 b - rozporządzenie Nr 5/96 Wojewody piotrkowskiego z 04.11.1996 r. w sprawie uznania za zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz za użytki ekologiczne,
- bagno (pow. 0,62) - Rogi, działka nr 221 - rozporządzenie Nr 5/96 Wojewody piotrkowskiego z 04.11.1996 r. w sprawie uznania za zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz za użytki ekologiczne,
- bagno (pow. 0,62) - Wola Kuźniewska, działka nr 951 - rozporządzenie Nr 57/2001 Wojewody Łódzkiego z 17.12.2001 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne,- bagno (pow. 0,38) - Wola Kuźniewska, działka nr 951 - rozporządzenie Nr 57/2001 Wojewody Łódzkiego z 17.12.2001 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne.

Pomniki przyrody:
- pojedyncze drzewo z gatunku dąb szypułkowy - *Quercus robur (*wysokość: 35 m, pierśnica: 244 cm, obwód: 767 cm) - Wielgomłyny, teren plebanii,
- 2 drzewa z gatunku dąb szypułkowy *Quercus robur (w*ysokość: od 20 do 30 m, pierśnica: od 127 cm do 258 cm, obwód: 528 cm i 499 cm) - Odrowąż, park przy dworze,2 dęby szypułkowe dz. ewid. 188, cis na dz. 132,
- 11 drzew z gatunku dąb szypułkowy - *Quercus robur (w*ysokość: po 28 m, pierśnica: 168 cm i 159, obwód: od 399 cm do 811 cm) - Krzętów, przy leśniczówce Krzętów, dwa z jedenastu drzew pomnikowych (dąb szypułkowy) całkowicie zamarły, obecnie stanowią one martwy pomnik przyrody.

11. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSOBU W JAKI TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU

Ochrona środowiska na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym realizowana jest w Polsce między innymi poprzez wprowadzenie w życie odpowiednich aktów prawnych, w tym ustaw i rozporządzeń.

Plan ogólny, którego projekt jest przedmiotem oceny w niniejszej prognozie, jako akt prawa miejscowego jest podstawą do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Plan ogólny nie ustala konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych, lecz określa strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne (parametry i wskaźniki urbanistyczne), co ma na celu zapewnienie zrównoważonego rozwoju gminy i harmonijnego zagospodarowania jej przestrzeni, bez niekontrolowanego rozlewu zabudowy.

Ustalenia planu ogólnego są zgodne z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa Łódzkiego przyjętym uchwałą Nr LV/679/18 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 Sierpnia 2018 r.

Za istotne cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu krajowym i międzynarodowym, mające znaczenie w skali sporządzanego opracowania, uznano następujące cele:

- ochrona powierzchni ziemi, racjonalne gospodarowanie i zachowania wartości przyrodniczych określonych w przepisach szczegółowych – zgodnie z ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r., ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r., ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze;
- ochrona obiektów i obszarów o cennych walorach przyrodniczych – zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
- ochrona korytarzy ekologicznych – zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, Programem ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej, który jest przełożeniem Konwencji o różnorodności biologicznej z 1992 r. (Rio de Janeiro);
- ochrona udokumentowanych złóż kopalin oraz zapewnienie obecnych i przyszłych potrzeb eksploatacji tych złóż – zgodnie z ustawą z dnia ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska oraz ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze;
- ochrona wód powierzchniowych i podziemnych – zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska; ustawą z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków;
- ochrona gruntów rolnych i leśnych – zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Ustalenia planu ogólnego umożliwiają realizację wymienionych powyżej celów. Dzięki odpowiednim rozwiązaniom planistycznym możliwy jest rozwój gospodarczy z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju na terenie gminy Wielgomłyny.

12. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA, W TYM ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE, CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE, NA CELE I PRZEDMIOTY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO

W niniejszej prognozie ocenia się skutki, które mogą wynikać z ustaleń projektu planu ogólnego, tj. projektowanych stref planistycznych oraz określonych gminnych standardów urbanistycznych, które mogą wpływać na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, wytwarzanie odpadów, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, emitowanie hałasu i pól elektromagnetycznych oraz powodować ryzyko wystąpienia awarii.

Analogicznie ocenia się skutki wpływu realizacji ustaleń projektu planu ogólnego na powierzchnię ziemi, glebę, kopaliny, wody powierzchniowe i podziemne, klimat, zwierzęta i rośliny.

Przedmiotem oceny zawartej w prognozie są ustalenia projektu planu ogólnego gminy Wielgomłyny. W ramach planu ogólnego uwzględniono uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy wymienione w art. 13 b ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, a następnie na ich podstawie, zgodnie z art. 13a ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, określono strefy planistyczne, gminne standardy urbanistyczne oraz obszary uzupełnienia zabudowy.

Zapisy planu ogólnego gminy Wielgomłyny będą uwzględniane przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

12.1 Oddziaływanie na ludzi

W rozumieniu przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska znaczące oddziaływanie na środowisko oznacza również znaczące oddziaływanie na zdrowie ludzi. O znaczącym oddziaływaniu na środowisko (zdrowie ludzi) można mówić w sytuacji, gdy przekraczane są standardy emisyjne oraz dopuszczalne normy hałasu (dopuszczalne normy zanieczyszczeń) określone w przepisach o ochronie środowiska.

Ze względu na ogólny charakter projektu planu ogólnego gminy Wielgomłyny, który dotyczy strefowania obszaru gminy oraz ustala nieprzekraczalne warunki realizacji inwestycji jedynie w zakresie parametrów i wskaźników urbanistycznych określonych w gminnych standardach urbanistycznych, prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia i bezpieczeństwa ludzi nie może podlegać dokładnej analizie.

Plan ogólny stanowi podstawę prawną do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Hałas

Zgodnie z art. 114 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska przy sporządzaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się tereny, dla których obowiązują dopuszczalne poziomy hałasu określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. Na terenie gminy Przedbórz obowiązuje 10 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które obejmują obszar o powierzchni ok. 28,7272 ha. Wyznaczone w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne obejmują tereny istniejącej zabudowy, projektowanej zabudowy zgodnie z dotychczas obowiązującymi dokumentami

planistycznymi oraz tereny planowane do zabudowy zgodnie z wnioskami interesariuszy.
Nie ma podstaw do prognozowania przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu dla terenów objętych ochroną akustyczną z uwagi iż, ustalenia dotyczące dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku zostały zawarte w obwiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, jak również będą one musiały być zawarte w miejscowych planach sporządzanych na podstawie ustaleń planu ogólnego.
W odniesieniu do terenów usługowych oraz terenów produkcyjnych niepodlegających ochronie akustycznej, które mogą powstać w obrębie wyznaczonych stref planistycznych (SW, SJ, SZ, SU, SP, SR, SI, SN, SC, SG) to na etapie sporządzania planu ogólnego nie można stwierdzić ani opisać możliwych negatywnych oddziaływań bez znajomości rodzaju ani szczegółów technicznych przedsięwzięć, które powstaną w tych terenach.
Należy podkreślić, że przedsięwzięcia zaliczające się do kategorii przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. z 2019 r., poz. 1839 ze zm.), powinny mieć przeprowadzoną procedurę oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w celu wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji przedsięwzięcia (można odstąpić od procedury OOŚ, jeśli odpowiedni organ uzna na podstawie karty informacyjnej przedsięwzięcia, że nie będzie ono znacząco oddziaływać na środowisko). W raporcie wykonanym na potrzeby procedury ocenia się wielkość i zasięg oddziaływania na klimat akustyczny, zgodność z przepisami, a w przypadku istotnie negatywnych oddziaływań wskazuje się działania zapobiegające.

Pole elektromagnetyczne
Pole elektromagnetyczne jest to pole elektryczne, magnetyczne lub elektromagnetyczne o częstotliwości od 0 Hz do 300 GHz. Głównymi źródłami promieniowania niejonizującego w środowisku są: stacje radiowe i telewizyjne, elektroenergetyczne linie wysokiego napięcia, stacje transformatorowe, stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej, urządzenia radiolokacyjne oraz radionawigacyjne. Dopuszczalny poziom pola elektromagnetycznego w zależności od funkcji obszaru określa szczegółowo rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r., poz. 2448).
Gmina Wielgomłyny zaopatrywana jest w energię elektryczną przez PGE Dystrybucja S.A. Łódź – Teren, Rejon Energetyczny Radomsko.
Na terenie gminy Wielgomłyny linie średniego i niskiego napięcia oraz sieć zasilająca i oświetleniowa zrealizowane są w wykonaniu napowietrznym. Podstawowym odbiorcą energii elektrycznej na terenie gminy są gospodarstwa domowe wykorzystujące energię do celów bytowych i zasilania urządzeń do produkcji rolnej.

Instalacjami wytwarzającymi PEM są także stacje bazowe telefonii komórkowej.
Na terenie gminy Wielgomłyny zlokalizowane są trzy stacje bazowe telefonii komórkowej:

- stacja bazowa BT33993 - Wielgomłyny, ul. Polna 1 – GS „Samopomoc Chłopska” – 1 – operator Polkomtel Sp. z o.o.,
- stacja bazowa 88247N! - Wielgomłyny, ul. Polna 1 – operator Orange Polska S.A.,
- stacja bazowa 25541 (88247N!) - Wielgomłyny, ul. Polna 1 – operator T-Mobile Polska S.A./ Orange Polska S.A.

Projekt planu ogólnego nie ustala konkretnych inwestycji skutkujących wytworzeniem pól elektromagnetycznych ani narażeniem ludzi na pole elektromagnetyczne, a jedynie określa gminny katalog stref planistycznych, w którym zawarty jest profil funkcjonalny poszczególnych stref planistycznych. W profilu funkcjonalnym stref planistycznych dopuszczono m.in. tereny infrastruktury technicznej. Brak jest podstaw do prognozowania przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.
Pole magnetyczne ma zdolność przenikania przez większość obiektów, dlatego jego ekranowanie jest utrudnione. Przepisy odrębne wymagają zachowania pasów technologicznych od linii elektroenergetycznych, o szerokości w zależności od napięcia, w których zakazuje się m.in. lokalizacji miejsc pobytu ludzi, a tym samym ogranicza ekspozycję ludzi na promieniowanie, co zapewnia stałą ochronę mieszkańcom.

Ryzyko wystąpienia poważnych awarii
Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska przez poważną awarię rozumie się zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. O zaliczeniu zakładu do kategorii o zwiększonym ryzyku (ZZR) lub o dużym ryzyku (ZDR) wystąpienia poważnych awarii decyduje Minister Rozwoju (Dz.U. z 2016 r., poz. 138).
Na terenie Gminy Wielgomłyny nie występują zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii ZDR, ani zakłady zaliczone do zakładów o zwiększonym ryzyku.
Z ustawy Prawo ochrony środowiska jasno wynika, iż w obrębie zwartej zabudowy miast i wsi zabroniona jest budowa zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, a w szczególności zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, przy czym zapisy te nie dotyczą budowy i rozbudowy zakładów na obszarach określanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego jako tereny przeznaczone do działalności produkcyjnej, składowania i magazynowania, jeżeli plany te nie zawierają ograniczeń dotyczących zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi. Zakłady stwarzające zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej lokalizuje się m.in. w bezpiecznej odległości od siebie, od wielorodzinnych budynków mieszkalnych, od obiektów użyteczności publicznej, od budynków zamieszkania zbiorowego, od obszarów chronionych ustanowionych w trybie ustawy o ochronie przyrody, od upraw wieloletnich, od stref ochronnych ujęć wód oraz obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych, od dróg krajowych oraz od linii kolejowych o znaczeniu państwowym. Istniejącym zakładom, dla których bezpieczna odległość nie została zachowana, organy Inspekcji Ochrony Środowiska, po uzyskaniu opinii właściwego organu Państwowej Straży Pożarnej, mogą wydać decyzję w zakresie nałożenia dodatkowych zabezpieczeń technicznych, aby zmniejszyć niebezpieczeństwa, na jakie są narażeni ludzie. W przypadku zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej zlokalizowanych na terenie gminy Przedbórz ustalenia projektu planu ogólnego są zgodne z powyższymi przepisami – przedmiotowe zakłady zlokalizowane są poza zwartą zabudową wsi, a także w bezpiecznej odległości od obiektów wskazanych w przywołanej wyżej ustawie Prawo ochrony środowiska, w tym od budynków mieszkalnych oraz od obszarów chronionych na mocy ustawy o ochronie przyrody.
Ewentualne skutki środowiskowe w wyniku zdarzeń losowych wywołujących poważną awarię przemysłową w skutkach mogą być nieodwracalne, jednak samo ryzyko wystąpienia takich

zdarzeń jest znikome. Zakłady stwarzające ryzyko wystąpienia poważnych awarii podlegają bardzo rygorystycznym normom prawnym i są regularnie kontrolowane pod względem zachowania bezpieczeństwa.

12.2 Wpływ na zwierzęta i rośliny

Wyznaczone w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne mają zapobiec niekontrolowanemu rozlewowi zabudowy na tereny funkcjonujące przyrodniczo, co z punktu widzenia ochrony fauny jest korzystne.

Na etapie sporządzania dokumentu, jakim jest plan ogólny, nie ma podstaw do prognozowania negatywnego wpływu na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000. Realizacja jakiejkolwiek inwestycji w granicach obszaru Natura 2000, czy to w granicach obszarów objętych działaniami ochronnymi, czy poza nimi, będzie musiała zostać poprzedzona oceną oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 zgodnie z art. 59 i art. 96 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1112).

Zarówno dla flory, jak i dla fauny największym zagrożeniem jest utrata bądź przekształcanie siedlisk. Projekt planu ogólnego zasadniczo nie skutkuje utratą najcenniejszych siedlisk przyrodniczych bądź stanowisk cennych gatunków flory fauny.

Przez teren gminy Wielgomłyny przechodzą korytarze ekologiczne.

Projekt planu ogólnego utrzymuje tereny inwestycyjne w obrębie korytarza ekologicznego zgodnie ze stanem istniejącym. Przyrost nowych terenów inwestycyjnych (zasięg stref planistycznych, gdzie dopuszcza się tereny budowlane) jest niewielki i dotyczy pojedynczych działek przy istniejącej zabudowie bądź terenów już przeznaczonych pod zabudowę. Nie przewiduje się negatywnych oddziaływań na drożność korytarza ekologicznego, ponieważ w jego obrębie przeważają tereny objęte w planie ogólnym strefą otwartą nad terenami przeznaczonymi pod zabudowę.

12.3 Wpływ na ekosystemy i różnorodność biologiczną

Różnorodność biologiczna to stopień zachowania naturalnie występujących gatunków oraz zbiorowisk, a także ras zwierząt i form roślin. Różnorodność biologiczna występuje, zatem na trzech poziomach organizacji przyrody: ekosystemowym, gatunkowym, genetycznym.

Ustalenia planu ogólnego poprzez wskazanie stref planistycznych, w których dopuszczono tereny inwestycyjne, przyczyniają się do zmniejszenia powierzchni biologicznie czynnej. Będą to zazwyczaj zmiany punktowe, związane z posadowieniem obiektów budowlanych, bądź poprowadzeniem nowych ciągów komunikacyjnych. Istotne jest, że tereny inwestycyjne wskazano przede wszystkim w oparciu o istniejącą zabudowę oraz obowiązujące dokumenty planistyczne, gdzie powstanie nowej zabudowy zostało już przesądzone. Dodatkowo uwzględniono wnioski złożone w procedurze planistycznej.

Prognozuje się, iż na nowych terenach inwestycyjnych nastąpi zmiana składu gatunkowego zarówno roślin, jak i zwierząt. Tereny, które były do tej pory niezainwestowane o składzie gatunkowym charakterystycznym dla terenów otwartych i zadrzewionych, zostaną przeznaczone pod zieleń urządzoną (trawniki, krzewy, drzewa ozdobne, rośliny rabatowe, w tym gatunki obcego pochodzenia). Skład gatunkowy zwierząt, również ulegnie zmianie – zwierzęta, które do tej pory wykorzystywały teren do żerowania, migracji, zmienią swoje tereny bytowania. Będzie to oddziaływanie wtórne, długoterminowe i lokalne. Nie przewiduje

się jednak, by były to oddziaływania znaczące, ponieważ wyznaczone strefy planistyczne obejmują tereny istniejącej zabudowy wraz z przylegającymi do nich terenami niezainwestowanymi – projekt planu ogólnego dąży do koncentracji zabudowy, a nie do jej rozpraszania. Ustalenia projektowanego dokumentu nie zagrażają występowaniu chronionych gatunków zwierząt oraz cennym siedliskom przyrodniczym, co zostało opisane w rozdziale 12.2 Wpływ na zwierzęta i rośliny.

12.4 Oddziaływanie na wodę

Wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi

Zasady wprowadzania ścieków do wód i do ziemi określa ustawa Prawo wodne. W ustawie jasno wskazane jest czego wprowadzane do wód bądź do ziemi ścieki nie mogą zawierać oraz czego nie mogą powodować w wodach, do których są wprowadzane. Odpowiednia gospodarka ściekami jest kluczowa dla utrzymania czystości wód powierzchniowych i podziemnych, a także gleby.

Projekt planu ogólnego nie zawiera ustaleń w zakresie zaopatrzenia ludność w wodę, jak również odprowadzania ścieków oraz wód opadowych i roztopowych. Zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej stanowią jedno z ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

W obrębie wskazanych w planie ogólnym stref planistycznych dopuszczono tereny inwestycyjne, które obejmują zarówno istniejącą zabudowę jak i tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest powstanie nowych obiektów budowlanych. Powstanie nowej zabudowy, na podstawie ustaleń planu miejscowego zgodnego z ustaleniami planu ogólnego, wiąże się z doprowadzeniem infrastruktury technicznej, tj. sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Przy rozbudowie sieci kanalizacji i zachowaniu szczelności zbiorników na nieczystości ciekłe nie przewiduje się zagrożenia zarówno dla jakości wód podziemnych jak i powierzchniowych.

Brak jest merytorycznych podstaw do prognozowania negatywnych oddziaływań na wody powierzchniowe i podziemne, wynikających z ustaleń planu ogólnego.

12.5 Oddziaływanie na powietrze

Projekt planu ogólnego nie zawiera ustaleń w zakresie zaopatrzenia w ciepło jak również zaopatrzenia w energię elektryczną. Zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej stanowią jedno z ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

W obrębie wskazanych w planie ogólnym stref planistycznych dopuszczono tereny inwestycyjne, które obejmują zarówno istniejącą zabudowę jak i tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest powstanie nowych obiektów budowlanych. Powstanie nowej zabudowy, na podstawie ustaleń planu miejscowego zgodnego z ustaleniami planu ogólnego, wiąże się ze wzrostem zapotrzebowania na energię i ciepło.

Obszar gminy jest niezgazyfikowany, brak też scentralizowanego systemu ciepłowniczego. Planowane zwiększenie terenów zabudowy, ogrzewanych w znacznej mierze z indywidualnych źródeł ciepła, wpłynie na zwiększenie emisji gazów i pyłów do powietrza. Będzie to oddziaływanie bezpośrednie, o charakterze sezonowym, zależnym od warunków atmosferycznych, lokalne. Wpływ na ilość wprowadzanych zanieczyszczeń do powietrza ma również zastosowana technologia.

Z punktu ochrony powietrza atmosferycznego ocenia się za korzystne dopuszczenie terenów związanych z odnawialnymi źródłami energii w profilach funkcjonalnych stref planistycznych: Odnawialne źródła energii przyczyniają się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń ze źródeł konwencjonalnych.

12.6 Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Przekształcenia związane z budową nowych obiektów

W obrębie wskazanych w planie ogólnym stref planistycznych dopuszczono tereny inwestycyjne. Tereny te obejmują zarówno istniejącą zabudowę, jak i tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest powstanie nowych obiektów budowlanych. Powstanie nowej zabudowy, na podstawie ustaleń planu miejscowego zgodnego z ustaleniami planu ogólnego, wiąże się z przekształceniem powierzchniowej warstwy ziemi poprzez wykonywanie wykopów pod fundamenty nowych budynków. Zasięg oddziaływania jest nieznaczny (ogranicza się do działki budowlanej), o charakterze bezpośrednim, długoterminowym i stałym. Przy posadowieniu obiektów budowlanych występują również krótkoterminowe i chwilowe oddziaływania, związane z etapem prowadzenia robót budowlanych (czasowe deformacje terenu, wykopy itp.). W trakcie prowadzenia robót budowlanych może również dojść do zanieczyszczenia gleby poprzez niewłaściwe zabezpieczenie przy składowaniu materiałów budowlanych i odpadów budowlanych.

Eksploatacja kopalin

Obecnie na terenie gminy Wielgomłyny eksploatowane jest 13 udokumentowanych złóż kopalin: Chełmska Góra, Chełmska Góra II, Chełmska Góra III, Grabowie, Grabowie I, Kruszyna, Kruszyna – Zalesie, Wielgomłyny, Zagórze I, Zagórze II, Zagórze III, Zagórze – Grabowie.

Eksploatacja złóż metodą odkrywkową wiąże się z przekształceniem naturalnego ukształtowania terenu i struktury gruntu. Znaczna część gleb ulega całkowitej degradacji w wyniku eksploatacji złoża oraz składowania nadkładu. Po zakończonej eksploatacji tereny eksploatacji zostaną zrekultywowane w oparciu o ustalony w decyzjach administracyjnych kierunek i warunki przeprowadzania rekultywacji.

Opisane wyżej oddziaływania są niezależne od ustaleń planu ogólnego.

2.7 Oddziaływanie na krajobraz

Projekt planu ogólnego nie zawiera ustaleń w zakresie ochrony i kształtowania krajobrazu. Zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu oraz zasady kształtowania krajobrazu stanowią ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

W strefach planistycznych planu ogólnego dopuszczono tereny inwestycyjne, które obejmują zarówno istniejącą zabudowę, jak i tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest powstanie nowych obiektów budowlanych. Strefy planistyczne wyznaczono w oparciu o istniejące tereny zabudowane, obowiązujące dokumenty planistyczne, wnioski interesariuszy, analizę uwarunkowań przyrodniczych gminy, w tym m.in. występowanie obiektowych i obszarowych form ochrony przyrody, przebieg korytarzy ekologicznych, znajdujące się na terenie gminy grunty rolne i leśne.

Nie przewiduje się istotnych negatywnych oddziaływań na krajobraz wynikających z ustaleń projektu planu ogólnego. Wyznaczone w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne krystalizują układ przestrzenny gminy, zapobiegając niekontrolowanemu rozlewowi

zabudowy na tereny charakteryzujące się wysokim walorami krajobrazowymi, przyrodniczymi oraz kulturowymi.
W wyniku powstania nowej zabudowy, na podstawie ustaleń planu ogólnego, w obszarach zabudowanych i ich sąsiedztwie krajobraz będzie ulegał stopniowemu przekształcaniu. Istotne jest ustalenie w strefach planistycznych (poza strefą SO) minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, którego zachowanie pozwoli na estetyczne kształtowanie krajobrazu.

12.8 Oddziaływanie na klimat

Do czynników kształtujących klimat zaliczamy: promieniowanie słoneczne, usłonecznienie, zachmurzenia, opady, temperaturę, wilgotność względną oraz prędkość wiatru, wtórnie na klimat wpływają również zagospodarowanie terenu i zanieczyszczenia powietrza.
W strefach planistycznych wyznaczonych w planie ogólnym dopuszczono tereny inwestycyjne, które obejmują zarówno istniejącą zabudowę, jak i tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest powstanie nowych obiektów budowlanych. W wyniku powstania nowych obiektów budowlanych, na podstawie ustaleń planu miejscowego zgodnego z ustaleniami planu ogólnego, w stosunku do stanu istniejącego przewiduje się lokalne, pośrednie oddziaływanie na mikroklimat. Może nastąpić niewielkie podwyższenie temperatury powietrza na skutek emisji ciepła antropogenicznego, pochodzącego ze spalania paliw i przyrostu powierzchni sztucznych, powodujących podwyższenie temperatury radiacyjnej podłoża. Zauważalne może być również zmniejszenie prędkości wiatru na skutek spadku udziału terenów otwartych. Ewentualne oddziaływania tego typu będą miały charakter lokalny i stały.
Adaptacja do zmian klimatu
Zgodnie z ratyfikowaną przez Polskę Ramową Konwencją Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu należy dążyć do wprowadzania działań prowadzących do zapobiegania niebezpiecznej antropogenicznej ingerencji w system klimatyczny. Istotna jest również adaptacja do zmian klimatu.
W odniesieniu do łagodzenia zmian klimatu, w zakresie możliwości dokumentu jakim jest plan ogólny, istotne jest zapewnienie możliwości wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych – w profilach funkcjonalnych stref planistycznych SU, SR, SZ oraz części stref SO dopuszczono tereny związane z odnawialnymi źródłami energii.

12.9 Oddziaływanie na zasoby naturalne

Złoża
Racjonalną gospodarkę złożami kopalin jako jednym ze składników zasobów środowiska w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska zapewnia uwzględnianie obszarów ich występowania oraz obecnych i przyszłych potrzeb ich eksploatacji w planie ogólnym gminy oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (art. 72 ust. 1 pkt 2).
Projekt planu ogólnego ustala na terenie gminy Wielgomłyny siedem stref górnictwa.

Gleby klas chronionych
W projekcie planu ogólnego wyznaczone strefy planistyczne, w obrębie których dopuszczone są tereny inwestycyjne, po części swoim zasięgiem obejmują gleby klasy II i III.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych ochronie przed zmianą przeznaczenia podlegają grunty stanowiące użytki rolne klas I-III. Gleby wyższych klas bonitacyjnych, chronione na mocy ww. ustawy wymagają uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia na cele nierolnicze. Przeznaczenie gruntów rolnych na cele nierolnicze, wymagającego ww. zgody, dokonuje się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, sporządzonym w trybie określonym w przepisach o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

12.10 Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne

Projekt planu ogólnego nie zawiera ustaleń w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej stanowią jedno z ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Wskazane w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne wyznaczono z uwzględnieniem występujących na terenie gminy obszarów i obiektów zabytkowych, a także stanowisk archeologicznych.

Projekt planu ogólnego sporządzono z myślą o zapewnieniu ochrony dziedzictwa kulturowego, a przyjęte rozwiązania są korzystne i jedyne pod względem ochrony, jakie plan ogólny ma możliwość ustalić zachowując zgodność z zakresem planu ogólnego określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130).

Ustalenia projektu planu ogólnego służą ogólnemu rozwojowi gminy, a więc wzbogaceniu dóbr materialnych przy racjonalnym wykorzystaniu już istniejących elementów zagospodarowania.

12.11 Oddziaływanie na obszary Natura 2000 i inne obszary chronione na mocy ustawy o ochronie przyrody

Na obszarze gminy Wielgomłyny występują obiekty i obszary cenne przyrodniczo, podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody – obszar Natura 2000, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne oraz pomniki przyrody.

Ze względu na kierunkowy i ogólny charakter projektu planu ogólnego i brak wskazania konkretnych zamierzeń inwestycyjnych, nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na obszary oraz obiekty chronione na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, w tym na obszary Natura 2000. Co więcej, realizacja jakichkolwiek działań w granicach obszarów chronionych wymaga uwzględnienia zakazów określonych w przepisach odrębnych, jak również uzgodnienia z właściwym organem.

Wskazane w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne wyznaczono w oparciu o istniejące tereny zabudowane, obowiązujące dokumenty planistyczne, wnioski interesariuszy, analizę uwarunkowań przyrodniczych gminy, w tym m.in. występowanie obiektowych i obszarowych form ochrony przyrody.

Analiza wyznaczonych stref planistycznych względem lokalizacji form ochrony przyrody wykazała:

Wyznaczenie strefy otwartej w obrębie większości powierzchni obszaru Natura 2000 w graniach gminy.

Na etapie sporządzania planu ogólnego nie można stwierdzić ani opisać możliwych negatywnych oddziaływań tych stref na obszar Natura 2000 bez znajomości rodzaju ani szczegółów technicznych przedsięwzięć, które będą na tych terenach realizowane. Realizacja jakiejkolwiek inwestycji w granicach obszaru Natura 2000, czy to w granicach obszarów objętych działaniami ochronnymi, czy poza nimi, będzie musiała zostać poprzedzona oceną oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 zgodnie z art. 59 i art. 96 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1112).
Wyznaczenie stref otwartych na niezainwestowanych terenach Obszarów Chronionego Krajobrazu.
W przypadku pomników przyrody, w których pobliżu istnieje możliwość rozwoju zabudowy, należy zakładać, że wszelkie prace i rozwiązania będą prowadzone zgodnie z odpowiednimi przepisami, tj. art. 45 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.
Ocenia się, że projekt planu ogólnego sporządzono z myślą o zapewnieniu ochrony obiektów i obszarów cennych przyrodniczo, podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, a przyjęte rozwiązania są korzystne i jedyne pod względem ochrony, jakie plan ogólny ma możliwość ustalić, zachowując zgodność z zakresem planu ogólnego określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130).

13. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Analiza ustaleń projektu planu ogólnego przeprowadzona w rozdziale Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmioty obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko wykazała, że projekt planu ogólnego sporządzono z myślą o zapewnieniu ochrony zasobów naturalnych, obszarów i obiektów cennych przyrodniczo, walorów krajobrazowych, zabytków i dóbr materialnych oraz bezpieczeństwa ludzi.
Rozwiązania przyjęte w projekcie planu ogólnego są korzystne i jedyne pod względem ochrony środowiska, jakie plan ogólny ma możliwość ustalić, zachowując zgodność z zakresem planu ogólnego określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130).
Za istotne dla ochrony środowiska uznaje się następujące rozwiązania projektu planu ogólnego:
Objęcie strefami górnictwa udokumentowanych, eksploatowanych złóż kopalin.
Wyznaczenie strefy otwartej na przeważającej powierzchni obszarów przyrodniczych, tj. Obszaru Natura 2000, na Obszarze Chronionego Krajobrazu – Doliny Widawki i Pilczańskim Obszarze Chronionego Krajobrazu, a także rezerwacie – Góra Chełmno.
Na etapie sporządzania planu ogólnego nie można stwierdzić ani opisać możliwych negatywnych oddziaływań tych stref na obszar Natura 2000 bez znajomości rodzaju ani szczegółów technicznych przedsięwzięć, które będą na tych terenach realizowane. Realizacja jakiejkolwiek inwestycji w granicach obszaru Natura 2000, czy to w granicach obszarów objętych działaniami ochronnymi, czy poza nimi, będzie musiała zostać poprzedzona oceną oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 zgodnie z art. 59

i art. 96 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1112).
Określenie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej.

13.1 Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na cele i przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru

Analiza wpływu ustaleń planu ogólnego na obszar Natura 2000 zawarta w rozdziale Wpływ na zwierzęta i rośliny oraz Oddziaływanie na obszar Natura 2000 i inne obszary chronione na mocy ustawy o ochronie przyrody wykazała, że wyznaczając strefy planistyczne w projekcie planu ogólnego wzięto pod uwagę lokalizację działań ochronnych wyznaczonych na obszarze Natura 2000.
Oceniono, że projekt planu ogólnego sporządzono z myślą o zapewnieniu ochrony obszaru Natura 2000, a przyjęte rozwiązania są korzystne i jedyne pod względem ochrony, jakie plan ogólny ma możliwość ustalić, zachowując zgodność z zakresem planu ogólnego określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130).
Niemniej realizacja jakiejkolwiek inwestycji w granicach obszaru Natura 2000 musi być poprzedzona oceną oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 zgodnie z art. 59 i art. 96 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1112).

14. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE D ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU

Podstawowe problemy z zakresu planowania przestrzennego i ochrony środowiska zostały w projekcie planu ogólnego rozwiązane w sposób prawidłowy. Strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne określone w planie ogólnym wynikają z uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy, w tym uwarunkowań środowiskowych gminy i jej zasobów, oraz uwzględnienia wniosków interesariuszy. Projekt planu ogólnego uwzględnia wariant najkorzystniejszy pod względem społecznym, ekonomicznym oraz ekologicznym.

15. AKTY PRAWNE UWZGLĘDNIONE W OPRACOWANIU

− Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.);
− Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 54 ze zm.);
− Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1478 ze zm.);
− Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.);
− Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1290 ze zm.);
− Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1087 ze zm.);

− Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 530 ze zm.);
− Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1587 ze zm.);
− Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 82);
− Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1292 ze zm.);
− Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 757 ze zm.);
− Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 399 ze zm.);
− Ustawa z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (tekst jedn.: Dz.U. z 2024 r., poz. 576 ze zm.);
− Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych (Dz.U. z 2002 r. Nr 155, poz. 1298);
− Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz.U. z 2016 r., poz. 1395);
− Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 845);
− Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r., poz. 2448);
− Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 112);
− Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1225),
− Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz.U. z 2023 r., poz. 2758);
− Rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie pod cmentarze (Dz.U. z 1959 r. Nr 52, poz. 315);
− Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 7 marca 2008 r. w sprawie wymagań, jakie muszą spełniać cmentarze, groby i inne miejsca pochówku zwłok i szczątków (Dz.U. z 2008 r. Nr 48, poz. 284);
− Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa;
− Dyrektywa Rady 92/43/EWG z 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.

16. MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

Opracowanie wykonano m.in. na podstawie następujących materiałów:

1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wielgomłyny - uchwała Nr IX/71/2015 Rady Gminy Wielgomłyny z dnia 10 lipca 2015 r.,
2. Gminny Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wielgomłyny na lata 2025-2028, z perspektywą do roku 2032 - zatwierdzony uchwałą Rady Gminy Wielgomłyny Nr VIII/56/2024 z dnia 28 listopada 2024 r.,

3. Strategia rozwoju Gminy Wielgomłyny do 2032 roku - uchwała Nr IV/24/2024 Rady Gminy Wielgomłyny z dnia 27 czerwca 2024 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Wielgomłyny do 2032 roku,
4. Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Wielgomłyny,
5. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego zatwierdzony Uchwałą Nr XLV/524/2002 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 9 lipca 2002 roku (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 249 z dnia 10 października 2002 roku, poz. 3166);
5. Geografia regionalna Polski, Kondracki J., PWN, Warszawa 2009;
6. Standardowe formularze danych dla obszarów specjalnej ochrony (OSO), dla obszarów spełniających kryteria obszarów o znaczeniu wspólnotowym (OZW) oraz dla specjalnych obszarów ochrony (SOO);
7. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, 2022;
8. Kleczkowski A.: Osuwiska i zjawiska pokrewne, Wyd. Geologiczne 1995;
9. Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2023 r., PIG-PIB, 2024
10. Monitoring środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska:
• Monitoring wód podziemnych za rok 2022;
• Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim. Raport wojewódzki za rok 2023
• Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2016-2021 na podstawie monitoringu – tabela.

Materiały kartograficzne oraz warstwy tematyczne GIS (shp):
1. Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski. Skala 1: 50 000. Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa;
2. Mapa Hydrogeologiczna Polski. Skala 1: 50 000. Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa;
3. Mapa Geośrodowiskowa Polski (II). Skala 1: 50 000. Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa;
4. ISOK – Mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego;
5. Warstwy tematyczne Nadleśnictwa Radomsko – lasy stanowiące własność Skarbu Państwa, lasy ochronne, typy siedliskowe lasów;
6. Warstwy tematyczne CBDG:
• Hydrogeologia – Główne Zbiorniki Wód Podziemnych,
• Hydrogeologia – Jednolite Części Wód Podziemnych,
• Hydrogeologia – Jednolite Części Wód Powierzchniowych,
• MIDAS – obszary górnicze,
• MIDAS – tereny górnicze,
• MIDAS – złoża kopalin,
• Środowisko – regiony fizyczno-geograficzne Polski (J. Solon i inni, 2018).

Witryny internetowe:
1. wielgomlyny.bip.net.pl,
2. samorzad.gov.pl/web/gmina-wielgomlyny
3. gios.gov.pl Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – publikacje dot. wyników monitoringu środowiska
4. crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/ Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska – rejestr form ochrony przyrody;
5. bdl.stat.gov.pl/bdl/ Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego;

6. http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web
7. https://wody.isok.gov.pl/
8. http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/
9. http://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/mapy
10. http://geoportal.gov.pl/